

REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ADVIES op eigen initiatief (BRUGEL-AVIS-20251007-407)

betreffende de omzetting van het "Fit for 55"-pakket

Opgesteld op basis van artikel 30bis, § 2, 2°, van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

07/10/2025

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	5
2	Wettelijke basis	9
3	Achtergrond	10
4	Richtlijn (EU) 2024/1711 en Verordening 2024/1747	11
4.1	Netbeheerder	11
4.1.1	Distributienetwerk	11
4.1.2	Regionaal vervoersnetwerk	24
4.2	Elektriciteitsvoorziening	25
4.2.1	Verplichting tot het doen van een aanbod	25
4.2.2	Onderbreking van de levering	30
4.2.3	Leverancier in laatste instantie	30
4.3	Energietransitie	33
4.3.1	Delen van energie	33
5	Richtlijn (EU) 2024/1788	52
5.1	Artikel 57 van de richtlijn en ontmantelingsplan	52
5.1.1	Noodzaak van een duidelijke politieke visie op de uitstap uit aardgas	52
5.1.2	Overgangsregeling	52
5.1.3	Goedkeuring van het ontmantelingsplan	53
5.1.4	Gevolgen voor de gebruikers van het netwerk	53
6	Richtlijn (EU) 2023/2413	55
6.1	Artikel 20bis, leden 1 en 2, en versterking van de verplichtingen van de DNB op het gebied van gegevensbeheer en als marktfacilitator	55
6.1.1	Context	55
6.1.2	Aanbevelingen	56
6.2	Artikel 20bis, lid 4: verplichting om intelligente en, indien van toepassing, bidirectionele oplaadfunctionaliteiten te garanderen	64
6.3	Artikel 20bis, lid 5: verplichting om de deelname van kleine opslagactiva of mobiele opslagactiva aan de elektriciteitsmarkten te bevorderen	66
6.4	Garanties van oorsprong	68
6.4.1	Wijzigingen die moeten worden opgenomen in de ordonnanties inzake gas en elektriciteit	68
6.4.2	Wijzigingen die moeten worden opgenomen in het besluit inzake groene energie	70
7	Richtlijn (EU) 2023/1791	75
7.1	Opname van het beginsel van voorrang voor energie-efficiëntie en artikel 27 van de richtlijn	75
7.1.1	Het beginsel	75
7.1.2	Vereisten van artikel 27	76
8	Conclusies	81

Lijst van afkortingen

De ordonnantie elektriciteit	De ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Gasde ordonnantie	Ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende de wegentol voor gas en elektriciteit en tot wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Technisch reglement elektriciteit	Technisch reglement voor het beheer van het elektriciteitsdistributienet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de toegang daartoe
Technisch reglement gas	Technisch reglement voor het beheer van het gasdistributienet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de toegang daartoe
DNB of Sibelga	Distributienetbeheerder
TNB of Elia	Beheerder van het transportnet
GRTn of Elia	Beheerder van het regionale transmissienet
CE	Energiegemeenschap
CEC	Burgerenergiegemeenschap
CER	Hernieuwbare energiegemeenschap
CEL	Lokale energiegemeenschap
OSP	Openbaredienstverplichting
Richtlijn (EU) 2019/944	Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU
Richtlijn (EU) 2018/2001	Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 betreffende de bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen
Richtlijn (EU) 2024/1711	Richtlijn (EU) 2024/1711 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2018/2001 en Richtlijn (EU) 2019/944 wat betreft de verbetering van de organisatie van de elektriciteitsmarkt van de Unie
Richtlijn (EU) 2024/1788	Richtlijn (EU) 2024/1788 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof

	waterstof, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2023/1791 en tot intrekking van Richtlijn 2009/73/EG
Richtlijn (EU) 2023/2413	Richtlijn (EU) 2023/2413 van het Europees Parlement en de Raad van 18 oktober 2023 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2018/2001, Verordening (EU) 2018/1999 en Richtlijn 98/70/EG met betrekking tot de bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen, en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2015/652 van de Raad
Richtlijn (EU) 2023/1791	Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955
CoBrACE	Brusselse Code voor Lucht, Klimaat en Energiebeheer (De ordonnantie van 2 mei 2013 houdende de Brusselse Code voor Lucht, Klimaat en Energiebeheer)
Besluit inzake groene energie / besluit inzake groene stroom	Besluit van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 17 december 2015 betreffende de bevordering van groene elektriciteit en energie uit hernieuwbare bronnen
LSRI / bijzondere wet op de institutionele hervormingen	Speciale wet op de institutionele hervormingen van 8 augustus 1980

1 Samenvatting

De Europese Unie heeft tussen 2023 en 2024 verschillende richtlijnen aangenomen in het kader van het Fit for 55-pakket, dat tot doel heeft de broeikasgasemissies tegen 2030 met minstens 55 % te verminderen. Deze teksten moeten tussen 2025 en 2026 in Belgisch recht worden omgezet. Bij gebrek aan een volledig functionerende regering is de reikwijdte van de wijziging sterk beperkt. Het advies van BRUGEL concentreert zich dan ook op de omzetting van de dringende bepalingen, met name:

- Richtlijn (EU) 2024/1711 (elektriciteitsmarkt)
- Artikel 57 van Richtlijn (EU) 2024/1788 (gas en waterstof)
- Richtlijn (EU) 2023/1791 (energie-efficiëntie – art. 27)
- Richtlijn (EU) 2023/2413 (hernieuwbare energie – artikelen 19, 20 bis en 24)

Het advies bevat technische en juridische aanbevelingen om de Brusselse politieke autoriteiten te begeleiden bij de omzetting, met de nadruk op regionale en regelgevende bevoegdheden. Deze aanbevelingen hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

➤ Versterkte rol in de planning en transparantie van het netwerk

Richtlijn 2024/1711 introduceert nieuwe verplichtingen voor netbeheerders om de transparantie over de beschikbare capaciteit te verbeteren en de integratie van nieuwe elektriciteitsverbruiksvormen te vergemakkelijken. BRUGEL beveelt aan om in de ordonnantie een verplichting op te nemen voor de DNB om driemaandelijkse capaciteitskaarten te publiceren, met een gedetailleerde ruimtelijke weergave van de beschikbare en gereserveerde capaciteit voor verschillende soorten toepassingen (productie, opslag, opladen, enz.) over een periode van drie jaar. De methodologie voor het opstellen van deze kaarten, met inbegrip van de definitie van de minimuminformatie en de granulariteit, moet door de DNB worden uitgewerkt en ter goedkeuring worden voorgelegd aan de regulator. Deze maatregel is een essentieel instrument om investeerders naar niet-verzadigde gebieden te leiden en te anticiperen op toekomstige congestie.

BRUGEL beveelt ook aan om in de ordonnantie duidelijke bepalingen op te nemen met betrekking tot de behandeling van aansluitingsaanvragen: transparante informatie binnen drie maanden, mogelijkheid om aanvragen in digitaal formaat in te dienen en voorafgaande kennisgeving voor bepaalde installaties, zoals laadpalen. Dit zorgt voor consistentie met de nieuwe Europese vereisten en biedt marktdeelnemers meer zichtbaarheid.

➤ Duidelijk regulerend kader voor flexibele aansluitingen

De invoering in het Europese recht van de mogelijkheid om overeenkomsten voor flexibele aansluitingen te sluiten (artikel 6bis van Richtlijn 2019/944, zoals gewijzigd) is een belangrijke ontwikkeling voor het beheer van netwerken in een periode van snelle elektrificatie. BRUGEL beveelt aan dat de ordonnantie de algemene beginselen vastlegt (definities, congestiezones, compensatiekader, beginsel van tijdelijkheid of permanentie van flexibele aansluitingen), terwijl de technische verordening de modaliteiten onder toezicht van de regulator zal uitwerken.

De regulator zou dus een centrale rol spelen in:

- het vaststellen van het technische en operationele kader voor flexibele aansluitingen;
- het vaststellen van regels voor het toekennen van prioriteit aan bepaalde soorten gebruikers of installaties in congestiezones, in overleg met de DNB, op basis van door de wetgever vastgestelde beginselen congestiegebieden, in overleg met de DNB, op basis van door de wetgever vastgestelde principes ;
- het vaststellen van de vergoedingsmethoden wanneer de contractuele termijnen of voorwaarden niet worden nageleefd niet worden nageleefd;
- de jaarlijkse opvolging via een rapport van de DNB aan BRUGEL over de toegekende flexibele overeenkomsten.

Dit mechanisme moet het mogelijk maken om verschillende vereisten met elkaar te verzoenen: bescherming van de consument, veiligheid en optimalisatie van het netwerk, stimulering van investeringen in infrastructuur en ontwikkeling van flexibele oplossingen. BRUGEL benadrukt ook dat ervoor moet worden gezorgd dat deze overeenkomsten geen gemakkelijke oplossing worden om noodzakelijke investeringen in de netwerken te vermijden of uit te stellen.

➤ **Elektriciteitslevering en de injectie van hernieuwbare energie**

Wat de levering betreft, voert Richtlijn 2024/1711 een verplichting in voor de lidstaten om alle klanten toegang te garanderen tot contracten met een vaste prijs en een looptijd van ten minste één jaar of tot dynamische contracten. BRUGEL is van mening dat deze maatregelen onder de exclusieve federale bevoegdheid vallen, die betrekking heeft op het prijsbeleid, de handelspraktijken en de consumentenbescherming. Zij beveelt dan ook aan om deze verplichtingen niet op regionaal niveau om te zetten en, indien nodig, een samenwerkingsovereenkomst te overwegen om de taakverdeling tussen de verschillende bestuursniveaus te verduidelijken.

Op regionaal niveau zijn, indien de wetgever toch wetgeving op dit gebied wenst vast te stellen, bepaalde aanpassingen van het huidige wettelijke kader relevant: verduidelijking van de criteria voor de verplichting om een aanbod te doen (met name het onderscheid tussen residentiële en professionele klanten), meer samenhang tussen de algemene en beperkte vergunningen, en specifieke erkenning van leveranciers die uitsluitend contracten met dynamische tarieven aanbieden.

Ook aan de kwestie van de prosumenten wordt bijzondere aandacht besteed. Artikel 27, § 3 van de ordonnantie verbiedt leveranciers momenteel om een nul- of negatieve prijs aan te bieden voor elektriciteit die in het net wordt geïnjecteerd. BRUGEL is van mening dat deze bepaling in strijd is met het Europese recht en onder de federale bevoegdheid valt. Zij beveelt dan ook aan om deze bepaling te schrappen of te wijzigen om de conformiteit ervan te waarborgen en de ontwikkeling van contracten met dynamische tarieven mogelijk te maken. Tegelijkertijd stelt zij voor om voor alle producenten een verplichting tot het sluiten van een terugleveringscontract in te voeren. De regionale wetgever moet echter voorzien in bescherming voor kleine producenten door leveranciers te verplichten een aanbod tot terugkoop van energie te doen.

Ten slotte wordt in het advies met betrekking tot de leverancier van laatste redmiddel onderzocht welke aanpassingen nodig zijn om het Brusselse mechanisme in overeenstemming te brengen met het nieuwe Europese kader, met inachtneming van de regionale bevoegdheid op dit gebied. Het doel is om de continuïteit van de levering te waarborgen onder duidelijke en juridisch veilige voorwaarden. De DNB zou deze rol moeten vervullen, hetzij door deze intern uit te oefenen, hetzij door openbare aanbestedingen te organiseren. De organisatie van deze openbare aanbestedingen moet worden gecontroleerd door de regulator.

➤ **De energietransitie, met name wat betreft de verdeling van energie**

Richtlijn (EU) 2024/1711 brengt een belangrijke wijziging aan in het rechtskader voor energiedeling binnen de Europese Unie door een echt recht op energiedeling vast te leggen, dat verschilt van de bestaande kaders voor (1) peer-to-peer-uitwisselingen, (2) actieve klanten die gezamenlijk optreden en (3) energiegemeenschappen. De belangrijkste innovatie van deze nieuwe regeling is de mogelijkheid om energie te delen buiten hetzelfde gebouw, zonder tussenkomst van een rechtspersoon, en dit voor verschillende soorten actoren, waaronder huishoudens, kleine en middelgrote ondernemingen en overheidsinstanties.

Deze ontwikkeling heeft aanzienlijke gevolgen voor huishoudens, die uitdrukkelijk het recht krijgen om elektriciteit te delen zonder dat zij over een leveringsvergunning beschikken, op voorwaarde dat het gedeelde vermogen onder de door het Unierecht vastgestelde drempels blijft.

In deze context formuleert de regulator verschillende aanbevelingen, waaronder: in eerste instantie de uitoefening van dit recht beperken tot het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het recht op verdeling uitbreiden naar grote ondernemingen, de vermogensdrempels van artikel 15 bis van Richtlijn (EU) 2019/944 te handhaven, en de begrippen die momenteel in de ordonnantie voorkomen, zoals die van enige gesprekspartner, of de verplichtingen van de DNB op het gebied van het beheer van gegevens in verband met het delen, te verduidelijken.

Bovendien verplicht de richtlijn de lidstaten om de nodige maatregelen te nemen om kwetsbare klanten en klanten in energiearmoede toegang te garanderen tot mechanismen voor het delen van energie. In dit verband beveelt de regulator aan dat de lopende discussies op federaal niveau over de toepassing van een sociaal tarief op de component "gedeelde elektriciteit" worden voortgezet en dat de rol van de overheid wordt versterkt, met name door de invoering van een quotum voor de verdeling van de productie ten gunste van deze categorieën van gebruikers.

Ten slotte voorziet de richtlijn in de mogelijkheid voor eenzelfde klant om meerdere overeenkomsten voor energiedeling te sluiten voor eenzelfde toegangspunt. De daadwerkelijke uitoefening van dit recht is echter afhankelijk van de technische haalbaarheid en de naleving van de voorwaarden die in de toepasselijke technische voorschriften zullen worden vastgelegd.

➤ **Anticiperen op en voorbereiden van de uitstap uit gas**

Richtlijn 2024/1788 biedt lidstaten de mogelijkheid om geleidelijk af te stappen van aardgas om klimaatneutraliteit te bereiken of om andere technische redenen. In die geest bepaalt de bovengenoemde richtlijn dat wanneer een daling van de vraag naar aardgas wordt verwacht en deze daling een ontmanteling van het aardgasdistributienet of een deel daarvan noodzakelijk maakt, de DNB verplicht is een plan voor de ontmanteling van het net op te stellen.

BRUGEL benadrukt in de eerste plaats de noodzaak van een duidelijke politieke visie op de uitstap uit aardgas, gekoppeld aan een nauwkeurige agenda. Deze visie moet de belangrijkste stappen definiëren voor de geleidelijke afschaffing van fossiel gas op het niveau van het Gewest, rekening houdend met de technologische, stedenbouwkundige en sociaaleconomische realiteit van elke wijk. Zo zou de distributienetbeheerder (DNB) kunnen anticiperen op de daling van de vraag en per zone gedifferentieerde afbouwtrajecten kunnen uitwerken. Deze aanpak moet worden afgestemd op het bestaande regionale beleid, zoals PACE 3 en het warmteplan. Bovendien moet in de ordonnantie worden bepaald dat er een ontmantelingsplan moet worden opgesteld dat aan alle eisen van de richtlijn voldoet. BRUGEL is van mening dat dit plan ter goedkeuring aan haar moet worden voorgelegd. Haar bevoegdheid moet echter worden omkaderd door richtlijnen in de ordonnantie. Bovendien zou de regering en/of het parlement BRUGEL kunnen vragen zich uit te spreken over de noodzaak om het ontmantelingsplan te herzien of aan te passen om ervoor te zorgen dat de politieke wil goed in aanmerking wordt genomen. De uitstap uit gas vereist bijzondere aandacht voor de gevolgen ervan voor kwetsbare klanten.

➤ **De GRD als verantwoordelijke voor de verwerking van gegevens**

De afgelopen jaren is de rol van de DNB onder impuls van het Europese kader aanzienlijk geëvolueerd en versterkt wat betreft zijn verantwoordelijkheid voor het beheer van computergegevens over verbruik, productie en opslag. De DNB moet deze gegevens op een efficiënte en transparante manier beheren, verwerken en communiceren. Bovendien moet de DNB ook de integratie van hernieuwbare energie in het systeem vergemakkelijken en de ontwikkeling van energiegemeenschappen, aggregatiediensten en flexibiliteitsoplossingen mogelijk maken. In de ordonnantie is een reeks aanbevelingen geformuleerd om deze rol van de DNB concreet te versterken. Deze hebben bijvoorbeeld betrekking op het beheer van het toegangsregister, de verwerking van marktoperaties, enz.

➤ **Garanties van oorsprong**

Richtlijn (EU) 2023/2413 brengt belangrijke wijzigingen aan in de huidige regeling voor garanties van oorsprong. In zijn advies doet BRUGEL aanbevelingen voor wijzigingen in de bepalingen van de gas- en elektriciteitsordonnanties en het besluit inzake groene energie.

Tot slot heeft dit advies van BRUGEL tot doel de overheid te informeren over bepaalde aspecten die door de regulator als prioritair worden beschouwd, namelijk: in de ordonnantie een robuust juridisch kader garanderen om de veiligheid van de netwerken te waarborgen, rekening houdend met de toenemende elektrificatie van het gebruik; de geleidelijke overgang naar een afbouw van gas voorbereiden; de burger via delen een echte speler op de energiemarkt maken; de uitdagingen aanpakken die verband houden met de digitalisering van het energiesysteem en de explosieve groei van gegevens; en de prerogatieven van de De toezichthouder als belangrijke speler in de transitie.

In deze context van hervorming van het Europese regelgevingskader krijgt de regulator nu nieuwe verplichtingen en verantwoordelijkheden. Deze ontwikkelingen vereisen niet alleen grondig conceptueel werk, maar ook de herziening van de geldende technische voorschriften, de goedkeuring van diverse methodologieën, de evaluatie van rapporten opgesteld door de DNB, het nemen van beslissingen door de regulator, enz. De omvang en de technische aard van deze taken vereisen een aanzienlijke versterking van de middelen die ter beschikking staan van de regulerende instantie.

De correcte uitvoering van deze taken, die essentieel zijn om de naleving van de Europese vereisten te garanderen, kan alleen worden gewaarborgd als de toezichthouder over voldoende personele en financiële middelen beschikt.

2 Wettelijke basis

De ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest Bril-Hoofdstad bepaalt in artikel 30bis, §2, dat:

BRUGEL heeft enerzijds een adviserende taak ten aanzien van de overheid met betrekking tot de organisatie en werking van de regionale energiemarkt en anderzijds een algemene taak van toezicht en controle op de toepassing van de desbetreffende ordonnanties en besluiten.

BRUGEL is belast met de volgende taken:

...

2° op eigen initiatief of op verzoek van de minister of de regering onderzoek en studies uitvoeren of adviezen geven met betrekking tot de elektriciteits- en gasmarkt;

...

Dit advies is opgesteld op initiatief van BRUGEL en voldoet dus aan de voorschriften van artikel 30bis, § 2, van bovengenoemde ordonnantie.

3 Achtergrond

De Europese Unie heeft tussen 2023 en 2024 het wetgevingspakket "*Fit for 55*" aangenomen (*Fit for 55*) aangenomen, dat tot doel heeft de broeikasgasemissies van de Europese Unie tegen 2030 met ten minste 55 % te verminderen en de Europese Unie op weg te helpen naar klimaatneutraliteit tegen 2050. Dit pakket bestaat uit verschillende richtlijnen, die door de lidstaten in de loop van 2025 en 2026 moeten worden omgezet, volgens de specifieke termijnen die in elk instrument zijn vastgelegd.

In deze context heeft dit advies tot doel een aantal opmerkingen te formuleren.
en aanbevelingen om de politieke macht te informeren bij de uitvoering van deze omzetting.

Bij gebrek aan een volledig functionerende regering is de reikwijdte van de omzetting beperkt tot een reeks bepalingen die als urgent zijn aangemerkt. Dit advies richt zich dan ook uitsluitend op deze prioritaire maatregelen, namelijk:

- Richtlijn (EU) 2024/1711 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van de Richtlijnen (EU) 2018/2001 en (EU) 2019/944 wat betreft de verbetering van de organisatie van **de elektriciteitsmarkt** van de Unie (hierna: Richtlijn (EU) 2024/1711).
- Artikel 57 van Richtlijn (EU) 2024/1788 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 betreffende gemeenschappelijke regels voor de **interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof**, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2023/1791 en tot intrekking van Richtlijn 2009/73/EG (hierna: Richtlijn (EU) 2024/1788).
- Artikel 27 van Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende **energie-efficiëntie** en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (hierna: Richtlijn (EU) 2023/1791).
- De artikelen 19, 20 *bis* en 24 van Richtlijn (EU) 2018/2001, zoals ingevoegd en/of gewijzigd bij Richtlijn 2023/2413 van het Europees Parlement en de Raad van 18 oktober 2023 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2018/2001, Verordening (EU) 2018/1999 en Richtlijn 98/70/EG wat betreft de **bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen** en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2015/652 van de Raad (hierna: Richtlijn (EU) 2023/2413).

De toezichthouder zal echter zijn adviserende rol ten aanzien van de politieke autoriteiten, en met name het Parlement, blijven vervullen met betrekking tot specifieke en thematische wetswijzigingen die nodig zijn om in te spelen op belangrijke ontwikkelingen in de energiesector.

4 Richtlijn (EU) 2024/1711 en Verordening 2024/1747

4.1 Netbeheerder

Richtlijn (EU) 2024/1711 introduceert belangrijke veranderingen in de rollen en verantwoordelijkheden van netbeheerders, als reactie op het toegenomen risico van een tekort aan netcapaciteit, gezien de toenemende elektrificatie van de afgelopen jaren. De daaruit voortvloeiende verplichtingen worden in dit hoofdstuk geanalyseerd, zowel voor de DSO als voor de TRSO.

4.1.1 Distributienetwerk

De nieuwe verplichtingen van de DSO's bestaan uit drie onderdelen:

- (1) het verstrekken van informatie over de beschikbare capaciteit,
- (2) de behandeling van aansluitingsaanvragen en
- (3) de implementatie van flexibele aansluitingen.

4.1.1.1 Informatie over de beschikbare capaciteit

Richtlijn (EU) 2024/1711 heeft in artikel 31, lid 3, eerste alinea, van Richtlijn (EU) 2019/944 nieuwe verplichtingen opgenomen met betrekking tot de informatie die aan de DSO's moet worden verstrekt over de beschikbare capaciteit, teneinde nieuwe aansluitingsaanvragen te vergemakkelijken. De bepaling schrijft namelijk voor dat de DNB op een duidelijke en transparante manier informatie moet publiceren over de beschikbare capaciteit voor nieuwe aansluitingen in hun exploitatiegebied, met een hoge ruimtelijke granulariteit. Deze informatieverstrekking aan de URD's moet een efficiënte toegang tot het net garanderen en ervoor zorgen dat potentiële investeerders en projectontwikkelaars weloverwogen en geïnformeerde beslissingen nemen over de ontwikkelingsgebieden voor nieuwe installaties, teneinde gebieden te bevorderen die nog niet oververzadigd zijn en zo het risico op congestie in een vroeg stadium te vermijden.

De beheerder van het transmissienet, Elia, publiceert reeds "*grid hosting capacity maps*"¹, die een overzicht moeten geven van de gereserveerde en toegewezen capaciteit op het transmissienet, alsook een indicatie van de nog beschikbare capaciteit van het net bovenop de reserveringen en capaciteitstoewijzingen, rekening houdend met reeds geplande infrastructuurprojecten, om de netgebruikers vooraf te informeren.

Volgens de regulator moet een soortgelijke kaart worden opgesteld en ter beschikking worden gesteld door de DNB op Brussels niveau, om te voldoen aan de voorschriften van artikel 31, § 3, van Richtlijn (EU) 2019/944.

In dergelijke omstandigheden zou de ordonnantie het volgende moeten bevatten:

- Ten eerste moet **de verplichting voor de DNB om dergelijke kaarten te publiceren** worden vastgelegd, teneinde informatie te verstrekken over de reeds gereserveerde capaciteit van het net voor verschillende soorten bijkomend netgebruik, alsook over de resterende capaciteit bovenop deze reeds gereserveerde capaciteit.

¹ <https://www.elia.be/fr/clients/raccordement/capacite-d-accueil-du-reseau>; ter informatie publiceert Fluvius ook capaciteitskaarten: https://opendata.fluvius.be/pages/map_perceel/.

- De kaart dient **een aantal minimale gegevens** te bevatten: het ruimtelijke overzicht, het doeljaar, het type netgebruiker (belasting, productie, opslag), het gegeven flexibiliteitsniveau (een maximaal percentage van de jaarlijkse energiebesparing dat kan worden toegepast, in verhouding tot de totale jaarlijks geproduceerde en verbruikte energie) voor een reeks onderliggende hypothesen (geplande infrastructuur, ontwikkelingen bij andere netgebruikers, enz.). **De methodologie voor het opstellen van de kaart**, met inbegrip van de precieze en technische definitie van de minimale informatie, moet door de **DNB** worden uitgewerkt en ter goedkeuring worden voorgelegd aan **de regulator**. Hetzelfde geldt voor de definitie van het begrip "*hoge ruimtelijke granulariteit*" als bedoeld in artikel 31, lid 3, van bovengenoemde richtlijn.
- Bij het opstellen van deze kaarten houdt de DNB **rekening met een marge** voor toekomstige ontwikkelingen op het gebied van laagspanningsaansluitingen die nodig zijn om **te voorzien in de belangrijkste behoeften van** ^{residentiële} **gebruikers**.
- Deze informatie moet **om de drie maanden** worden bijgewerkt, overeenkomstig artikel 31, lid 3, *in fine*, en overweging (13) van Richtlijn (EU) 2024/1711, en de kaart moet de beschikbare netcapaciteit voor de drie jaar na de publicatie ervan aangeven.
- De DNB moet zich bij het opstellen van dergelijke kaarten baseren op betrouwbare gegevens. kaarten.
- In de bepaling van de ordonnantie moet ook worden gespecificeerd dat de DNB bij het uitvoeren van deze taak rekening moet houden met de openbare veiligheid en de verplichtingen inzake gegevensbescherming.

4.1.1.2 Behandeling van aansluitingsaanvragen en verstrekking van informatie

Artikel 31, lid 3, alinea 2 van bovengenoemde richtlijn bepaalt dat "*de distributienetbeheerders de netgebruikers op transparante wijze duidelijke informatie verstrekken over de voortgang en de behandeling van hun aansluitingsaanvragen. Zij verstrekken deze informatie binnen drie maanden na de indiening van de aanvraag. Wanneer de gevraagde aansluiting noch wordt toegekend, noch definitief wordt geweigerd, werken de distributienetbeheerders deze informatie regelmatig bij, ten minste eenmaal per kwartaal.*"

In dit verband moet ook worden verwezen naar artikel 33 van Richtlijn (EU) 2019/944, zoals ingevoegd bij Richtlijn (EU) 2024/1711, waarin wordt bepaald dat de lidstaten een regelgevingskader moeten vaststellen dat de aansluiting van openbare en particuliere oplaadpunten vergemakkelijkt, waarmee uiting wordt gegeven aan de wens van de Europese Unie om slim opladen en de deelname van gedecentraliseerde energiebronnen (zoals accu's van elektrische voertuigen) aan het evenwicht en het beheer van ^{congestie} te bevorderen. Deze bepaling wordt *hieronder* nader geanalyseerd, in het deel van het advies dat betrekking heeft op de analyse van artikel 20 *bis* van Richtlijn (EU)

² In dit stadium definieert artikel 4.4 van het Technisch Reglement Elektriciteit het hoofdgebruik als volgt: "*het hoofdgebruik van de gebruiker van het distributienet is het gebruik dat niet onder een specifiek energiecontract voor een bepaald gebruik valt, zoals het opladen van een elektrisch voertuig*", waarbij het hoofdgebruik zich dus op het afnamepunt bevindt, als primair afnamepunt. De definitie van dit begrip, zoals geformuleerd in de technische verordening, lijkt te vaag en te ruim; daarom zou in de ordonnantie duidelijk moeten worden gedefinieerd wat de belangrijkste toepassingen van residentiële klanten zijn (bijvoorbeeld verwarming in de winter, het gebruik van huishoudelijke apparaten voor voedingsdoeleinden, enz.).

³ Mededeling van de Commissie: Richtsnoeren inzake artikel 20 *bis* betreffende de sectorintegratie van hernieuwbare elektriciteit van Richtlijn (EU) 2018/2001 betreffende de bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen, zoals gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2023/2413, punt 3.4.2 *Slim opladen*.

2018/2001⁴, waarnaar uitdrukkelijk wordt verwezen in artikel 33 van Richtlijn (EU) 2019/944.

moet nu al worden benadrukt dat in de aanbevelingen met betrekking tot artikel 20 bis

§ 4 van Richtlijn (EU) 2018/2001 benadrukt de Commissie het belang van de implementatie door de lidstaten van vereenvoudigde aansluitingsprocedures voor laadpunten op het net, alsook van concrete bepalingen om ervoor te zorgen dat de DNB binnen een "redelijke" termijn reageert op verzoeken om aansluiting van nieuwe gebruikers reageert (de aanbeveling lijkt in die zin verder te gaan dan alleen laadpunten, door ook opslaginstallaties en gedecentraliseerde productie-installaties te vermelden)⁵.

Op dit moment bevat geen enkele bepaling van de ordonnantie bepalingen over de termijnen voor de behandeling van aansluitingsaanvragen of de verstrekking van informatie door de DNB bij aansluitingsaanvragen. Artikel 32^{quater} van de ordonnantie vermeldt alleen een termijn voor de uitvoering van de aansluiting als zodanig. Artikel 7, § 3 bepaalt enkel dat de beslissing tot weigering van een aansluiting met redenen moet worden omkleed en dat bij weigering van een aansluiting van een laadpunt de relevante informatie over de maatregelen die nodig zijn om het net te versterken en over alternatieve maatregelen aan de aanvrager moet worden verstrekt. De regels en termijnen die in dit verband van toepassing zijn, worden hoofdzakelijk bepaald door het technisch reglement (zie de artikelen 3.25 § 2, 3.27^{bis}, 3.34 en volgende, 3.55, 3.56, afhankelijk van het feit of de aanvraag betrekking heeft op opslag- of productie-eenheden, of op hoogspannings- of laagspanningsaansluitingen), en de voorziene termijnen bedragen steeds minder dan drie maanden.

Wat nieuwe toepassingen betreft, bepaalt artikel 9ter van de ordonnantie bovendien dat het technisch reglement voorziet in "voorrang voor aansluitingen van installaties voor de productie van groene stroom", waarbij deze voorrang daadwerkelijk wordt vertaald in verschillende bepalingen van het ^{technisch} reglement. De aansluiting van laadpalen wordt op zich niet gecontroleerd door de DNB (wanneer een aanvraag bij de DNB wordt ingediend, kan de gebruiker aangeven dat het om een aanvraag voor laadpalen gaat, maar hij is hiertoe niet verplicht; bovendien worden aansluitingsaanvragen soms ingediend om andere redenen dan de installatie van een laadpaal, die pas in een tweede fase plaatsvindt, nadat de aansluitingsaanvraag al is ingediend en effectief is geworden; de installatie van een laadpaal wordt eenvoudigweg gemeld aan de DNB, overeenkomstig artikel 16 van de ordonnantie elektriciteit).

Om ervoor te zorgen dat deze verschillende elementen een bepaalde wettelijke basis hebben met het oog op de naleving van het Europese kader, zou artikel 7, § 3, van de ordonnantie in dergelijke omstandigheden kunnen bepalen dat:

Wanneer de URD's een aansluitingsaanvraag indienen bij de DNB, verstrekt deze de netgebruikers op transparante wijze duidelijke informatie over de voortgang en de behandeling van hun aansluitingsaanvragen, binnen een termijn van maximaal drie maanden vanaf de indiening van de aanvraag, overeenkomstig de termijnen die zijn vastgelegd in het Technisch Reglement. Wanneer deze aansluitingsaanvragen betrekking hebben op laadpalen, opslaginstallaties of productie-installaties, behandelt de DNB deze binnen een redelijke termijn, overeenkomstig het technisch reglement."

⁴ Zie paragraaf "5.2. Artikel 20bis § 4: verplichting om intelligente en, indien van toepassing, bidirectionele oplaadfunctionaliteiten te garanderen".

⁵ Ibidem, punt 3.4.2. Slim opladen. ⁶ Zie de artikelen 3.35 en 3.41 van het Technisch Reglement Elektriciteit.

⁶ Zie de artikelen 3.35 en 3.41 van het Technisch Reglement Elektriciteit.

Bovendien zou, zoals ^{hieronder} uiteengezet, een andere bepaling van de ordonnantie expliciet een specifieke voorafgaande kennisgevingsplicht kunnen opleggen in geval van een aanvraag voor een specifieke aansluiting op een laadpaal (of, indien de aansluiting reeds is gerealiseerd, een kennisgeving in geval van plaatsing van een laadpaal op een niet voor het publiek toegankelijke plaats), teneinde een betere planning te bevorderen (en dus verder te gaan dan wat op dit moment in artikel 10, lid 1, van de ordonnantie is bepaald een kennisgeving in geval van plaatsing van een laadpaal op een voor het publiek niet-toegankelijke plaats), teneinde een betere planning te bevorderen (en dus verder te gaan dan wat op dit moment is bepaald in artikel 16 van de ordonnantie, dat geen voorafgaande kennisgeving voorschrijft, maar alleen dat de gebruiker van het netwerk "zo spoedig mogelijk" informatie verstrekt).

Ten slotte bepaalt artikel 31, § 3bis, van bovengenoemde richtlijn dat netgebruikers hun aansluitingsaanvraag in digitale vorm moeten kunnen indienen. Deze precisering zou dus moeten worden toegevoegd aan artikel 7, § 3, van de elektriciteitsordonnantie, dat betrekking heeft op aansluitingsaanvragen.

4.1.1.3 Invoering van flexibele aansluiting

Richtlijn (EU) 2024/1711 heeft een artikel 6 bis toegevoegd aan Richtlijn (EU) 2019/944, dat voorziet in de mogelijkheid om flexibele aansluitingsovereenkomsten te sluiten. Hoewel Sibelga heeft aangegeven dat haar netwerk op dit moment voldoende dimensionering heeft, moet er, gezien de elektrificatie van het netwerk in verband met de energietransitie – met de massale uitrol van laadpalen, warmtepompen, fotovoltaïsche panelen, enz. , de opkomst van nieuwe spelers zoals datacenters en de risico's van congestie die dit met zich meebrengt voor het netwerk, is het raadzaam om nu al in de ordonnantie de wettelijke basis op te nemen om een flexibele aansluiting aan te bieden in gebieden waar de capaciteit van het netwerk beperkt of onbestaande is voor nieuwe aansluitingen of in geval van versterking van bestaande aansluitingen. Gezien het geringe aantal installaties met een hoog vermogen in Brussel is het probleem weliswaar minder duidelijk op het distributienet dan op het transportnet, maar het grote aantal kleine installaties in Brussel, de massale ontwikkeling van laadpalen en de invoering van elektrische verwarming dragen ook bij tot deze congestierisico's.

Deze flexibele aansluitingen zouden ervoor zorgen dat de termijnen voor de uitvoering van de versterkingen van het net gelijke tred kunnen houden met de toename van de vraag naar capaciteit, dat snelle en doeltreffende oplossingen kunnen worden aangeboden om te voorkomen dat gebruikers worden geweigerd, en dat op lange termijn een optimaal gebruik van de flexibiliteit wordt gewaarborgd.

Artikel 6 bis van bovengenoemde richtlijn bepaalt het volgende:

"Overeenkomsten inzake flexibele aansluitingen.

De regulerende instantie of een andere bevoegde instantie, indien een lidstaat daarin voorziet, stelt een kader op voor transmissiesysteembeheerders en distributiesysteembeheerders om de mogelijkheid te bieden flexibele aansluitingsovereenkomsten te sluiten in gebieden waar de netcapaciteit beperkt of onbestaande is voor nieuwe aansluitingen, en dat wordt gepubliceerd overeenkomstig artikel 31, lid 3, en artikel 50, lid 4 bis, eerste alinea, van Verordening (EU) 2019/943. Dit kader zorgt ervoor dat:

a) flexibele aansluitingen in de regel geen vertraging veroorzaken bij de versterking van het netwerk in de aangewezen gebieden;

⁷ Zie paragraaf "5.2. Artikel 20 bis, lid 4: verplichting om intelligente en, indien van toepassing, bidirectionele oplaadfunctionaliteiten te waarborgen".

⁸ Het is namelijk de bedoeling dat elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen tegen 2035 40-50% van de elektriciteit van het systeem zal uit hernieuwbare energiebronnen afkomstig zijn; vandaag is dat 30%.

b) flexibele aansluitingsovereenkomsten worden omgezet in vaste aansluitingsovereenkomsten zodra het netwerk is ontwikkeld en beveiligd op basis van vastgestelde criteria; en

c) voor gebieden waar de regulerende instantie of een andere bevoegde instantie, indien een lidstaat daarin voorziet, van mening is dat de ontwikkeling van het netwerk niet de meest efficiënte oplossing is, flexibele aansluitingsovereenkomsten indien nodig een permanente oplossing kunnen vormen, ook voor energieopslag.

Het in lid 1 bedoelde kader kan ervoor zorgen dat in de flexibele aansluitingsovereenkomsten ten minste de volgende elementen worden gespecificeerd:

a) de maximale vaste injectie en onttrekking van elektriciteit uit en aan het net, alsook de extra flexibele injectie- en onttrekkingscapaciteit die gedurende het hele jaar per tijdsblok kan worden aangesloten en gedifferentieerd;

b) de netvergoedingen die van toepassing zijn op de vaste en flexibele injectie- en terugnamecapaciteit;

c) de overeengekomen duur van de flexibele aansluitingsovereenkomst en de verwachte datum waarop de aansluiting op de volledige gevraagde vaste capaciteit zal worden toegekend. Van de systeemgebruiker die via een flexibele aansluiting op het net wordt aangesloten, wordt verlangd dat hij een door een erkende certificeringsinstantie gecertificeerd voedingscontrolesysteem installeert.

Dit artikel bepaalt dat het kader voor flexibele aansluitingen moet worden opgesteld door de regulerende instantie of door een andere bevoegde instantie wanneer een lidstaat daarin voorziet. Aangezien het hier om nieuwe concepten gaat die in de loop van de tijd en met de ervaring kunnen evolueren en waarvoor gespecialiseerde technische expertise vereist is, is BRUGEL van mening dat het gerechtvaardigd is dat deze taak van het opstellen van een kader door de regelgevende instantie wordt uitgevoerd. Op basis van dezelfde overwegingen is BRUGEL van mening dat flexibiliteit op wetgevend en regelgevend vlak noodzakelijk is. Met andere woorden, de algemene beginselen met betrekking tot flexibele aansluitingen zouden rechtstreeks in de ordonnantie elektriciteit moeten worden opgenomen, terwijl de gedetailleerde en technische regels voor de uitvoering ervan moeten worden aangevuld in het technisch distributievoorschrift. Zo zou de ordonnantie het volgende kunnen bevatten:

1. De definitie van de flexibele aansluitingsovereenkomst zoals bedoeld in artikel 2, punt 24 *quater*), van Richtlijn (EU) 2019/944 moet worden opgenomen in artikel 2 van de ordonnantie: "een reeks overeengekomen voorwaarden voor de aansluiting van elektrische capaciteit op het net, waaronder voorwaarden om de injectie van elektriciteit in het regionale transmissienet of het distributienet en de onttrekking van elektriciteit uit die netten te beperken en te controleren".
2. De definitie van het begrip "congestiegebied" in artikel 2 van de ordonnantie: "een gebied waar de capaciteit van het net voor nieuwe aansluitingen of voor de versterking van bestaande aansluitingen op het elektriciteitsdistributienet of het regionale elektriciteitstransportnet beperkt of niet beschikbaar is".
3. De verplichting voor de DNB op te nemen om informatie in de vorm van capaciteitskaarten te publiceren over de huidige en toekomstige beschikbare capaciteit van het netwerk voor nieuwe aansluitingen en voor de versterking van bestaande aansluitingen, zoals hierboven uiteengezet.

⁹ De toezichthouder is van mening dat dit des te meer gerechtvaardigd is omdat hij overeenkomstig artikel 59, lid 7, onder a), van Richtlijn (EU) 2019/944 exclusief bevoegd is voor het vaststellen of goedkeuren van de voorwaarden voor aansluiting op en toegang tot netwerken, met dien verstande dat deze bevoegdheid van de toezichthouders overeenkomstig de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie a) van Richtlijn (EU) 2019/944, met dien verstande dat, overeenkomstig de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie, deze aan de regelgevende instanties toegekende bevoegdheid door hen kan worden uitgeoefend in het licht van een door de politieke autoriteiten vastgesteld algemeen energiebeleid; HvJ-EU, 6 maart 2025, nr. C-48/23, *Alajärven Sähkö Oy*; zie ook overweging (87) van Richtlijn (EU) 2019/944.

(zie 3.1.2.1 "*Informatie over de beschikbare capaciteit*"). Zoals hierboven vermeld, is deze nieuwe verplichting voor de DNB volgens de regulator uiterst belangrijk omdat ze een zekere transparantie ten aanzien van potentiële investeerders garandeert en hun keuzes vooraf beïnvloedt, waardoor congestierisico's *a priori* kunnen worden vermeden, nog voordat de vraag van het sluiten van een flexibel aansluitingscontract aan de orde komt.

4. De mogelijkheid voor de DNB om flexibele aansluitingscontracten aan te bieden: BRUGEL is van mening dat het beter is om de gevallen waarin de DNB een flexibel aansluitingscontract kan aanbieden, *minimaal* te reguleren. Deze regulering kan als volgt worden vormgegeven:
 - De installatie waarop de aanvraag betrekking heeft, moet zich in **een congestiegebied** bevinden, zoals gedefinieerd in de ordonnantie. In dit verband acht de regulator het van belang om dit criterium ook te toetsen aan de hand van nieuwe aansluitingsaanvragen die bij de DNB worden ingediend; het is namelijk denkbaar dat een bepaald gebied op een bepaald moment geen congestierisico vertoont, maar dat dit risico zich vervolgens plotseling voordoet als gevolg van een aanzienlijke aansluitingsaanvraag van een nieuwe klant. In een dergelijk geval, waarin meerdere aansluitingsaanvragen tegelijkertijd bij de DNB in behandeling zijn, zou een flexibele aansluiting moeten kunnen worden aangeboden.
 - In het investeringsplan voor dit gebied is een investering in het net voorzien; Deze voorwaarde geldt uiteraard niet voor gevallen waarin flexibele aansluitingen bedoeld zijn om permanente flexibele aansluitingen te worden, op basis van de criteria die door de regulerende instantie zijn vastgesteld overeenkomstig artikel 6 *bis* lid 1, onder c), van Richtlijn (EU) 2019/944 (zie *hieronder*).
 - De aanvraag betreft een nieuwe aansluitingsaanvraag of een aanvraag voor een vermogensverhoging voor een bestaande aansluiting. De regulator acht het belangrijk om dit tweede scenario in aanmerking te nemen, aangezien het heel goed denkbaar is dat een aanvraag voor een vermogensverhoging van de aansluiting, in de zin van artikel 1.2, 71°) van het Technisch Reglement¹⁰, geen fysieke aanpassing van de bestaande aansluiting in de zin van artikel 1.2, 74°) van hetzelfde Reglement¹¹ vereist, maar dat dit toch een extra belasting van het stroomopwaartse net met zich meebrengt. Gezien de doelstellingen van bovengenoemde richtlijn acht de regulator het echter belangrijk dat ook in deze verschillende gevallen een flexibele aansluiting mogelijk is, rekening houdend met de impact op het ^{net}.

Ten slotte dient te worden bepaald dat bij niet-naleving van deze cumulatieve voorwaarden de uitgevoerde of toekomstige aanpassingen worden **vergoed**.

¹⁰ Artikel 1.2, 71°) van het Technisch Reglement Elektriciteit: "Aansluitvermogen: het maximale vermogen dat in het aansluitingscontract is vastgelegd en dat de distributienetbeheerder op verzoek ter beschikking stelt van de gebruiker van het distributienet [...]".

¹¹ Artikel 1.2, 47°) van het Technisch Reglement Elektriciteit: "Aansluiting: alle apparatuur die deel uitmaakt van de aansluiting en de meetapparatuur, die de installaties van de gebruiker van het distributienetwerk met het distributienetwerk verbindt".

¹² Met andere woorden, het toepassingsgebied van flexibele aansluitingen moet worden uitgebreid tot alle situaties die vallen onder "*aansluitingsaanvragen*" in de zin van artikel 3.28 van het Technisch Reglement Elektriciteit, met inbegrip van aanvragen tot wijziging van het aansluitvermogen.

5. Ook moet het beginsel worden ingevoerd dat de uitvoering van deze flexibele aansluitingscontracten de ontwikkeling van investeringen in de netwerken niet vertraagt.
6. Vervolgens acht de toezichthouder het van fundamenteel belang dat er op politiek niveau wordt nagedacht over het type installaties en het type aanvragers dat in aanmerking komt voor een flexibele aansluitingsaanvraag, door **prioriteit** te geven aan aansluitingen op het net en onderscheid te maken tussen soorten aanvragers en soorten installaties, vergelijkbaar met wat in Nederland is voorzien (de Nederlandse toezichthouder ACM heeft een prioriteringskader opgesteld waarbij voorrang wordt gegeven aan projecten van algemeen belang, zoals scholen, ziekenhuizen, politiebureaus, enz.)¹³. BRUGEL is namelijk van mening dat het niet wenselijk zou zijn dat binnen de congestiezone een kleine residentiële producent die bijdraagt aan de energietransitie, gebruik moet maken van een flexibele aansluiting, terwijl een nabijgelegen datacenter bijvoorbeeld kan profiteren van een vaste aansluiting. Het elektriciteitsnet wordt een kostbaar goed, zodat het van cruciaal belang is om prioriteiten te stellen voor aansluitingsaanvragen. Deze noodzaak wordt des te groter naarmate Europa een fase van massale elektrificatie ingaat.

In dergelijke omstandigheden beveelt BRUGEL aan dat de ordonnantie **de regelgever de taak toekent om, in overleg met de DNB, de regels voor de prioritering van aansluitingen vast te stellen**, rekening houdend met bepaalde **kernbeginselen** die door de politieke autoriteiten **rechtstreeks in de ordonnantie zijn vastgelegd** (zie *hieronder* voor voorstellen voor kernbeginselen die in de ordonnantie moeten worden opgenomen), rekening houdend met het gevoelige karakter en de impact van een prioriteringskader op de rechten van de consument.

In dit stadium stelt artikel 7, § 2, van de ordonnantie het principe vast dat de DNB zich onthoudt van elke vorm van discriminatie tussen netgebruikers of tussen categorieën van netgebruikers. Hieruit volgt dat op het gebied van aansluitingen het beginsel van

Het principe "*wie het eerst komt, het eerst maalt*" is van toepassing. Een eerste uitzondering op dit non-discriminatiebeginsel wordt ingevoerd in artikel 9ter van de ordonnantie, dat de DNB toestaat om via het technisch reglement voorrang te geven aan aansluitingen van installaties voor de productie van groene stroom, maar deze uitzondering heeft meer betrekking op de werkwijze die de DNB moet hanteren bij de behandeling en uitvoering van aansluitingen van URD's. Gezien de bovenvermelde overwegingen en het feit dat bepaalde toepassingen als essentieel moeten worden beschouwd – hetzij omdat ze bijdragen tot de energietransitie, hetzij omdat ze voorzien in de essentiële behoeften van de Brusselaars – acht de regulator het belangrijk om installaties en/of gebruikers waarvan de situatie aanzienlijk verschilt, anders te behandelen, in overeenstemming met het non-discriminatiebeginsel zoals opgenomen in artikel 7, § 2 van de ordonnantie.

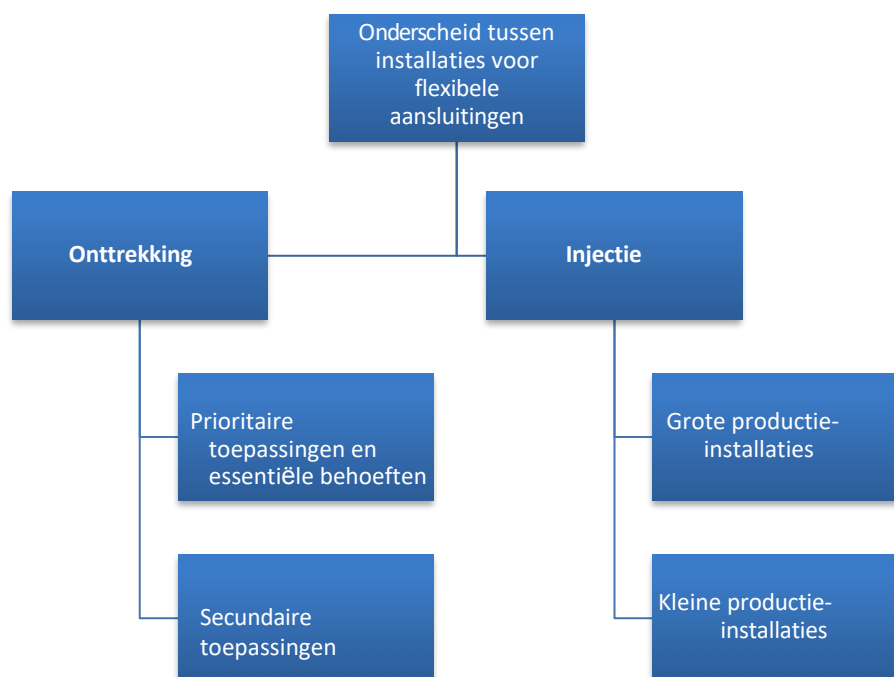
¹³Ter informatie: het door de Nederlandse toezichthouder vastgestelde kader is op 11 maart 2025 door het *College van Beroep voor het bedrijfsleven* nietig verklaard, omdat het de redenen voor de voorrang die aan bepaalde actoren werd gegeven, onvoldoende had gemotiveerd en onderbouwd. Het concept van prioritering als zodanig werd door het College echter niet in twijfel getrokken.

¹⁴ Zoals hierboven vermeld, belet het feit dat de regulator bevoegd is om de aansluitingsvoorwaarden vast te stellen of goed te keuren, niet dat de regulator zijn bevoegdheden uitoefent in het licht van de algemene doelstellingen die door de politieke autoriteiten in het kader van hun algemene energiebeleid zijn vastgesteld; HvJEU, 6 maart 2025, nr. C-48/23, *Alajärven Sähkö Oy*.

¹⁵ Zie de artikelen 3.35, 3.41 en 3.49 van de Technische Regeling Elektriciteit.

In die zin zouden **de in de ordonnantie vastgestelde prioriteringsbeginselen**, die de basis vormen voor het door de toezichthouder in overleg met de DNB vastgestelde prioriteringskader, kunnen worden gegroepeerd rond een drievoudig onderscheid:

- Tussen de aansluiting van installaties die energie aan het net leveren of van het net afnemen;
- Binnen de installaties die energie uit het net halen, installaties die voorzien in de essentiële behoeften van de Brusselaars (openbare gebouwen, zorginstellingen, basisbehoeften van residentiële URD's, enz.) en secundaire toepassingen in geval van versterking van het net en de omvang van de installatie voor nieuwe aansluitingen.
- Binnen de productie-installaties die energie in het net injecteren, wordt een onderscheid gemaakt tussen kleine en grote productie-installaties.

7. Wat ten slotte de precieze bepaling van de ordonnantie betreft die moet worden gewijzigd om deze mogelijkheid voor de DNB om flexibele aansluitingen aan te bieden in te voeren, is de toezichthouder van mening dat artikel 7, § 3, van de elektriciteitsordonnantie de meest geschikte plaats is voor een dergelijke invoeging, waarbij een nuance wordt aangebracht met betrekking tot de weigering van toegang van de DNB tot zijn netwerk, zodat er drie mogelijke scenario's zijn:

- (1) ofwel is er geen capaciteit in de congestiezone, in welk geval de DNB de toegang weigert; dit scenario moet een uitzondering blijven.

¹⁶ In dit stadium definieert artikel 4.4 van het Technisch Reglement Elektriciteit het begrip "hoofdgebruik" als volgt:

"Het hoofdgebruik van de gebruiker van het distributienetwerk is het gebruik dat niet onder een specifiek energiecontract voor een bepaald gebruik valt, zoals het opladen van een elektrisch voertuig." Zoals hierboven vermeld, zou het echter, indien de politieke autoriteiten op basis hiervan een prioritering zouden invoeren, wenselijk zijn om deze begrippen nader te preciseren, rechtstreeks in de ordonnantie, op basis van de werkelijk essentiële toepassingen van de Brusselaars (verwarming, voeding, drinkwater, enz.).

- (2) ofwel bevindt de aansluitingsaanvraag zich in een congestiegebied, in welk geval de DNB een flexibele aansluiting voorstelt (mits aan de bovengenoemde voorwaarden wordt voldaan).
- (3) ofwel bevindt de aansluitingsaanvraag zich niet in een congestiegebied, in welk geval de DNB een vaste aansluiting voorstelt (met alle subtiliteiten die verband houden met de bovengenoemde overwegingen met betrekking tot het type aanvrager en het type installatie dat in aanmerking komt voor een flexibele aansluiting).

Hoewel artikel 7, § 3, van de ordonnantie in deze drie gevallen moet voorzien, zoals hierboven vermeld, is het van fundamenteel belang dat het vervolgens uitdrukkelijk verwijst naar het technisch reglement voor de vaststelling van de precieze voorwaarden waaronder de DNB een vaste of flexibele aansluiting kan voorstellen of de aansluiting kan weigeren.

Er moet ook worden voorzien in de mogelijkheid om beroep in te stellen bij de regulator. in geval van weigering van aansluiting.

Wat betreft het huidige artikel 7, § 3, van de ordonnantie is de regulator van mening dat het wenselijk zou zijn om de term "toegang" te vervangen door de term "*aansluiting*". Momenteel worden beide begrippen niet gedefinieerd in de ordonnantie, maar ze worden wel duidelijk gedefinieerd in het technisch reglement voor elektriciteit, en wel als volgt:

- Art. 1.2, 1° "*toegang tot het net: gebruik van het distributienetwerk, waardoor dienstverleners elektriciteit en flexibiliteitsdiensten kunnen leveren of de uitwisseling van elektriciteit kunnen coördineren in het kader van activiteiten voor het delen van elektriciteit, en waardoor de gebruiker van het distributienetwerk elektriciteit van dit netwerk kan afnemen of invoeden, kan deelnemen aan flexibiliteitsdiensten of activiteiten voor het delen van elektriciteit kan coördineren*".
- Art. 1.2, 74°: "*aansluiting: alle apparatuur die deel uitmaakt van de aansluiting en de meetapparatuur, waarmee de installaties van de gebruiker van het distributienetwerk worden aangesloten op het distributienetwerk*".

Concreet verwijst het huidige artikel 7, § 3, van de ordonnantie echter naar de fysieke totstandbrenging van de aansluiting door de DNB en heeft het geen betrekking op het indienen van aanvragen voor een toegangsovereenkomst bij de DNB, die toegang geeft tot de verschillende markten (flexibiliteitsmarkt, leveringsmarkt, enz.).

8. Het principe invoeren dat de DNB de regulator via een **jaarverslag** informeert over de toegekende flexibele aansluitingsovereenkomsten. BRUGEL is van mening dat deze werkwijze pragmatischer is dan een procedure van punctuele kennisgeving of toestemming bij de regulerende instantie. Dit verslag zou hem bovendien een algemeen overzicht geven van de flexibele aansluitingen in de regio en de evolutie daarvan.
9. Het principe invoeren dat een flexibele aansluiting in principe tijdelijk is en bedoeld is om een vaste aansluiting te worden zodra de investering in het net is gerealiseerd. De bepaling zou kunnen voorzien dat de aansluiting vast wordt:
 1. Indien de versterking van het netwerk binnen een vaste termijn in het investeringsplan is voorzien, op het moment dat deze versterking wordt gerealiseerd (met dien verstande dat deze versterking binnen een bepaalde standaarduitvoeringstermijn moet worden gerealiseerd, die door de regulator in het technisch reglement is vastgesteld).
 2. Ofwel, indien er in het investeringsplan geen vaste termijn voor de versterking van het net is voorzien, moet de aansluiting definitief worden binnen de

bovengenoemde standaarduitvoeringstermijn, die door de regulator in het Technisch Reglement is vastgesteld.

Ten slotte zou de ordonnantie de mogelijkheid moeten invoeren voor de DNB om een overeenkomst voor een permanente flexibele aansluiting toe te kennen "*voor gebieden waar de regulerende instantie van mening is dat de ontwikkeling van het netwerk niet de meest efficiënte oplossing is*", overeenkomstig artikel 6 bis, lid 1, onder c), van Richtlijn (EU) 2019/944. In dergelijke gevallen zou de voorwaarde dat een flexibele aansluiting kan worden toegekend op voorwaarde dat er in het net wordt geïnvesteerd, kunnen verdwijnen. De bepaling van de ordonnantie zou dan kunnen bepalen dat de regulerende instantie via het technisch reglement de voorwaarden vaststelt waaronder de oplossing permanent kan worden. In dat geval ontvangen de URD's die een permanent flexibel aansluitingscontract hebben, een compensatie, waarbij de regelgevende instantie vervolgens de berekeningsmethoden voor deze compensatie vaststelt in het licht van de bepalingen van het Europees recht

10. De DNB verplichten om een standaardcontract voor een flexibele aansluitingsovereenkomst op te stellen, dat *minimaal* de elementen moet bevatten die worden voorgeschreven in artikel 6 bis van de Europese richtlijn (de maximale vaste injectie en onttrekking, evenals de flexibele extra injectie- en onttrekkingscapaciteit; de duur van de overeenkomst en de geplande datum voor de toekenning van een vaste aansluiting), de frequentie en de duur van de beperking van de toegang, alsook vermeldingen met betrekking tot eventuele schadevergoedingen. De regulator acht het wenselijk dat dit modelcontract vooraf ter consultatie wordt voorgelegd en dat de reacties op de consultatie en het consultatierapport vervolgens ter goedkeuring worden voorgelegd aan BRUGEL.
11. Invoering, in hoofdstuk VIIbis van de ordonnantie betreffende schadevergoedingsregelingen, van een bepaling die voorziet in een forfaitaire schadevergoeding ten laste van de DNB voor netgebruikers wanneer de in de overeenkomst vastgelegde termijn voor de definitieve aansluiting niet wordt nageleefd. Er zou ook kunnen worden bepaald dat een dergelijke vergoeding van toepassing is wanneer de in de overeenkomst vastgelegde modulatievolumes en vermogens worden overschreden, teneinde de netgebruikers te beschermen tegen grotere modulaties of vermogens dan oorspronkelijk voorzien. De bepaling zou vervolgens de regulator kunnen belasten met het vaststellen van de berekeningsmethoden voor deze vergoedingen.

BRUGEL is van mening dat een dergelijke vergoeding zeer belangrijk is, met name om de DNB te stimuleren om binnen een bepaalde termijn de nodige investeringen in het net te doen. Bovendien acht de regulator het niet wenselijk dat de flexibele aansluiting wordt gezien als een eenvoudige oplossing voor de DNB om congestie te voorkomen, waardoor deze wordt ontmoedigd om te investeren in het net of in flexibiliteitsproducten (of dergelijke investeringen in ieder geval uitstelt). De regulator benadrukt dan ook het belang van het vinden van een evenwicht bij het opstellen van wetgeving inzake flexibele aansluitingen tussen bescherming tegen congestierisico's en bescherming van het net, maar ook bescherming van de consument, investeringen door de DNB in het net en de kosten die dit voor hem met zich meebrengt, en de noodzaak om te investeren in de ontwikkeling van flexibiliteitsproducten (ook voor congestiebeheer). Dergelijke overwegingen beletten echter niet dat bij het opstellen van de regelgeving inzake compensatie ook rekening wordt gehouden met het feit dat de flexibele aansluiting de gebruiker toch in staat stelt om eerder dan verwacht aan te sluiten, in vergelijking met

¹⁷ Met name artikel 13, lid 7, van Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit.

geplande investeringen in het net, en dat het net toch in de eerste plaats moet worden aangemoedigd om verbinding te maken met delen van het net waar wel voldoende capaciteit beschikbaar is (informatie waarover het beschikt via de capaciteitskaarten); in die zin moet de compensatie evenwichtig zijn en met al deze elementen rekening houden. Dat is precies de reden waarom de regulator er geen voorstander van is dat een compensatie van toepassing is wanneer de voorwaarden van de flexibele aansluitingsovereenkomst (duur, modulatievolumes en vermogen) door de DNB worden nageleefd: het verdient de voorkeur dat de URD's worden aangemoedigd om op een verstandige manier in het net te investeren en dat zij in geen geval worden gecompenseerd louter omdat zij besluiten te investeren in een congestiegebied, terwijl zij bij het sluiten van de overeenkomst over alle nodige informatie beschikken.

Zoals hierboven vermeld, is BRUGEL er bovendien voorstander van dat er in elk geval een compensatie wordt voorzien voor URD's die een permanente flexibele aansluitingsovereenkomst hebben, niet te verwarren met de in deze paragraaf vermelde vergoeding. Gezien de complexiteit van het kader rond flexibele aansluitingen verdient het opnieuw de voorkeur dat het bedrag van deze compensatie rechtstreeks door de regulator wordt vastgesteld, in overleg met de DNB.

12. Voeg de verplichting toe voor de netgebruiker die een overeenkomst voor flexibele aansluiting heeft gesloten om een voedingscontrolesysteem te installeren dat (1) het monitoren van het verbruik/de productie mogelijk maakt en (2) de DNB in staat stelt signalen naar de installatie te sturen, dat is gecertificeerd door een erkende certificeringsinstantie, waarbij wordt verwezen naar het technisch reglement voor de vaststelling van de minimale technische eisen waaraan dit controlesysteem moet voldoen.

Momenteel schrijven de technische voorschriften van Sibelga voor dat er een telecontrolesysteem moet worden geïnstalleerd voor grote productie- en opslaginstallaties, namelijk sinds vorig jaar voor installaties met een vermogen van meer dan 500 kW. In Brussel zijn er maar weinig installaties die deze drempel overschrijden. Bovendien is de installatie van dergelijke systemen vrij duur.

Voor kleinere installaties is het sinds medio oktober 2025 mogelijk om de productie en/of het verbruik rechtstreeks via de slimme meter te regelen, wanneer deze is uitgerust met een 'dongle' die is aangesloten op de P1-poort van de slimme meter, waardoor de verschillende signalen kunnen worden doorgegeven. Een dergelijke installatie is, in tegenstelling tot de telecontrolekast, niet duur.

Gezien het bovenstaande is de regulator in ieder geval meer voorstander van flexibele aansluitingen voor grote installaties dan voor kleine installaties van residentiële consumenten. Wat de efficiëntie betreft, biedt de mogelijkheid om de productie of injectie op een kleine installatie te moduleren duidelijk voordelen.

¹⁸ De regulator en de DNB zullen namelijk de verschillende belangen tegen elkaar moeten afwegen, met name om te voorkomen dat een vergoeding voor permanente flexibele aansluitingen aanvragers ertoe aanzet om bijvoorbeeld onredelijke capaciteit aan te vragen.

¹⁹ [6fde5ae4-619b-11ec-b64c-005056970ffd](#)

minder voordelen voor de GRD dan de mogelijkheid om de productie of injectie op een grote ^{installatie kan aanpassen}.

13. Ten slotte wenst de regulator de aandacht van de politieke autoriteiten te vestigen op het feit dat het mogelijk is dat in bepaalde gevallen het netwerk van de DNB als zodanig voldoende dimensionering heeft om nieuwe aansluitingen op te nemen, maar dat het netwerk van de DNB of de TNB dat niet heeft (bijvoorbeeld als de TNB onvoldoende heeft geïnvesteerd in transformatorstations). Het is daarom belangrijk om in de ordonnantie een voorbehoud op te nemen waarin wordt bepaald dat de vergoeding niet door de DNB, maar door de TNB verschuldigd is wanneer de DNB de nodige investeringen in het netwerk wel tijdig heeft uitgevoerd, maar het onvermogen om over een vaste aansluiting te beschikken verband houdt met het gebrek aan investeringen in het ^{transportnetwerk}. Naast de kwestie van de vergoeding roept BRUGEL de politieke autoriteiten op om waakzaam te zijn voor de uitdagingen in verband met de capaciteit van het net, zowel op het vlak van federaal transport als distributie. De aanzienlijke toename van de vraag naar elektriciteit, in combinatie met de sterke groei van hernieuwbare energie, leidt tot een nieuwe realiteit op het vlak van elektriciteit, waarop grondig moet worden voorbereid. Binnen het Belgische institutionele kader kunnen deze uitdagingen alleen worden aangepakt door middel van gezamenlijke visies. BRUGEL roept ook de netbeheerders op om constructief samen te werken om samen de energietransitie te begeleiden, met inachtneming van een eerlijk evenwicht tussen de belangen van alle gebruikers, of zij nu zijn aangesloten op het transport- of het distributienet.

14. In verband met bovenstaande overwegingen benadrukt de regulator dat er grondig moet worden nagedacht over de impact die de invoering van deze flexibele aansluitingsovereenkomsten kan hebben op het bestaande flexibiliteitskader en op de investeringen die de DNB in het net moet doen. Deze overeenkomsten lijken namelijk een derde alternatief te zijn voor de keuze die de DNB moet maken tussen investeren en het aankopen van flexibiliteitsdiensten in geval van een aanvraag voor een nieuwe aansluiting of een versterking van de aansluitingscapaciteit die een risico op congestie van het net met zich meebrengt. In dergelijke omstandigheden is het van essentieel belang dat de DNB een zorgvuldige afweging maakt van de verschillende belangen die op het spel staan, zodat deze flexibele aansluitingsovereenkomsten niet worden gezien als een gemakkelijke oplossing. In dit verband doet de toezichthouder verschillende aanbevelingen:
 - Ten eerste, de verantwoordelijkheid van de DNB versterken op het gebied van de aankoop van flexibiliteitsdiensten die nodig zijn voor een efficiënte, betrouwbare en veilige exploitatie van zijn net, zoals bedoeld in artikel 7, § 1, 9° *bis* van de ordonnantie, bijvoorbeeld door een zin toe te voegen waarin wordt bepaald dat de DNB regelmatig dergelijke diensten verwerft, "ten minste in de geïdentificeerde congestiezones", voor het beheer van congestie, op een manier die vergelijkbaar is met wat is bepaald in artikel 4.1.17/4 van het voorontwerp van Vlaams decreet.

²⁰Ter illustratie: als we ervan uitgaan dat een gemiddelde residentiële productie-installatie een vermogen heeft van 5 kW, zouden er 100 moeten worden gemoduleerd om hetzelfde resultaat te bereiken als wanneer de gemoduleerde productie-installatie een vermogen heeft van 500 kW. Dit zou betekenen dat deze controlesystemen op een groot aantal installaties moeten worden geïnstalleerd, wat ons niet efficiënt lijkt.

²¹Deze overwegingen zijn des te belangrijker omdat de uitvoeringstermijnen voor investeringen in het net over het algemeen langer zijn naarmate men in het net stijgt in termen van spanning, zodat de uitvoeringstermijnen voor investeringen in het transmissienet over het algemeen lang zijn.

- Vervolgens wordt artikel 7, § 1, 9° van de ordonnantie elektriciteit, om te bepalen dat de DNB bij het opstellen van het kostenefficiëntierapport bij de planning van het net rekening houdt met de mogelijkheid om gebruik te maken van flexibele aansluitingsovereenkomsten en ondersteunende diensten, om ervoor te zorgen dat de DNB op basis van dit kostenefficiëntierapport een evenwicht tot stand brengt tussen enerzijds de aankoop van flexibiliteitsdiensten enerzijds en de flexibele aansluitingscontracten en de investeringen in het net anderzijds.

BRUGEL beveelt dan ook aan om in de ordonnantie het volgende op te nemen:

- **De algemene principes** met betrekking tot flexibele aansluitingen, waarbij het aan de technische reglementering wordt overgelaten om de precieze regels hiervoor vast te stellen.
- Een strikte verplichting voor de DNB om **een capaciteitskaart te publiceren** die voldoet aan de in de ordonnantie vastgestelde criteria en gebaseerd is op een methodologie die ter goedkeuring aan de regulator wordt voorgelegd.
- Richtlijnen waarmee de regulator een **prioriteringskader** kan opstellen, waarin wordt bepaald welke installaties en soorten aanvragers in aanmerking komen voor een flexibele aansluiting en welke niet.
- Een **vergoeding** wanneer de elementen van het flexibele aansluitingscontract niet worden nageleefd (termijnen, vermogens, modulatievolumes, enz.), en een **compensatie** wanneer de flexibele aansluiting permanent wordt, waarbij de toezichthouder wordt belast met het bepalen van de betreffende bedragen.
- Een kader dat een **evenwicht** garandeert tussen consumentenbescherming, bescherming van het netwerk tegen congestierisico's, investeringen in het netwerk en de ontwikkeling van flexibiliteitsproducten.

Vervolgens beveelt BRUGEL aan om bij de uitwerking van het regelgevingskader rekening te houden met het feit dat de DNB afhankelijk is **van de investeringen van de TSO en de TSO** (met name op het niveau van de transformatorstations).

4.1.1.4 *Speciale meetapparatuur*

Artikel 7ter, § 2, van Verordening 2024/1747 bepaalt dat wanneer een eindklant niet over een slimme meter beschikt, of wanneer de slimme meter van een klant niet de nodige gegevens kan leveren om actieve vraagresponsdiensten of flexibiliteitsdiensten te leveren, aanvaardt de DNB de gegevens van een speciaal meetapparaat voor de afrekening van actieve vraagresponsdiensten en flexibiliteitsdiensten. In § 3 wordt toegevoegd dat de lidstaten regels en vereisten vaststellen voor een validatieproces van de gegevens afkomstig van speciale meetapparatuur. Aangezien de uitrol van slimme meters in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nog niet voltooid is, is de regulator ervoor om dit principe rechtstreeks in de ordonnantie op te nemen en de validatievereisten vervolgens in het technisch reglement te definiëren.

4.1.2 Regionaal transportnetwerk

4.1.2.1 Flexibele verbindingen

Artikel 6 *bis* van Richtlijn (EU) 2019/944 zou ook moeten worden omgezet voor het GRTr, zodat deze flexibele aansluitingen kan aanbieden voor nieuwe aansluitingsaanvragen en voor aanvragen om het vermogen van bestaande aansluitingen te versterken. Het voor de GRTr vastgestelde kader zou in grote lijnen dezelfde beginselen kunnen volgen als die welke hierboven voor de GRD zijn uiteengezet (met name wat betreft de rol van de regulerende instantie, de voorwaarden voor het toekennen van een flexibele aansluiting, het compensatiemechanisme, enz. Er moet echter worden benadrukt dat het type klanten dat op het regionale transportnet is aangesloten, aanzienlijk verschilt van dat van de klanten die op het distributienet zijn aangesloten: momenteel telt het regionale transportnet een tiental punten, voor in totaal vier klanten, die uitsluitend industriële klanten zijn. Bovendien vervullen sommige van hen (met name de MIVB en de NMBS) openbare dienstverleningstaken en kan er in die zin slechts een zeer beperkte flexibiliteit worden toegepast. In dergelijke omstandigheden zal het eventuele prioriteringskader dat door de regulerende instantie wordt vastgesteld, andere richtsnoeren moeten volgen dan die welke voor het distributienetwerk zijn vastgesteld.

4.2 Elektriciteitslevering

In dit hoofdstuk worden de aanbevelingen van BRUGEL op het gebied van levering uiteengezet: namelijk de verplichting om een aanbod te doen, de onderbreking van de levering en ten slotte de kwestie van de leverancier in laatste instantie.

4.2.1 Verplichting om een aanbod te doen

Het hoofdstuk over de verplichting om een aanbod te doen is onderverdeeld in drie afzonderlijke subthema's, namelijk: de contractuele aspecten die uit deze verplichting voortvloeien, de interacties tussen deze verplichting en het stelsel van beperkte leveringsvergunningen en ten slotte de verbanden tussen leveringsvergunningen, openbaredienstverplichtingen en de naleving van de bevoegdheidsverdeling tussen de gefedereerde entiteiten.

4.2.1.1 Voorafgaande overwegingen

Artikel 25ter, § 1, van de ordonnantie elektriciteit bepaalt het volgende:

Op verzoek van elke klant dient de leverancier binnen tien werkdagen een redelijk en niet-discriminerend voorstel voor een leveringscontract te doen en de algemene leveringsvoorwaarden mee te delen, met name, indien het een residentiële klant betreft, de bepalingen van deze ordonnantie met betrekking tot beschermde klanten. Deze verplichting geldt voor de leverancier voor alle soorten meetregelingen.

Aan elke eindklant die is uitgerust met een slimme meter en hierom verzoekt, doet de leverancier eveneens binnen tien werkdagen een redelijk en niet-discriminerend voorstel voor een leveringscontract met dynamische tarieven. Naast de in de eerste alinea bedoelde informatie vermelden de leveranciers in het voorstel voor een dynamisch getarifeerd leveringscontract de mogelijkheden, kosten, risico's en verplichtingen, met inbegrip van de noodzaak om te zijn uitgerust met een slimme meter, die verbonden zijn aan een dynamisch getarifeerd leveringscontract.

De leverancier die minder dan 200.000 eindklanten op nationaal niveau heeft, is vrijgesteld van de in de vorige alinea bedoelde verplichting.

Indien het verzoek afkomstig is van een klant of voormalige klant die zijn schulden bij de betrokken leverancier niet volledig heeft voldaan en zich niet houdt aan het eventueel overeengekomen aflossingsplan, kan de leverancier schriftelijk weigeren een voorstel voor een leveringscontract te doen of schriftelijk een voorstel voor een leveringscontract doen dat zal worden gesloten nadat de klant een waarborgsom heeft gestort.

Bovendien bepaalt artikel 25quater, vierde lid, van de ordonnantie elektriciteit dat:

"Behoudens een federale norm die gunstiger is voor de consument, en behoudens de in dit hoofdstuk voorziene opzegtermijnen, worden leveringscontracten gesloten voor een vaste periode van ten minste drie jaar."

Richtlijn (EU) 2024/1711 heeft verschillende wijzigingen ingevoerd die in zekere mate betrekking hebben op de verplichting die aan leveranciers kan worden opgelegd om een aanbod op de markt te doen. Overweging (17) van de richtlijn verduidelijkt het volgende met betrekking tot het doel dat met de invoering van deze maatregel wordt nagestreefd:

Consumenten zouden toegang moeten hebben tot een breed scala aan aanbiedingen, zodat zij een contract kunnen kiezen dat aan hun behoeften voldoet. Leveranciers hebben hun aanbod echter beperkt, contracten voor de levering van elektriciteit tegen een vaste prijs en voor een bepaalde duur zijn schaars geworden en de keuze aan aanbiedingen is beperkt.

beperkt geworden. Consumenten moeten altijd de mogelijkheid hebben om te kiezen voor een contract voor de levering van elektriciteit **tegen een vaste prijs** en voor een **vaste, betaalbare termijn**, en leveranciers mogen de contractvoorwaarden niet eenzijdig wijzigen of het contract beëindigen voordat het afloopt. Contracten met dynamische prijzen blijven echter essentieel en een toenemende penetratie van hernieuwbare energiebronnen kan consumenten helpen hun energierekening te verlagen. Lidstaten zouden leveranciers met meer dan 200 000 eindafnemers die alleen contracten met dynamische prijzen aanbieden, moeten kunnen vrijstellen van de verplichting om elektriciteitscontracten met een vaste prijs en een vaste looptijd aan te bieden, op voorwaarde dat een dergelijke vrijstelling geen negatieve gevolgen heeft voor de mededinging en dat er voldoende aanbod van elektriciteitscontracten met een vaste prijs en een vaste looptijd blijft bestaan.

Artikel 2, lid 1, onder c), van Richtlijn (EU) 2024/1711 introduceert een nieuwe definitie van een leveringscontract met een vaste prijs en een vaste looptijd, die voortaan als volgt luidt:

"Een contract voor de levering van elektriciteit tussen een leverancier en een eindafnemer dat garandeert dat de contractuele voorwaarden, met inbegrip van de prijs, gedurende de gehele looptijd van het contract ongewijzigd blijven, maar die, in het kader van een vaste prijs, een flexibel element kunnen bevatten, bijvoorbeeld prijsverschillen voor piek- en daluren, en waarbij de daaruit voortvloeiende wijzigingen in de eindfactuur uitsluitend het gevolg mogen zijn van elementen die niet door de leveranciers worden bepaald, zoals belastingen en heffingen."

Artikel 2, lid 4, van Richtlijn (EU) 2024/1711 wijzigt artikel 11 van Richtlijn (EU) 2019/944 om de volgende wijzigingen op te nemen:

- De lidstaten moeten ervoor zorgen dat het nationale regelgevingskader leveranciers in staat stelt **"elektriciteitsleveringscontracten met een vaste prijs en een vaste looptijd"** aan te bieden, en moeten ervoor zorgen dat **"alle eindafnemers een contract voor de levering van elektriciteit tegen een vaste prijs en voor een bepaalde duur van ten minste één jaar kunnen sluiten met ten minste één leverancier en met elke leverancier die meer dan 200 000 eindafnemers heeft"**.
- In afwijking van lid 1 kunnen de lidstaten leveranciers met meer dan 200 000 eindafnemers vrijstellen van deze verplichting om een contract voor de levering van elektriciteit tegen een vaste prijs en voor een bepaalde duur aan te bieden, wanneer:
 - a) de leverancier alleen contracten met dynamische tarieven aanbiedt;
 - b) de vrijstelling geen negatieve gevolgen heeft voor de mededinging; en
 - c) Er blijft voldoende keuze bestaan uit elektriciteitscontracten met een vaste prijs en een vaste looptijd voor eindklanten.

Deze verschillende bepalingen, die tot doel hebben om ten minste voor consumenten de mogelijkheid te waarborgen om een contract voor de levering van elektriciteit tegen een vaste prijs en voor een bepaalde duur van ten minste één jaar te sluiten, lijken onder de **exclusieve bevoegdheid van de federale overheid** te vallen, aangezien deze bevoegd is op het gebied van prijsbeleid, contractenrecht, handelspraktijken en consumentenbescherming (zie artikel 6, § 1, VI van de bijzondere wet op de institutionele hervormingen van 8 augustus 1980).

Dit is overigens ook de interpretatie die het Grondwettelijk Hof in zijn arrest nr. 14/2024 geeft van deze normen voor de bevoegdheidsverdeling. In dit arrest oordeelt het Grondwettelijk Hof dat de exclusieve federale bevoegdheid inzake het sociaal prijsbeleid niet uitsluitend betrekking heeft op de hoogte van deze prijzen, maar ook de bevoegdheid omvat om te bepalen wie de begunstigten van dit sociaal beleid zijn. Het Waals Gewest kon zich dus niet beroepen op impliciete bevoegdheden om de status van beschermde klant uit te breiden tot bepaalde categorieën.

van personen; want daarmee stelde zij de economische arbitrage door de federale overheid.

In deze context beveelt BRUGEL de Brusselse wetgever dan ook aan om deze Europese verplichtingen, die rechtstreeks verband houden met het prijsbeleid en de handelspraktijken (verplichting voor bepaalde leveranciers om een contract met een vast tarief voor een periode van ten minste één jaar aan te bieden), niet om te zetten. Er zou op zijn minst **duidelijkheid moeten worden geschapen over de verschillende bevoegdheden** tussen het federale en het regionale, of zelfs het communautaire niveau, bijvoorbeeld via een samenwerkingsovereenkomst.

De reeds geldende aanbiedingsplicht in het Brussels Gewest, in combinatie met de verplichting om een contract met een looptijd van minimaal drie jaar af te sluiten, zou overigens in strijd kunnen zijn met deze nieuwe Europese bepalingen zodra deze op federaal niveau worden omgezet.

Ervan uitgaande dat bepaalde bepalingen toch onder de bevoegdheid van de gewestelijke overheid vallen, constateert BRUGEL enkele inconsistenties in de huidige regeling inzake de verplichting om een aanbod te doen en de minimale looptijd van drie jaar voor de overeenkomst. In deze omstandigheden zet BRUGEL hieronder de vastgestelde inconsistenties uiteen.

4.2.1.2 Kenmerken van de overeenkomst in het kader van de aanbiedingsplicht

Artikel 25ter, §1, van de ordonnantie voorziet momenteel in een verplichting om een aanbod te doen. Dit artikel bepaalt namelijk dat elke leverancier elke klant die daarom verzoekt binnen tien werkdagen na het verzoek een "*redelijk en niet-discriminerend*" voorstel voor een leveringscontract moet doen. Deze verplichting werd ingevoerd bij de liberalisering om te voorkomen dat een deel van de Brusselse bevolking door onderbrekingen of opzeggingen van contracten van de markt zou worden uitgesloten vanwege hun kwetsbare situatie. De verplichting om een aanbod te doen paste in het streven van de wetgever om een bepaald recht op minimale energievoorziening te handhaven, teneinde te garanderen dat de burgers een menswaardig leven kunnen leiden: "*het is de bedoeling om de leverancier een verplichting tot het doen van een aanbod op te leggen, dat wil zeggen dat hij op elk verzoek om levering van een klant moet reageren en hem een transparant, redelijk en niet-discriminerend aanbod moet doen*"⁸ Deze zeer algemene bepaling sluit echter niet aan bij de specifieke kenmerken van de markt. Deze punten worden hieronder nader toegelicht:

- Wat betreft de kenmerken van het aanbod

BRUGEL is van mening dat het relevant is om de criteria te verduidelijken die kunnen worden gehanteerd om te beoordelen of de leverancier de verplichting om een aanbod te doen, daadwerkelijk nakomt. Destijds boden verschillende leveranciers die actief waren op de Brusselse markt namelijk alleen tijdens bepaalde periodes van het jaar leveringscontracten aan (het contract kon bijvoorbeeld alleen gedurende twee maanden per jaar worden afgesloten, via een gebundeld aanbod), wat betekende dat het aanbod niet permanent beschikbaar was voor klanten.

Andere leveranciers bieden alleen contracten aan in zogenaamde "nichemarkten", zoals contracten die uitsluitend bestemd zijn voor eigenaars van zonnepanelen of elektrische voertuigen. BRUGEL is van mening dat hierover duidelijkheid moet worden verschaft.

- Wat betreft de kwaliteit van de klanten, zowel particulieren als professionals

De verplichting om een aanbod te doen, zoals momenteel bepaald in artikel 25ter, geldt momenteel zonder onderscheid voor zowel particuliere als zakelijke klanten. Deze algemene toepassing kan praktische, technische en financiële problemen opleveren in het kader van de energiemarkt.

BRUGEL beveelt de regering aan om de verplichting om een aanbod te doen te differentiëren op basis van een categorisering van de personen die om het aanbod vragen. Concreet betekent dit dat een leverancier niet binnen 10 dagen een aanbod kan doen aan een professionele klant die veel energie verbruikt. De leverancier moet namelijk de behoeften van de klant, zijn verbruiksprofiel en zijn financiële draagkracht analyseren alvorens hem een redelijk en niet-discriminerend aanbod te kunnen doen, of zelfs maar te kunnen onderhandelen over een aanbod.

De aanbiedingsverplichting zou daarom een onderscheid moeten maken tussen residentiële klanten en kleine professionals enerzijds en 'grotere' professionals anderzijds, in overeenstemming met de beginselen van het Europees recht.

Daartoe stelt BRUGEL bijvoorbeeld een onderscheid voor op basis van de kwaliteit van de klant: de aanbiedingsverplichting zou gelden voor residentiële klanten, maar niet voor professionele klanten.

BRUGEL merkt bovendien op dat de verplichting voor leveranciers om een aanbod te doen een bijzonder probleem oplevert wanneer syndici van gebouwen energiecontracten afsluiten voor de gemeenschappelijke delen van die gebouwen.

4.2.1.2.1 Wat de prosumenten betreft

Wat de *prosumenten* betreft, is BRUGEL van mening dat de regulering van hun situatie, althans tot op zekere hoogte (zie *hieronder*), onder de bevoegdheid van de gewesten valt, gezien de bevoegdheid van de gewesten op het gebied van de toegang tot het distributienet enerzijds en op het gebied van nieuwe energiebronnen ^{anderzijds}.

In dit stadium bepaalt artikel 27, § 3, van de ordonnantie elektriciteit het volgende:

*§ 3. Indien de in lid 1 bedoelde producenten er niet in slagen hun volledige productie te verkopen, is de leverancier die verantwoordelijk is voor het afnamepunt en/of het injectiepunt verplicht om een **zo gunstig mogelijk bod** uit te brengen **voor de terugkoop van de overeenkomstig lid 1 geproduceerde overtollige elektriciteit. Dit bod mag geen negatieve prijs of nulprijs zijn.***

Volgens de regulator roept een dergelijke bepaling verschillende opmerkingen op.

Ten eerste bepaalt artikel 27, § 3, *in fine*, van de geldende ordonnantie met betrekking tot het terugkoopaanbod voor injectie dat "*dit geen aanbod met een negatieve of nulprijs mag zijn*". In de huidige situatie ontmoedigt deze bepaling leveranciers om contracten met dynamische tarieven aan te bieden, omdat deze bepaling leidt tot een gebrek aan wederkerigheid tussen enerzijds de afnameprijs, die negatief kan zijn, en anderzijds de injectieprijs, die dat niet kan zijn. De Belgische federatie van elektriciteits- en gasbedrijven heeft de regulator namelijk meegedeeld dat deze bepaling het ontstaan van commerciële aanbiedingen met dynamische tarieven in de weg kan staan.

Artikel 11 van Richtlijn (EU) 2019/944 bepaalt echter dat: "*de lidstaten ervoor zorgen dat het nationale regelgevingskader leveranciers in staat stelt om elektriciteitscontracten met een vaste prijs en een vaste looptijd en **contracten met dynamische tarieven** aan te bieden*"²³. De

²² Bijzondere wet op de institutionele hervormingen van 8 augustus 1980, artikel 6, § 1er, VII, a) en f).

²³ Artikel 2, lid 15, van de richtlijn definieert dynamische tariefcontracten als volgt: "*een contract voor de levering van elektriciteit tussen een leverancier en een eindafnemer dat de prijsschommelingen op de spotmarkten, met inbegrip van de dag- en infradagmarkten, weerspiegelt, met intervallen die ten minste gelijk zijn aan de frequentie van de marktafwikkeling*".

In de overwegingen 38 en 39 wordt er bovendien aan herinnerd dat de contracten zonder beperkingen de uursignalen moeten weerspiegelen.

In dergelijke omstandigheden is het voorschrift van artikel 27, lid 3, *in fine*, in strijd met het Europese recht.

Bovendien benadrukt de regulator dat deze kwestie van negatieve of nulprijzen in principe onder de federale bevoegdheid inzake prijsbeleid valt, en niet onder de regionale bevoegdheid. Dit deel van het artikel zou dus moeten worden geschrapt om ervoor te zorgen dat de regels inzake de bevoegdheidsverdeling worden nageleefd, of op zijn minst als volgt moeten worden gewijzigd: *"wat contracten met dynamische tarieven betreft, moet het verbod voor leveranciers om een negatieve of nulprijs aan te bieden worden opgevat als een verbod om een tariefvariabele vast te stellen die ertoe leidt dat de injectiewaarde de facto en ex ante volledig wordt opgeheven (of een negatieve waarde krijgt) bovenop de onzekerheden die rechtstreeks verband houden met de schommelingen van de marktprijzen en de risicodekking van de leverancier"*, om in overeenstemming te zijn met het Europese recht. Dit is met name wat de FEBEG aanbeveelt.

Vervolgens acht de regulator het wenselijk dat de politiek zich buigt over de kwestie van het contractuele kader dat van toepassing is op *prosumenten*, en met name over de mogelijkheid om een verplichting in te voeren om een terugleveringscontract met een leverancier af te sluiten.

In dit verband formuleert de regulator de volgende aanbevelingen:

- **Wat grote producenten betreft**, beveelt hij aan om een verplichting in te voeren om een terugleveringscontract met een leverancier te sluiten, aangezien deze actoren doorgaans over de capaciteit beschikken om dergelijke overeenkomsten onder bevredigende voorwaarden te onderhandelen.
- **Wat kleine producenten betreft**, wier onderhandelingspositie zeer beperkt is, is de toezichthouder van mening dat de invoering van een dergelijke directe contractuele verplichting niet passend zou zijn. Hij beveelt daarom aan om ten gunste van hen een **verplichting** voor leveranciers in te voeren om **een aanbod te doen**, teneinde het structurele onevenwicht in de contractuele relatie te verhelpen.

4.2.1.3 *Verplichting om een aanbod te doen en beperkte vergunningen*

BRUGEL neemt nota van de invoering van het begrip "*beperkte vergunning*" in het besluit van 18 juli 2002 tot vaststelling van de criteria en de procedure voor de toekenning, de hernieuwing, de overdracht en de intrekking van een vergunning voor de levering van elektriciteit. Dit besluit werd met name gewijzigd bij het besluit van 30 mei 2024 betreffende de vergunning voor de levering van flexibiliteitsdiensten en de vergunning voor de levering van aggregatiediensten, en tot wijziging van het besluit van 18 juli 2002.

Dit besluit introduceerde met name een onderscheid tussen een algemene leveringsvergunning en een beperkte leveringsvergunning. De eerste wordt gedefinieerd als "*de vergunning die elke elektriciteitsleverancier moet hebben en die niet beperkt is*", terwijl de beperkte vergunning "*een vergunning voor levering beperkt tot een maximumhoeveelheid elektriciteit, een vergunning voor levering beperkt tot bepaalde categorieën klanten of een vergunning voor levering beperkt tot de eigen levering als bedoeld in artikel 21, lid 2, van de ordonnantie*" is. Deze drie categorieën beperkte vergunningen worden als volgt gedefinieerd:

- Vergunning voor levering beperkt tot een maximale hoeveelheid elektriciteit: de vergunning die elke elektriciteitsleverancier moet hebben waarvan de som van de door zijn klanten bij hem afgenomen hoeveelheden op jaarbasis naar schatting minder dan 3000 MWh bedraagt;
- Vergunning voor levering beperkt tot bepaalde categorieën klanten: de vergunning moet worden aangevraagd elk elektriciteitsleverancier moet hebben wanneer hij uitsluitend levert aan:

- zakelijke klanten, of;
- Als energiegemeenschap, zijn leden, of;
- als coöperatieve vennootschap, haar aandeelhouders;
- Vergunning voor levering beperkt tot eigen levering: de vergunning die elke elektriciteitsleverancier moet hebben die gebruikmaakt van het regionale transmissienet en/of het distributienet om elektriciteit te leveren aan zijn verbruiksplaatsen en die van zijn dochterondernemingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In de wetgeving zijn dan ook verschillende scenario's voor beperkte licenties opgenomen.

BRUGEL is van mening dat een kader dat zowel licenties voor beperkte levering in bepaalde gevallen voorziet als leveranciers met een algemene licentie toestaat om alleen contracten in nichesegmenten aan te bieden, niet coherent is. Indien de wetgever leveranciers de mogelijkheid wil blijven bieden om alleen contracten aan te bieden in nichesegmenten, zou hij op zijn minst de gevallen waarin beperkte licenties worden verleend, moeten uitbreiden.

Indien de logica van beperkte vergunningen wordt gehandhaafd, en gezien de vrijstelling die nu is voorzien in artikel 11, § 1, lid 2, van Richtlijn (EU) 2019/944, zou er ook een beperkte vergunning moeten worden voorzien voor aanbieders die alleen dynamische tariefcontracten willen aanbieden, zodat zij niet verplicht zijn een contract met een vaste prijs en een vaste looptijd aan te bieden.

BRUGEL beveelt dan ook aan:

- De **voorwaarden voor beperkte vergunningen** uit te breiden om te zorgen voor samenhang met de mogelijkheid voor leveranciers om alleen contracten in nichesegmenten aan te bieden.
- Een **specifieke beperkte vergunning** in te voeren voor leveranciers die **dynamische tariefcontracten** willen aanbieden, zodat zij worden vrijgesteld van de verplichting om een contract met een vaste prijs en een vaste looptijd aan te bieden.

4.2.2 Onderbreking van de levering

Richtlijn 2024/1711 bevat voortaan specifieke regels inzake de onderbreking van de levering. Het betreft een gemengde bevoegdheid van de federale en de gewestelijke overheid. Er wordt bepaald dat kwetsbare klanten en klanten in een situatie van energiearmoede moeten worden beschermd tegen onderbrekingen van de elektriciteitslevering. Overweging 26 van deze nieuwe richtlijn geeft aan dat deze bescherming het hele jaar door of seizoensgebonden kan gelden. Er kunnen ook andere passende maatregelen worden genomen.

BRUGEL merkt op dat de omzetting van de definitie van "energiearmoede" onder de bevoegdheid van de federale overheid valt, die deze bevoegdheid reeds in een koninklijk besluit heeft uitgeoefend. De eventuele vermelding en definitie van energiearmoede in de ordonnantie moet gebeuren door te verwijzen naar de federale regels.

4.2.3 Leverancier van laatste redmiddel

Richtlijn 2024/1711 bepaalt voortaan dat er een leverancier van laatste redmiddel moet worden aangewezen. Deze leverancier wordt gedefinieerd als "een leverancier die is aangewezen om de levering van elektriciteit aan de klanten van een leverancier die zijn activiteiten heeft stopgezet, te verzekeren". Deze richtlijn bevat voortaan een artikel 27bis over de leverancier van laatste redmiddel. Dit artikel luidt als volgt:

"1. Wanneer lidstaten nog geen regeling hebben ingesteld met betrekking tot leveranciers van laatste redmiddel, voeren zij een dergelijke regeling in om de continuïteit van de levering ten minste voor huishoudelijke afnemers te waarborgen. Leveranciers van laatste redmiddel worden aangewezen volgens een eerlijke, transparante en niet-discriminerende procedure.

2. Eindafnemers die worden overgedragen aan leveranciers van laatste redmiddel blijven van al hun rechten als afnemers, zoals vastgelegd in deze richtlijn.

3. De lidstaten zorgen ervoor dat leveranciers van laatste redmiddel hun voorwaarden onverwijld aan de overgedragen klanten meedelen en zorgen voor een harmonieuze continuïteit van de dienstverlening aan deze klanten gedurende de tijd die nodig is om een nieuwe leverancier te vinden, en ten minste gedurende zes maanden.

4. De lidstaten zorgen ervoor dat eindafnemers informatie ontvangen en worden aangemoedigd om over te stappen op een marktconform aanbod.

5. De lidstaten kunnen van een leverancier van laatste redmiddel verlangen dat hij elektriciteit levert aan huishoudelijke afnemers en kleine en middelgrote ondernemingen die geen op de markt gebaseerde aanbiedingen ontvangen. In dergelijke gevallen zijn de voorwaarden van artikel 5 van toepassing.

Bovendien wordt in overweging 21 van Richtlijn 2024/1711 vermeld dat "de leverancier van laatste redmiddel de verkoopafdeling van een verticaal geïntegreerd bedrijf kan zijn dat ook distributietaken vervult, op voorwaarde dat deze voldoet aan de in Richtlijn (EU) 2019/944 vastgestelde voorwaarden inzake ontvlechting".

Momenteel voorziet de ordonnantie elektriciteit in de aanwijzing van een "standaardleverancier" in artikel 25*noviesdecies*. Dit artikel bepaalt dat "in geval van faillissement of intrekking van de leveringsvergunning van een leverancier, de levering aan eindafnemers wordt verzekerd door de standaardleverancier onder de voorwaarden van de standaardlevering voor een periode van maximaal één jaar". Dit artikel werd uitgevoerd bij het besluit van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 14 december 2006 tot goedkeuring van de beslissing van Sibelga van 22 maart 2004 tot aanwijzing van de vennootschap Electrabel Customer Solutions als standaardleverancier van elektriciteit en gas van klanten die in aanmerking komen, en tot goedkeuring van de beslissing van Sibelga van 20 februari 2006 waarbij Electrabel Customer Solutions wordt aangewezen als standaardleverancier van elektriciteit en gas voor klanten die op 1 januari 2007 in aanmerking komen.

BRUGEL heeft, net als andere regionale regelgevende instanties, reeds meerdere adviezen uitgebracht over de verouderde regelgeving met betrekking tot de standaardleverancier.
verouderde regelgeving met betrekking tot de ^{standaard}leverancier.

BRUGEL benadrukte in zijn laatste advies over dit onderwerp dat de aanwijzing van één enkele leverancier als standaardleverancier niet strookt met de logica van de geliberaliseerde markt, temeer daar het gaat om de grootste leverancier in België en Brussel, die momenteel een marktaandeel van 73 % heeft. De overdracht van klanten van een failliete leverancier zou kunnen leiden tot concentratie en een schending van het Europese mededingingsrecht, temeer daar de portefeuille van de failliete leverancier aanzienlijk – of zelfs gemiddeld – is. In dit verband hadden de faillissementen van Belpower slechts betrekking op een beperkt aantal klanten. De crises die we hebben doorgemaakt, tonen echter aan dat de markt snel in moeilijkheden kan komen en dat ook grotere leveranciers failliet kunnen gaan, zoals Octa+ in 2021.

Bovendien bepaalt de bovengenoemde richtlijn uitdrukkelijk dat deze rol van leverancier in laatste instantie kan worden vervuld door de verkoopafdeling van een verticaal geïntegreerd bedrijf dat ook distributietaken vervult. Indien een dergelijke taak echter door een verkoopafdeling van SIBELGA zou worden uitgevoerd, benadrukt de regulator dat in dat geval de ontvlechtigingsregels van toepassing zouden zijn.

Volgens BRUGEL zou het systeem voor levering in laatste instantie gebaseerd moeten zijn op de volgende principes, die ook in de twee andere regio's gelden:

- De DNB is verantwoordelijk voor de levering in laatste instantie.
- De DNB kan een keuze maken: ofwel zorgt hij zelf voor de levering in laatste instantie, ofwel besteedt hij bepaalde taken uit, ofwel besteedt hij de volledige levering in laatste instantie uit via een specifieke openbare aanbesteding. De organisatie van een dergelijke overheidsopdracht moet gepaard gaan met waarborgen die voldoende concurrentie garanderen, bijvoorbeeld door de opdracht in verschillende percelen op te splitsen, zodat ook kleinere leveranciers aan de opdracht kunnen deelnemen. Er zij echter op gewezen dat, ondanks de invoering van dit mechanisme, er nog steeds onzekerheid bestaat over het welslagen van de aanbestedingsprocedure, met name gezien de huidige context.
- Er kunnen bepaalde uitzonderingen worden gemaakt indien de DNB niet in staat is de YMR-portefeuille kan overdragen.
- De beschermingsperiode mag niet langer zijn dan 6 maanden, maar in het Brussels Gewest is deze langer.

De DNB zou de oproep tot kandidaatstelling kunnen organiseren vóór zich een noodsituatie voordoet als gevolg van het in gebreke blijven van een leverancier. Het is duidelijk dat de DNB verantwoordelijk is voor de organisatie van deze procedure voor de voorwaarden van de delegatie, aangezien hij over de meest geschikte middelen en expertise beschikt om dit te doen. BRUGEL zou de procedure kunnen begeleiden met richtsnoeren. Bovendien zou BRUGEL de DNB ondersteunen bij de uitvoering van de vervangende levering, met name wat betreft de bescherming van (residentiële) klanten.

Zoals hierboven vermeld, zouden meerdere leveranciers kunnen worden geselecteerd als leverancier in laatste instantie.

Daarnaast beveelt BRUGEL de regering aan om advies in te winnen bij de mededingingsautoriteit

Voor het overige verwijst BRUGEL naar de aanbevelingen die in zijn advies 342 zijn geformuleerd en die beter aansluiten bij de nieuwe bepalingen van Richtlijn 2024/1711.

BRUGEL beveelt dan ook aan:

- De DNB verantwoordelijk te maken voor de levering in laatste instantie, waarbij deze zelf kan kiezen of hij deze dienst zelf wil verlenen of geheel of gedeeltelijk wil uitbesteden, met indien nodig bepaalde uitzonderingen;
- De beschermingsduur beperken tot 6 maanden;
- Een procedure voor het indienen van kandidaturen in te voeren voor elke noodsituatie in verband met het in gebreke blijven van een leverancier, waarvoor de DNB verantwoordelijk is. In dit kader kunnen meerdere leveranciers worden geselecteerd als vervangende leveranciers.
- De mededingingsautoriteit om advies te vragen over deze kwesties;
- Het stelsel van leverancier in laatste instantie aan te passen volgens de aanbevelingen in advies nr. 342;

4.3 Energietransitie

4.3.1 Delen van energie

4.3.1.1 Wijziging van de definitie van actieve klant

Richtlijn 2024/1711 introduceert een nieuwe definitie van actieve cliënt in Richtlijn 2019/944. Artikel 2, lid 8, luidt nu als volgt:

"Een eindverbruiker, of een groep van eindverbruikers die gezamenlijk optreden, die elektriciteit verbruikt of opslaat die is geproduceerd in zijn gebouwen binnen een beperkt gebied of zelf geproduceerde of gedeelde elektriciteit in andere gebouwen, of die zelf geproduceerde elektriciteit verkoopt of deelneemt aan flexibiliteits- of energie-efficiëntieprogramma's, op voorwaarde dat deze activiteiten niet zijn hoofdactiviteit of beroepsactiviteit vormen."

Deze definitie introduceert een aantal nieuwigheden:

- Ten eerste zou de definitie van actieve cliënt in artikel 2, 55° van de ordonnantie, die verwijst naar de activiteiten van de actieve cliënt bedoeld in artikel 13bis van de ordonnantie, moeten worden gewijzigd door de definitie op te nemen zoals die op Europees niveau is vastgesteld.
- Vervolgens zou ook het begrip "binnen een beperkt gebied" moeten worden verduidelijkt.

4.3.1.2 Wijziging van de definitie van energieverdeling

Richtlijn 2024/1711 voert een nieuwe definitie van energiedeling in Richtlijn 2019/944 in. Artikel 2, 10bis), luidt als volgt:

"Delen van energie: zelfverbruik van hernieuwbare energie door actieve klanten:

- a) die buiten de locatie of op gemeenschappelijke locaties wordt geproduceerd of opgeslagen door middel van een installatie die zij
zij geheel of gedeeltelijk bezitten, leasen of huren; of*
- b) waarvan het recht aan hen is overgedragen door een andere actieve klant, hetzij tegen betaling, hetzij kosteloos;"*

Het is daarom noodzakelijk om de definitie van elektriciteitsdeling in artikel 2, 67° van de ordonnantie te wijzigen.

Een dergelijke definitie brengt een zekere omwenteling teweeg in het tot nu toe geldende kader voor energiedeling, met name door opslag rechtstreeks in de definitie van delen op te nemen. De Europese wetgever wil met deze wijziging met name nieuwe consumenten die voorheen vanwege financiële of ruimtelijke beperkingen geen actieve klanten konden worden, in staat stellen om hernieuwbare energie te delen (zie onder meer de overwegingen (22) en (23) van de richtlijn). Hypothetisch gezien zou een consument die in een Brusselse gemeente woont en over een opslaginstallatie beschikt, maar niet over een productie-installatie, met een dergelijke definitie de hernieuwbare elektriciteit kunnen opslaan die door een andere actieve klant in een andere Brusselse gemeente wordt geproduceerd, om die vervolgens te delen met nog een andere actieve klant in een andere Brusselse gemeente, en in die zin zelf een actieve klant worden. Een dergelijke nieuwigheid houdt in dat de uitgaande stromen van de opslaginstallaties op zijn minst virtueel kunnen worden onderscheiden, om ervoor te zorgen dat de gedeelde elektriciteit wel degelijk uitsluitend groene elektriciteit is (en geen grijze elektriciteit die rechtstreeks uit het net in de batterij zou worden opgeladen). Momenteel beschikt de DNB niet over de technische middelen om dergelijke stromen te onderscheiden, en een dergelijke nieuwigheid zal dus enige voorbereiding en tijd vergen.

aanpassing. In die zin beveelt BRUGEL aan dat de belangrijkste overwegingen met betrekking tot deze verdeling worden vastgelegd in het technisch reglement, waarbij wordt bepaald dat de regulator en de DNB in onderling overleg een bepaalde uitvoeringstermijn vaststellen.

Ten slotte wenst de regulator te verduidelijken dat, hoewel de definitie van verdeling in punt 10 *bis*) verwijst naar "het eigen verbruik van hernieuwbare energie", de verdeling uitsluitend beperkt is tot de verdeling van hernieuwbare elektriciteit, gezien het feit dat Richtlijn 2019/944 de regels vaststelt die van toepassing zijn op de interne elektriciteitsmarkt.

4.3.1.3 Invoering van het recht op verdeling en gevolgen voor de huidige bepalingen

Het kader voor het delen van energie ondergaat ingrijpende wijzigingen in Richtlijn 2024/1711. Met name voegt Richtlijn 2024/711 een artikel 15 *bis* toe dat voorziet in een **recht op delen** voor bepaalde categorieën eindafnemers.

Overweging (23) van Richtlijn 2024/1711 bepaalt het volgende:

"Actieve klanten die een opslag- of productie-installatie bezitten of huren, zouden het recht moeten hebben om hun overtollige productie tegen betaling of kosteloos te delen en andere consumenten de mogelijkheid te bieden om actieve klanten te worden, of om de hernieuwbare energie die wordt geproduceerd of opgeslagen in gezamenlijk gehuurde of gezamenlijk eigendom zijnde installaties met een capaciteit tot 6 MW te delen, hetzij rechtstreeks, hetzij via een derde organisator. In het geval van klanten die deelnemen aan energie-uitwisselingsprogramma's die groter zijn dan kleine en middelgrote ondernemingen, moet het geïnstalleerde vermogen van de productie-installatie die bij het energie-uitwisselingsprogramma betrokken is, maximaal 6 MW bedragen en moet de energie-uitwisseling plaatsvinden in een lokaal of beperkt geografisch gebied, zoals gedefinieerd door de lidstaten. Alle betalingen in verband met het delen van overtollige productie tegen een bepaalde prijs kunnen ofwel rechtstreeks tussen actieve klanten worden geregeld, ofwel geautomatiseerd via een peer-to-peer-uitwisselingsplatform. Overeenkomsten voor het delen van energie zijn ofwel gebaseerd op een particuliere contractuele overeenkomst tussen actieve klanten, ofwel georganiseerd via een rechtspersoon. Een rechtspersoon die voldoet aan de criteria van een hernieuwbare-energiegemeenschap in de zin van artikel 2, punt 16, van Richtlijn (EU) 2018/2001 of een burgerenergiegemeenschap in de zin van artikel 2, punt 11, van Richtlijn (EU) 2019/944 zou de elektriciteit die wordt geproduceerd door installaties waarvan zij de volledige eigendom heeft, met haar leden kunnen delen. Het kader voor bescherming en empowerment dat van toepassing is op het delen van energie, moet bijzondere aandacht besteden aan kwetsbare klanten en klanten in energiearmoede.

Artikel 15 *bis* luidt als volgt:

"1. De lidstaten zorgen ervoor dat alle huishoudens, kleine en middelgrote ondernemingen, overheidsinstanties en, indien een lidstaat daartoe besluit, andere categorieën eindafnemers het recht hebben om op niet-discriminerende wijze als actieve afnemers deel te nemen aan energiedeling, in hetzelfde biedingsgebied of in een kleiner geografisch gebied, al naar gelang het besluit van de lidstaat.

2. De lidstaten zorgen ervoor dat actieve klanten het recht hebben om hernieuwbare energie onderling te delen op basis van particuliere overeenkomsten of via een rechtspersoon. Deelname aan energiedeling vormt niet de hoofdactiviteit van de actieve klanten die aan energiedeling deelnemen.

3. Actieve klanten kunnen een derde aanwijzen als organisator van de energiedeling voor de volgende doeleinden :

a) communiceren over energie-uitwisselingsovereenkomsten met andere betrokken entiteiten, zoals leveranciers en netbeheerders, met inbegrip van aspecten in verband met tarieven en vergoedingen, belastingen of heffingen die van toepassing zijn;

b) ondersteuning bieden bij het beheer en de balancering van flexibele belastingen, gedistribueerde productie van hernieuwbare energie en opslagfaciliteiten in het kader van de relevante overeenkomst inzake energiedeling;

c) contracten sluiten en factureren aan actieve klanten die deelnemen aan de energiedeling;

d) de installatie en exploitatie, met inbegrip van metingen en onderhoud, van de installatie voor de productie van hernieuwbare energie of opslag.

De organisator van de energiedeling of een andere derde partij kan een opslag- of productie-installatie voor hernieuwbare energie met een capaciteit tot 6 MW bezitten of beheren zonder als actieve klant te worden beschouwd, tenzij hij een van de actieve klanten is die aan het energiedelingsproject deelnemen. De organisator van de energiedeling levert niet-discriminerende diensten tegen transparante prijzen, tarieven en voorwaarden. Wat betreft de eerste alinea, onder c), van dit lid zijn de artikelen 10, 12 en 18 van toepassing. De lidstaten stellen het regelgevingskader voor de toepassing van dit lid vast.

4. De lidstaten zorgen ervoor dat actieve klanten die deelnemen aan energiedeling:

a) het recht hebben om de in het net geïnjecteerde gedeelde elektriciteit in mindering te brengen op hun totale verbruik, gemeten binnen een tijdsinterval dat niet langer is dan de periode voor de afwikkeling van onbalansen en onverminderd de toepasselijke niet-discriminerende en kostenweerspiegelende belastingen, heffingen en netvergoedingen;

b) alle rechten en plichten van consumenten als eindafnemers uit hoofde van deze richtlijn genieten;

c) niet verplicht zijn om te voldoen aan de verplichtingen die op leveranciers rusten, wanneer de energie wordt gedeeld tussen huishoudens met een geïnstalleerd vermogen van maximaal 10,8 kW voor individuele huishoudens en maximaal 50 kW voor gebouwen met meerdere appartementen;

d) toegang hebben tot vrijwillige modelcontracten met eerlijke en transparante voorwaarden voor overeenkomsten inzake het delen van energie;

e) in geval van een geschil over een energieverdelingsovereenkomst toegang hebben tot buitengerechtelijke geschillenbeslechting met andere deelnemers aan de energieverdelingsovereenkomst overeenkomstig artikel 26;

f) niet onrechtvaardig en discriminerend worden behandeld door marktdeelnemers of hun balanceringsverantwoordelijken;

g) worden geïnformeerd over de mogelijkheden tot wijziging in de biedingsgebieden overeenkomstig artikel 14 van Verordening (EU) 2019/943 en over het feit dat het recht om hernieuwbare energie te delen beperkt is overeenkomstig lid 1 van dit artikel;

h) stellen de betrokken netbeheerders en marktdeelnemers, met inbegrip van de betrokken leveranciers, rechtstreeks of via een energieverdelingsorganisator in kennis van de energieverdelingsovereenkomsten.

De lidstaten kunnen de in de eerste alinea, onder c), bedoelde drempel aanpassen op basis van de volgende elementen:

a) in het geval van individuele huishoudens kan de drempel worden verhoogd tot 30 kW;

b) in het geval van gebouwen met meerdere appartementen kan de drempel worden verhoogd tot 100 kW of, in geval van bijzondere omstandigheden die naar behoren zijn gemotiveerd vanwege de kleine gemiddelde omvang van gebouwen met meerdere appartementen, worden verlaagd tot een minimum van 40 kW.

5. Wanneer eindgebruikers die onder andere categorieën vallen en deelnemen aan energie-uitwisselingsprogramma's groter zijn dan kleine en middelgrote ondernemingen, gelden de volgende aanvullende voorwaarden:

a) het geïnstalleerde vermogen van de productie-installatie die bij het programma voor energieverdeling is aangesloten, mag maximaal 6 MW bedragen;

b) de energiedeling vindt plaats in een lokaal of beperkt geografisch gebied, dat door de betrokken lidstaat wordt bepaald.

6. De lidstaten zorgen ervoor dat de betrokken transmissienetbeheerders of distributienetbeheerders of andere aangewezen instanties:

a) ten minste eenmaal per maand de verbruiksgegevens met betrekking tot de gedeelde elektriciteit overeenkomstig artikel 23 controleren, verzamelen, valideren en aan de eindafnemers en de betrokken marktdeelnemers meedelen, en daartoe de nodige informatiesystemen opzetten;

b) een relevant contactpunt bieden voor:

i) energie-deelovereenkomsten registreren;

ii) praktische informatie over energiedeling beschikbaar stellen;

iii) informatie ontvangen over relevante meetpunten, veranderingen in locatie en deelname; en

iv) indien van toepassing, de berekeningsmethoden op een duidelijke, transparante en tijdige manier valideren.

7. De lidstaten nemen passende en niet-discriminerende maatregelen om ervoor te zorgen dat kwetsbare klanten en klanten in energiearmoede toegang hebben tot energieverdelingsprogramma's. Deze maatregelen kunnen financiële steunmaatregelen of quota voor de verdeling van de productie omvatten.

8. De lidstaten zorgen ervoor dat energie-uitwisselingsprojecten van overheidsinstanties de uitgewisselde elektriciteit toegankelijk maken voor kwetsbare klanten en klanten of burgers die in energiearmoede leven. Daarbij stellen de lidstaten alles in het werk om ervoor te zorgen dat de hoeveelheid toegankelijke energie gemiddeld ten minste 10 % van de uitgewisselde energie bedraagt.

9. De lidstaten kunnen de invoering bevorderen van kant-en-klare mini-zonne-installaties met een vermogen van maximaal 800 W in en op gebouwen bevorderen.

10. De Commissie verstrekt de lidstaten richtsnoeren, zonder de administratieve lasten te verzwaren, om de invoering van een gestandaardiseerde aanpak voor energiedeling te vergemakkelijken en eerlijke concurrentievoorwaarden voor hernieuwbare-energiegemeenschappen en burgerenergiegemeenschappen te waarborgen.

11. Dit artikel doet geen afbreuk aan het recht van klanten om hun leverancier te kiezen overeenkomstig artikel 4 en de toepasselijke nationale regels inzake de erkenning van leveranciers.

Er moeten dan ook verschillende wijzigingen in de ordonnantie worden aangebracht:

- De invoering van een recht op delen brengt een aantal belangrijke wijzigingen met zich mee ten opzichte van het huidige kader van de ordonnantie, waardoor het aantal gevallen waarin een actieve klant aan een deelactiviteit kan deelnemen aanzienlijk wordt uitgebreid. In dergelijke omstandigheden moeten er een aantal belangrijke wijzigingen worden aangebracht in artikel 13bis van de ordonnantie, dat betrekking heeft op de activiteiten van de actieve klant.

omstandigheden moeten er verschillende belangrijke wijzigingen worden aangebracht in artikel 13bis van de ordonnantie, dat betrekking heeft op de activiteiten van de actieve klant.

In dit stadium stelt artikel 2, 67° van de ordonnantie als voorwaarde voor het delen van elektriciteit dat men ofwel 1° actieve klanten zijn die gezamenlijk optreden (en dus elektriciteit delen binnen hetzelfde gebouw), ofwel 2° lid zijn van een energiegemeenschap. Bovendien staat artikel 13bis van de ordonnantie, waarin de mogelijke activiteiten van de actieve klant worden opgesomd, deze laatste toe om 1° elektriciteit te delen met andere actieve klanten die gezamenlijk optreden, 2° elektriciteit te verkopen via een peer-to-peer-uitwisseling, op voorwaarde dat de aankoopactiviteit slechts één actieve klant betreft (wanneer meerdere actieve klanten bij de aankoopactiviteit betrokken zijn, moet de actieve klant een tussenpersoon inschakelen of is hij onderworpen aan de verplichtingen die op leveranciers rusten). In deze context zou het raadzaam zijn om:

- o Het begrip 'actieve klant' handhaven, maar de definitie ervan aanpassen om in overeenstemming te zijn met het Europese kader.
- o De mogelijkheid voor de actieve klant om *prosumant* te zijn, handhaven (artikel 13bis, § 1, 1°).
- o De mogelijkheid voor de actieve klant om elektriciteit op te slaan behouden, met de nuance dat deze elektriciteit (1) "*in zijn gebouwen kan worden geproduceerd*", (2) "*in andere gebouwen kan worden geproduceerd*" of (3) "*in andere gebouwen kan worden gedeeld, overeenkomstig § [...]*" (met een verwijzing naar de nieuwe paragraaf van het artikel over het delen van elektriciteit, zie *hieronder*), in overeenstemming met de nieuwe definitie van actieve klant in artikel 2, lid 8, van Richtlijn (EU) 2019/944.
- o De mogelijkheid voor de actieve klant om deel te nemen aan flexibilitiediensten, enz. handhaven.
- o Het begrip "*actieve klanten die gezamenlijk optreden*" handhaven, aangezien artikel 21 van Richtlijn (EU) 2018/2001 nog steeds het begrip "*zelfverbruikers van hernieuwbare energie*" bevat en aangezien lid 4 van het artikel specifiek betrekking heeft op het geval van collectief handelende zelfverbruikers die gezamenlijk activiteiten op het gebied van productie, verbruik, opslag en verkoop uitoefenen en onderling energieverdeling organiseren binnen hetzelfde gebouw. In dergelijke omstandigheden moet de paragraaf van artikel 13 bis betreffende gezamenlijk optredende actieve klanten de mogelijkheid behouden om onderling elektriciteit te delen binnen hetzelfde gebouw, zonder enige beperking wat betreft het vermogen of het type eindklant dat een "*gezamenlijk optredende actieve klant*" kan zijn, aangezien artikel 21 van Richtlijn (EU) 2018/2001 op dit punt ongewijzigd blijft en het "*delen*" bedoeld in artikel 21, lid 4, van Richtlijn (EU) 2018/2001 niet onderworpen is aan de beperkingen bedoeld in artikel 15 bis van Richtlijn (EU) 2019/944, aangezien de door beide bepalingen behandelde gevallen verschillend zijn (met andere woorden, dit soort delen staat in ieder geval open voor grote ondernemingen en is toegestaan voor elk type vermogen, aangezien het Europese recht op dit gebied geen beperkingen voorziet).

Voor meer duidelijkheid zouden de bepalingen van artikel 13bis, § 1, 4°, die de actieve klant toestaat om "*elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen te delen overeenkomstig paragraaf 6*" (paragraaf 6 heeft specifiek betrekking op actieve klanten die gezamenlijk optreden), aangezien het delen van elektriciteit tegenwoordig veel verder gaat dan het geval van actieve klanten die gezamenlijk optreden, door deze bepalingen te vervangen door:

"Elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen delen overeenkomstig paragraaf 6 of paragraaf [...]", waarbij wordt verwezen naar de nieuwe paragraaf over het recht op delen.

Of

"Het delen van elektriciteit met andere actieve klanten die gezamenlijk optreden en zich in hetzelfde gebouw, overeenkomstig § 6".

- o Vervolgens het recht op delen zelf vastleggen door een § toe te voegen aan artikel 13bis van de ordonnantie, waarbij de actieve klant het recht krijgt om elektriciteit te delen, hetzij via privéovereenkomsten, hetzij via een juridische structuur, op voorwaarde dat het delen van energie niet hun hoofdactiviteit of beroep is. De randvoorwaarden voor dit recht op delen worden *hieronder* besproken.
- o Ten slotte, met betrekking tot de aankoop van zelf geproduceerde overtollige elektriciteit en met name peer-to-peer-uitwisseling (artikel 13bis, § 1, 3°): artikel 2, 18) van Richtlijn (EU) 2018/2001, dat op dit punt niet is gewijzigd, definieert peer-to-peer-uitwisseling als volgt: *"de verkoop van hernieuwbare energie tussen marktdeelnemers op basis van een contract met vooraf vastgestelde voorwaarden voor de automatische uitvoering en afwikkeling van de transactie, hetzij rechtstreeks tussen de marktdeelnemers, hetzij onrechtstreeks via een gecertificeerde derde marktdeelnemer, bijvoorbeeld een aggregator. Het recht om peer-to-peer-uitwisselingen te verrichten doet geen afbreuk aan de rechten en plichten van de betrokken partijen als eindafnemers, producenten, leveranciers of aggregators"*. Aangezien dit begrip betrekking heeft op alle deelnemers aan de elektriciteitsmarkt, en niet alleen op eindklanten/actieve klanten, zou het wenselijk zijn artikel 2, 68°, van de ordonnantie te wijzigen om dit aspect te verduidelijken en peer-to-peer-handel niet te beperken tot actieve klanten. Voor het overige is het niet nodig artikel 13bis, § 3, van de ordonnantie, dat de peer-to-peer-uitwisseling tussen actieve klanten regelt, te wijzigen, aangezien de ter zake geldende regels ongewijzigd blijven.
- o Wat het recht op verdeling betreft, is het wenselijk dat de nieuwe paragraaf van artikel 13bis, waarin dit recht wordt geregeld, een reeks richtsnoeren bevat die in het Europese recht zijn vastgelegd:
 - Artikel 15bis, lid 1, van bovengenoemde richtlijn biedt lidstaten de mogelijkheid om de categorieën eindafnemers te specificeren die recht hebben op energiedeling: De richtlijn bepaalt dat het ten minste gaat om huishoudens, kleine en middelgrote ondernemingen en openbare instellingen, en laat het aan de lidstaten over om te beslissen of dit recht moet worden uitgebreid tot andere categorieën eindafnemers. In dat geval zou de wetgever eerst het begrip "openbare instelling" moeten definiëren. Vervolgens zou de wetgever zich moeten uitspreken over de mogelijkheid voor grote ondernemingen om deel te nemen aan activiteiten op het gebied van energie-uitwisseling: indien deze mogelijkheid wordt geboden, dient deze te worden gereguleerd, met name met het oog op de winsten die grote ondernemingen bij de uitvoering van dit soort activiteiten zouden kunnen behalen. Er zij echter op gewezen dat sommige grote ondernemingen over de nodige middelen kunnen beschikken.

²⁴In dit verband geeft de toezichthouder de voorkeur aan een ruime interpretatie van het begrip, aangezien dit niet in de Europese richtlijn wordt gedefinieerd. Bijvoorbeeld door rekening te houden met het begrip publiekrechtelijke instellingen in het Europese recht (zie *hieronder*); een meer restrictieve interpretatie zou zijn om te verwijzen naar het begrip "overheidsinstantie" zoals gedefinieerd in de CoBrACE (zie artikel 1.3.1, 4°).

evenals de oppervlakte die nodig is om een groot aantal fotovoltaïsche installaties te plaatsen, en dat dit zowel de ontwikkeling van hernieuwbare energie als het delen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kan bevorderen. Aangezien de voordelen voor het net groter worden vanaf het moment dat een penetratiegraad van 20 % van het delen wordt vastgesteld, lijkt het interessant om deze optie te overwegen. In een dergelijk scenario zouden echter bedrijven waarvan energie de belangrijkste commerciële of professionele activiteit is, moeten worden uitgesloten.

Indien wordt besloten om het recht op delen open te stellen voor grote ondernemingen, moeten de beperkingen van artikel 15 *bis*, § 5, van de richtlijn van toepassing zijn: het geïnstalleerde vermogen van de productie-installatie mag niet meer dan 6 MW bedragen en het delen van energie moet noodzakelijkerwijs plaatsvinden in een lokaal en beperkt geografisch gebied. In dit verband beveelt BRUGEL aan dat het lokale en beperkte geografische gebied ook wordt gedefinieerd als het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Omwille van de duidelijkheid en om elke dubbelzinnigheid te vermijden, wenst de regulator te verduidelijken dat, zelfs als het recht op verdeling wordt uitgebreid tot grote ondernemingen, deze nog steeds geen lid kunnen worden van lokale of hernieuwbare energiegemeenschappen, aangezien de definitie van CER's in Richtlijn (EU) 2018/2001 ongewijzigd blijft. In dergelijke omstandigheden zou een grote onderneming die overeenkomstig artikel 15 *bis*, § 2, van bovengenoemde richtlijn zouden organiseren, zou deze rechtspersoon in ieder geval niet als een lokale of hernieuwbare energiegemeenschap kunnen worden beschouwd en zou hij dus geen andere activiteiten kunnen ondernemen die eigen zijn aan deze entiteiten (bijvoorbeeld flexibiliteitsdiensten of energiediensten verlenen, tenzij het natuurlijk om een burgerenergiegemeenschap gaat).

- Artikel 15*bis*, § 1, bepaalt dat het recht op verdeling beperkt is tot hetzelfde gebied waar de aanbiedingen worden ingediend (in ons geval dus het hele grondgebied van België), ofwel tot een "*beperkt geografisch gebied*", afhankelijk van wat de lidstaat beslist. Om een correcte omzetting van de richtlijn te garanderen, is het noodzakelijk om overeenstemming te bereiken met de andere Belgische entiteiten, met name indien uiteindelijk wordt voorzien om het recht op delen open te stellen voor het hele Belgische grondgebied, wat waarschijnlijk een samenwerkingsovereenkomst in de zin van artikel 92*bis* van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot instelling van de federale overheid²⁵ zou vereisen. In afwachting van een dergelijke coördinatie beveelt BRUGEL echter aan om het recht op verdeling te beperken tot het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met name vanwege technische beperkingen.
- Artikel 15*bis*, § 2, bepaalt dat dit recht op uitwisseling kan worden uitgeoefend via particuliere overeenkomsten of via een rechtspersoon. Het De regulator benadrukt het belang van een duidelijke omschrijving van het begrip "*privéovereenkomsten*" in de ordonnantie, om ervoor te zorgen dat de overeenkomsten die worden gesloten voor het delen van energie, gepaard gaan met billijke en transparante voorwaarden en duidelijk alle rechten en plichten van de partijen bevatten. In die zin zijn de huidige bepalingen van artikel 13*bis*, §§ 8 en 9,

²⁵ Advies van de Raad van State 70.296/3 van 19 november 2021, punt 5.3

van de ordonnantie lijken voldoende billijk te zijn en voldoende bescherming te bieden aan actieve klanten. De nieuwe paragraaf van artikel 13bis, die betrekking heeft op dit nieuwe recht op verdeling, zou dan ook uitdrukkelijk kunnen verwijzen naar §§ 8 en 9 van artikel 13bis. Volgens de toezichthouder is het belangrijk dat de in deze twee leden vastgestelde richtsnoeren van toepassing zijn wanneer het recht op verdeling wordt uitgeoefend, zowel via eenvoudige particuliere overeenkomsten als via een rechtspersoon (aangezien er geen duidelijke richtsnoeren zijn vastgesteld wanneer deze rechtspersonen geen energiegemeenschappen zijn in de zin van de ordonnantie en het Europese recht).

In dit verband bepaalt artikel 15bis, lid 4, onder d), dat actieve klanten toegang moeten hebben tot vrijwillige modelcontracten met eerlijke en transparante voorwaarden voor overeenkomsten inzake energiedeling. De regulator is van mening dat het niet nodig is om hierover expliciet te vermelden in de ordonnantie, maar dat het wel wenselijk zou zijn dat de Facilitator voor delen en energiegemeenschappen modellen ter beschikking stelt die zijn aangepast aan het recht op delen, aangezien deze het werk van actieve klanten aanzienlijk kunnen vergemakkelijken en een groter gebruik van energiedelen kunnen stimuleren. Ter informatie merkt de regulator op dat in het kader van energiegemeenschappen een groot aantal structuren gebruikmaakt van de ter beschikking gestelde modeldocumenten – zowel voor statuten als voor overeenkomsten – wat aanzienlijk bijdraagt tot de vereenvoudiging van hun procedures.

- Artikel 15bis, lid 4, onder a), bepaalt dat actieve klanten die deelnemen aan het delen van energie, *het recht hebben op "de elektriciteit die in het net wordt geïnjecteerd worden afgetrokken van hun totale verbruik gemeten binnen een tijdsinterval dat niet langer is dan de periode voor de afwikkeling van onevenwichtigheden"*, die vijftien ^{minuten} bedraagt. Aangezien in het huidige Brusselse stelsel deze periode van vijftien minuten zowel van toepassing is op de verdeling binnen de CE's, als op de verdeling van actieve klanten die gezamenlijk optreden, en op de verdeling via dit nieuwe recht op verdeling, is het beter om "*binnen eenzelfde kwartier*" rechtstreeks in de nieuwe definitie van energieverdeling te vermelden, op dezelfde manier als in de huidige definitie van energieverdeling in artikel 2, 67° van de ordonnantie.
- Vervolgens bepaalt artikel 15bis, lid 4, onder c), dat actieve klanten die aan de verdeling deelnemen, zijn vrijgesteld van de verplichtingen die op leveranciers rusten *wanneer*
De energie wordt verdeeld tussen huishoudens met een geïnstalleerd vermogen van maximaal 10,8 kW voor individuele huishoudens en maximaal 50 kW voor gebouwen met meerdere appartementen. Deze precisering moet dus worden opgenomen in § van artikel 13bis over het recht op verdeling, waarbij een eerste onderscheid wordt gemaakt tussen huishoudens enerzijds en andere actieve klanten anderzijds, waarbij deze laatste in ieder geval over een leveringsvergunning moeten beschikken. Vervolgens moet een tweede onderscheid worden gemaakt tussen huishoudens waarvoor de gedeelde elektriciteit kleiner is dan of gelijk is aan 10,8 kW / 50 kW, en huishoudens waarvoor de gedeelde elektriciteit groter is, waarbij de laatste onderworpen zijn aan de verplichtingen van de leveranciers en dus over een leveringsvergunning moeten beschikken. In elk geval

²⁶ Verordening (EU) 2017/2195, artikel 53.

Deze subtiliteiten beletten echter niet dat huishoudens waarvan het gedeelde elektriciteitsverbruik deze vermogensdrempels overschrijdt, of actieve klanten die niet aan de kwalificatie van "huishouden" voldoen (zie art. 2, 30°, van de ordonnantie elektriciteit; bijvoorbeeld kmo's of overheidsinstanties), om zich aan te sluiten bij een energiegemeenschap om energie te kunnen delen zonder onderworpen te zijn aan de verplichtingen die op leveranciers rusten, of om onderling een peer-to-peer-uitwisseling te organiseren (op voorwaarde natuurlijk dat aan de voorwaarden van artikel 13bis wordt voldaan), aangezien in een dergelijk geval geen leveringsvergunning nodig is, op voorwaarde dat de uitwisseling slechts twee actieve klanten betreft ("one to one").

Artikel 15bis, § 4, lid 2, van bovengenoemde richtlijn voorziet in de mogelijkheid voor de lidstaten om de bovengenoemde vermogensdrempels te verhogen. BRUGEL is echter van mening dat het niet nodig is om deze in Brussel te verhogen, gezien de omvang van de energie-uitwisselingsprojecten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (ter illustratie: momenteel heeft bijna de helft van de energiegemeenschappen in Brussel een energie-uitwisseling van minder dan 50 kW, terwijl de andere helft een energie-uitwisseling van meer dan 50 kW heeft). De regulator is van mening dat het beter is dat boven een bepaalde drempel een zekere "controle" blijft bestaan, hetzij via een energiegemeenschap, hetzij via een leveringsvergunning.

- Artikel 15bis, lid 3, van bovengenoemde richtlijn biedt actieve klanten de mogelijkheid om een derde aan te wijzen als organisator van de energiedeling, voor verschillende doeleinden (*onder andere* paragraaf vermeldt het communiceren over energieverdelingsovereenkomsten, het verlenen van ondersteuning bij het beheer en de balancering, het sluiten van contracten en het factureren van actieve klanten, het installeren en exploiteren van opslaginstallaties, enz. In dit stadium introduceert artikel 13bis, § 7, van de ordonnantie het begrip "*enige gesprekspartner*", die ofwel de actieve klant is die eigenaar is van het injectiepunt zelf, ofwel een door hem aangewezen derde partij. Deze enige gesprekspartner is verantwoordelijk voor de communicatie met de DNB. Zijn activiteiten worden nader omschreven in het Technisch Reglement Elektriciteit (zie artikelen 4.62 en volgende; we vermelden bijvoorbeeld de mededeling van de deelovereenkomst aan de DNB, het versturen van het formulier voor het delen van elektriciteit, het toevoegen van een nieuwe URD aan de deelactiviteit, enz.). De activiteiten van de verdelingsorganisator zoals bedoeld in artikel 15bis, § 3, van de richtlijn zijn echter aanzienlijk uitgebreider. Het is daarom raadzaam om de activiteiten van de derde die in artikel 13bis, § 7, van de ordonnantie als verdelingsorganisator/enige gesprekspartner is aangewezen, nader te specificeren, te verduidelijken dat deze derde "*een installatie voor de opslag of productie van hernieuwbare energie met een capaciteit tot 6 MW kan bezitten of beheren zonder als actieve klant te worden beschouwd, tenzij hij een van de actieve klanten is die aan het energieverdelingsproject deelnemen*", overeenkomstig artikel 15bis, § 3, lid 2, van bovengenoemde richtlijn.
- Paragraaf 6 van de bepaling legt een verplichting op tot het beheer van gegevens die voor het delen van gegevens door de DNB of "*andere aangewezen instanties*", waaronder met name het toezicht op, de verzameling, de validatie en de mededeling van deze gegevens aan de eindafnemers en aan de betrokken marktdeelnemers, ten minste eenmaal per maand. In de paragraaf wordt ook bepaald dat de DNB of de andere aangewezen instantie een contactpunt moet aanwijzen voor de registratie van de overeenkomsten.

energie delen, praktische informatie over het delen beschikbaar stellen, informatie ontvangen over meetpunten, nieuwe deelnemers, enz. In dit stadium bepaalt artikel 7, 14° van de ordonnantie dat de DNB een faciliterende rol vervult met betrekking tot de deelactiviteiten, waaronder met name *"het meten van de elektriciteitsstromen, het beheer van de meetgegevens, het berekenen van de verdeling van de gedeelde volumes over eenzelfde kwartierperiode"*, enz. In dit verband is de regulator van mening, zoals *hieronder* uiteengezet, dat het beter zou zijn om een deel van de ordonnantie te wijden aan de verplichtingen van de DNB als gegevensbeheerder, teneinde de verplichtingen die op hem rusten te verduidelijken, en daarom een artikel op te nemen met betrekking tot de verplichtingen inzake het beheer van gegevens die voortvloeien uit de uitwisselingsactiviteiten. De elementen die worden opgesomd in punt b) van § 6 worden nader toegelicht in het Technisch Reglement Elektriciteit. De regulator heeft hierover geen opmerkingen.

- Ten slotte wenst de regulator te verduidelijken dat er ook preferentiële tarieven kunnen worden voorzien in het kader van de uitoefening van het recht op verdeling overeenkomstig artikel 15bis van bovengenoemde richtlijn, afhankelijk van de omvang van de verdeling, teneinde de nabijheid van *de verdeling* te bevorderen. dit zal echter afhangen van de resultaten van de periodieke kosten-batenanalyse met betrekking tot energiegemeenschappen en het delen van elektriciteit, uitgevoerd overeenkomstig artikel 30bis, § 2, 36° van de ordonnantie. Deze opmerking vereist echter geen wetswijziging.

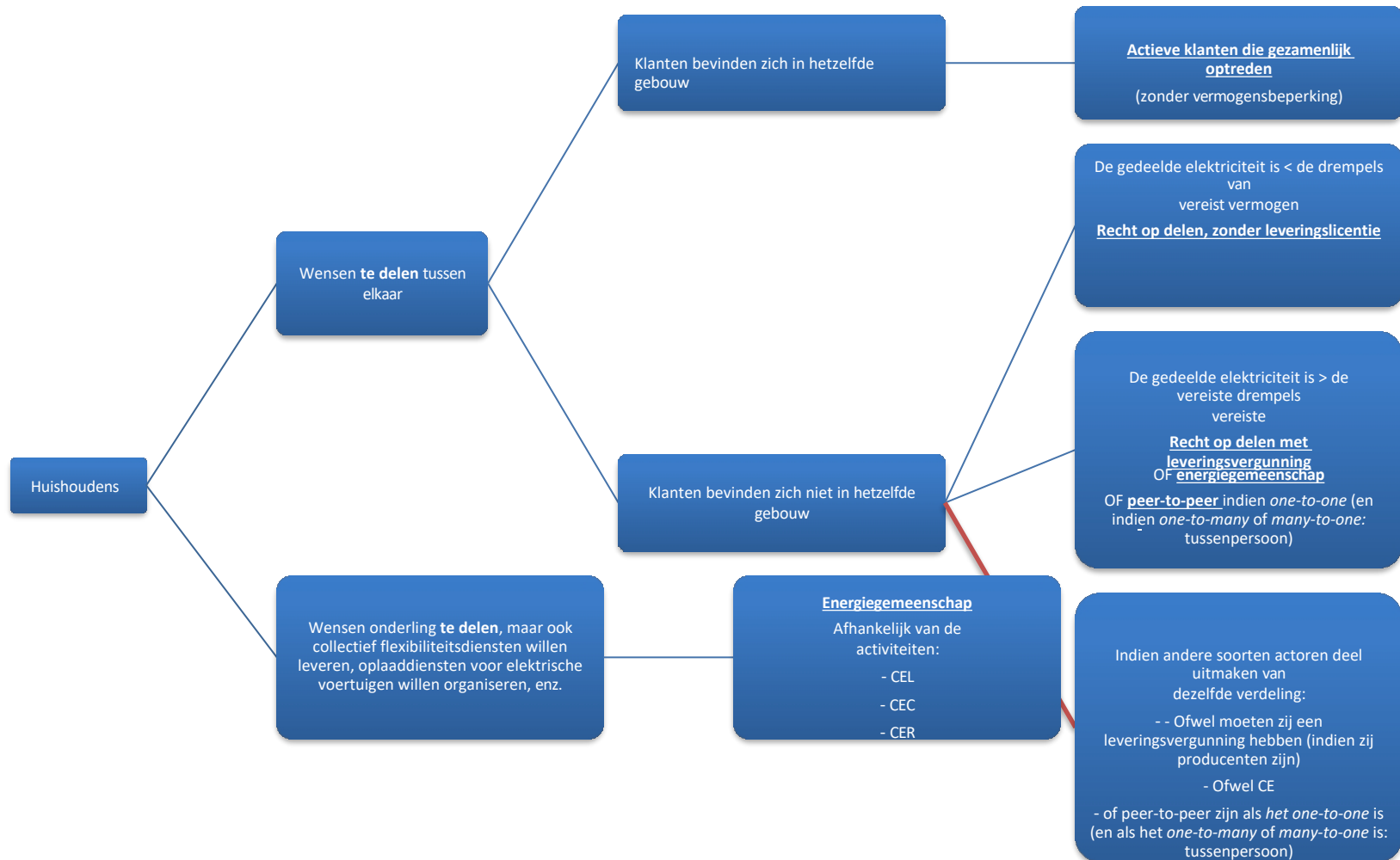
Rekening houdend met deze wijzigingen volgt hier een overzicht van de nieuwe opties voor *actieve* klanten:

²⁷ <https://www.sibelga.be/fr/raccordements-compteurs/tarifs/tarifs-utilisation-du-reseau/tarifs-de-distribution-electricite> (De nieuwe wet op de elektriciteit).

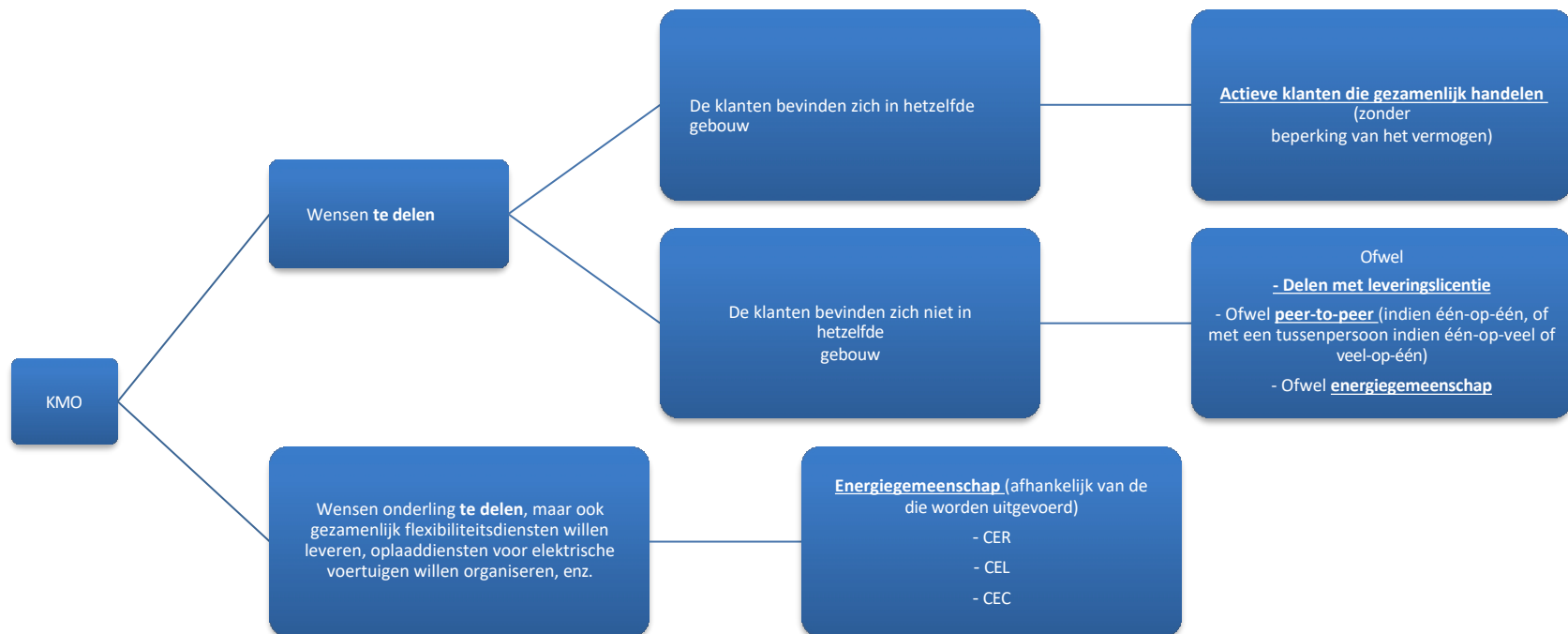
²⁸Deze schema's zijn opgesteld om actieve klanten inzicht te verschaffen in wat zij wel en niet kunnen doen. Deze schema's zijn echter juridisch gezien niet helemaal correct: peer-to-peer-uitwisseling is strikt genomen geen vorm van delen, maar is in de schema's opgenomen om actieve klanten te laten weten welke activiteiten zij onder welke voorwaarden kunnen uitvoeren als zij elektriciteit willen verkopen en/of delen.

Bovendien mogen deze schema's niet worden geïnterpreteerd als zou dit betekenen dat huishoudens alleen onderling kunnen delen, kmo's onderling en grote ondernemingen onderling; het is heel goed mogelijk om een vorm van delen te overwegen waarbij al deze soorten actoren samen betrokken zijn. de onderstaande schema's zijn eerder bedoeld om huishoudens, kmo's en grote ondernemingen individueel te begeleiden bij wat zij wel en niet kunnen doen.

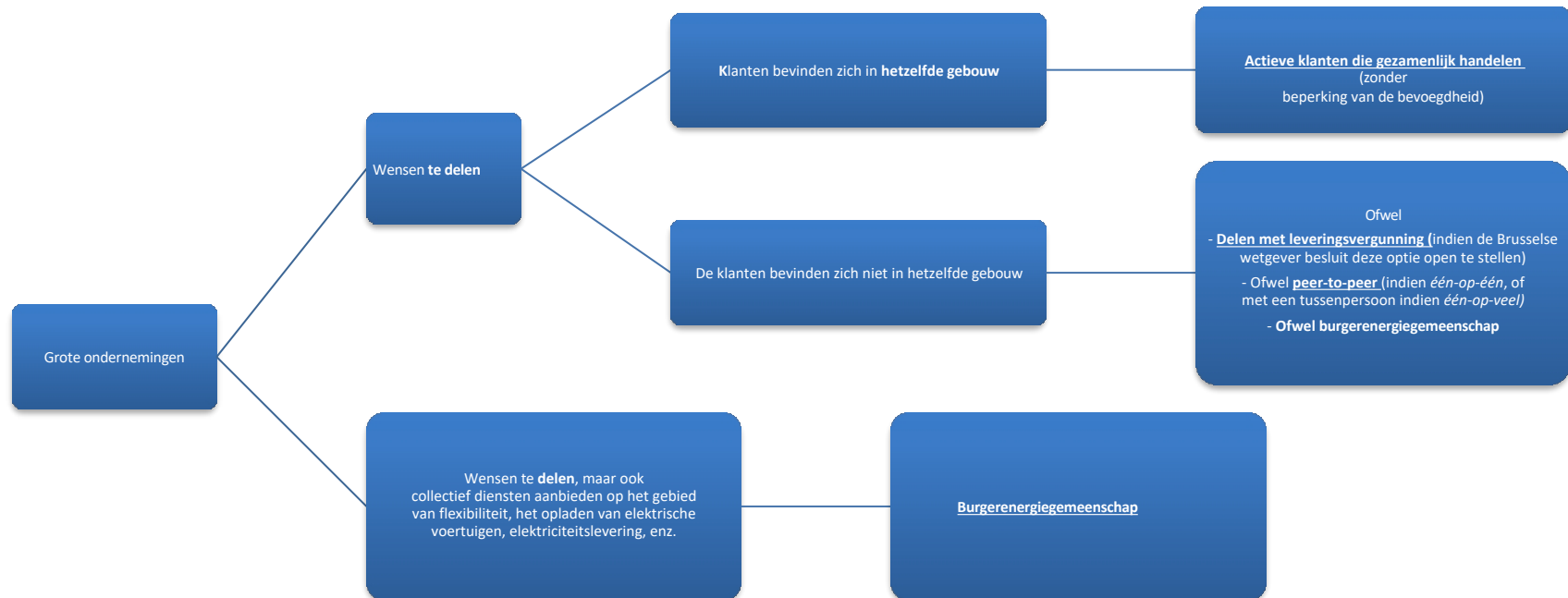
1. Huishoudens

2. KMO's

3. Grote ondernemingen

- In lid 7 van het artikel wordt aanbevolen dat de lidstaten passende maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat kwetsbare klanten en klanten in een situatie van energiearmoede toegang hebben tot programma's voor het delen van energie, met dien verstande dat deze maatregelen financiële steunmaatregelen of quota voor de verdeling van de productie kunnen omvatten.

Het begrip energiearmoede wordt opgenomen in artikel 2, *lid 24* ter, van Richtlijn (EU) 2019/944 door artikel 2 van Richtlijn (EU) 2024/1711, dat verwijst naar de definitie in artikel 2, punt 52, van Richtlijn (EU) 2023/1791. In België wordt deze definitie overgenomen in artikel 2, § 2, 1°, van het koninklijk besluit van 19 april 2024 tot vaststelling van de criteria voor de beoordeling van het aantal huishoudens in energiearmoede. Aangezien consumentenbescherming een ^{federale} bevoegdheid is, is het aangewezen om het begrip "klant in energiearmoede" in de ordonnantie te definiëren door te verwijzen naar de definitie op federaal niveau. Het begrip kwetsbare klant wordt gedefinieerd in artikel 2, 16° *quinquies* van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt. Gezien de bevoegdheidsverdeling is het ook aangewezen om in de ordonnantie rechtstreeks te verwijzen naar de definitie in de ^{federale} wet.

De uitvoering van § 7 hangt af van de gekozen concrete maatregelen. Wat betreft de invoering van een preferentieel tarief voor dit type klanten (bijvoorbeeld een bedrag dat gelijk is aan het sociale tarief), is dit in principe een federale bevoegdheid, gezien de bevoegdheid van de federale overheid op het gebied van ^{het prijsbeleid}. De regulator wenst echter zijn wens kenbaar te maken dat kwetsbare klanten en klanten in een situatie van energiearmoede zoveel mogelijk in aanmerking worden genomen in het kader van de energietransitie en dat in dit kader bijvoorbeeld een specifiek sociaal tarief kan worden toegepast voor gedeelde energie (of dat het tarief dat wordt toegepast op de gedeelde energiecomponent in geen geval hoger mag zijn dan het tarief

²⁹ Bijzondere wet van 8 augustus 1980 houdende institutionele hervormingen, artikel 6, § 1, VI, lid 4, 2°.

³⁰ In dit verband wijst de regulator erop dat de huidige definitie op federaal niveau als volgt luidt:

"kwetsbare klant: elke beschermde residentiële klant in de zin van punt 16° quater, evenals elke eindklant die door de Gewesten als kwetsbaar wordt beschouwd"; artikel 25septies, § 5, van de ordonnantie elektriciteit bepaalt dat *"elke beschermde klant een kwetsbare klant is in de zin van Richtlijn (EU) 2019/944 [...]"*; gezien arrest nr. 14/2024 van het Grondwettelijk Hof van 25 januari 2024, waarbij de artikelen 2 tot 5 van het decreet van het Waals Gewest van 22 september 2002 worden vernietigd, lijkt het erop dat de status van regionale beschermde klant in werkelijkheid in strijd is met de regels inzake de verdeling van bevoegdheden en dus niet zou mogen bestaan. Het is dan ook relevant om zich af te vragen in hoeverre het begrip "regionale beschermde klant" kan bijdragen tot de definitie van het begrip "kwetsbare klant" op federaal niveau.

³¹ Bijzondere wet op de institutionele hervormingen van 8 augustus 1980, artikel 6, § 1er, VII, lid 2, d) ; in dit verband wordt in de voorbereidende werkzaamheden van artikel 18 van de bijzondere wet van 6 januari 2014 betreffende de zesde staatshervorming vermeld dat *"krachtens het nieuwe artikel 6 6, § 1, VI, lid 5, 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 betreffende de institutionele hervormingen, blijft het prijsbeleid inzake de levering van elektriciteit en gas, met inbegrip van het sociaal prijsbeleid, onder de exclusieve bevoegdheid van de federale overheid vallen. Dit doet geen afbreuk aan de bevoegdheden van de gewesten om openbaardienstverplichtingen op te leggen die verband houden met hun bevoegdheden, noch aan hun bevoegdheid op het gebied van distributietarieven"* (Parlementaire documenten, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2232, blz. 103). In dergelijke omstandigheden valt het prijsbeleid dus wel degelijk onder de bevoegdheid van de federale overheid, en vormt de bevoegdheid van de gewesten voor de distributietarieven een uitzondering die strikt moet worden geïnterpreteerd.

sociaal³²); aangezien regionale wetgeving niet het geschikte middel is voor een dergelijke implementatie, spreekt de regulator de wens uit dat de besprekingen binnen de CONCERE-werkgroep met de federale overheid worden voortgezet, zodat de prijs van gedeelde energie voor de betrokken klanten het sociale tarief niet kan overschrijden.

De regulator wenst ook de aandacht van de politieke autoriteiten te vestigen op de mogelijkheid om quota voor de verdeling van de productie ten gunste van deze klanten in te voeren in het kader van particuliere deelprojecten. Hij is echter van mening dat het niet aan hem is om zich uit te spreken over de wenselijkheid van een dergelijke maatregel, aangezien deze beoordeling onder de bevoegdheid van de politieke autoriteiten valt, die moeten beoordelen of een dergelijke koers wenselijk is, waarbij zij moeten zorgen voor een juist evenwicht tussen de betrokken belangen.

Voor het overige zal de concrete uitvoering van deze paragraaf ongetwijfeld moeten wachten tot de aanbevelingen van de commissie zijn goedgekeurd, overeenkomstig artikel 15bis, lid 10, van bovengenoemde richtlijn, om te weten welke concrete maatregelen moeten worden genomen.

- Artikel 15 bis, lid 8, bepaalt dat energie-uitwisselingsprojecten van overheidsinstanties de uitgewisselde elektriciteit toegankelijk moeten maken voor kwetsbare klanten en voor klanten en burgers die in energiearmoede leven, met dien verstande dat de lidstaten ervoor moeten zorgen dat de hoeveelheid toegankelijke energie gemiddeld ten minste 10 % van de uitgewisselde energie bedraagt. Hoewel dit lid meer betrekking heeft op de uitvoering, aangezien het een gemiddelde van 10 % voorschrijft, acht de regulator het belangrijk dat het lid een zekere basis krijgt in de ordonnantie, bijvoorbeeld door te voorzien in een *minimumquotum* voor de verdeling van de productie ten gunste van de in lid 8 bedoelde klanten, wanneer de deelprojecten in handen zijn van overheidsinstanties. Ook hier moet eerst worden verwezen naar de definities van kwetsbare klant, klant in energiearmoede en burger in energiearmoede, zoals vastgelegd in andere wetgeving. Vervolgens moet het begrip "projecten die in handen zijn van overheidsinstanties" worden verduidelijkt. Om ervoor te zorgen dat kwetsbare groepen daadwerkelijk kunnen deelnemen aan de energietransitie, beveelt de regulator aan dat projecten in handen van overheidsinstanties zowel betrekking hebben op deelprojecten waarbij een actieve klant die aan het delen deelneemt een overheidsinstantie is, als op deelprojecten die worden opgezet binnen energiegemeenschappen waarin een overheidsinstantie aanwezig is, hetzij louter als lid van de gemeenschap dat niet aan het delen deelneemt, hetzij als deelnemende producent of consument. Paragraaf 8 heeft namelijk niet uitdrukkelijk betrekking op energiegemeenschappen, maar voor zover

³² De regulator zou meer voorstander zijn van deze optie van een "*maximum*" dan van een vast tarief, aangezien een zeer groot deel van de deelactiviteiten in Brussel vandaag al voorziet in een verdeling tegen een lagere prijs dan het sociale tarief; ter illustratie: bijna driekwart van de energiegemeenschappen in Brussel deelt elektriciteit tegen een prijs die lager is dan het sociale tarief.

³³ In dit verband wijst de toezichthouder erop dat de doelgroep van § 8 breder is dan die van § 7, aangezien § 8 ook verwijst naar "*burgers in een situatie van energiearmoede*" en zich dus niet beperkt tot louter klanten. Het is daarom raadzaam om zich niet te beperken tot klanten, als natuurlijke of rechtspersonen die elektriciteit voor eigen gebruik kopen, maar ook rekening te houden met alle personen die geen leveringscontract hebben (d.w.z. de andere leden van het huishouden, maar ook alle personen die in collectieve structuren wonen en dus geen klanten zijn in de zin van de ordonnantie, bijvoorbeeld bewoners van tehuizen, opvangcentra, bejaardentehuizen, opvangcentra voor asielzoekers, enz.); het is dus wenselijk om het delen ook binnen deze structuren aan te moedigen.

Het doel is dat de *totale* gedeelde energie gemiddeld 10% bedraagt. Hierbij dient rekening te worden gehouden met alle vormen van delen.

Ten slotte benadrukken sommige actoren dat de invoering van een vorm van productiequota ten gunste van kwetsbare groepen in de ordonnantie, wanneer overheidsinstanties actief zijn in deelprojecten, ook een hefboom zou zijn om deze instanties een zekere vorm van versterkte legitimiteit terug te geven. Dit zou hun rol in projecten waarin zij in principe op voet van gelijkheid met andere belanghebbenden staan en daardoor de onderscheidende kenmerken van hun status ^{als overheidsinstantie} verliezen, opnieuw bevestigen.

Net als bij § 7 zal de tenuitvoerlegging van § 8 zeer waarschijnlijk worden vergemakkelijkt door de goedkeuring van de aanbevelingen van de commissie, overeenkomstig artikel 15bis, § 10, van bovengenoemde richtlijn.

Ten slotte voorziet de richtlijn in de mogelijkheid voor de lidstaten om de installatie van kant-en-klare mini-zonne-installaties met een vermogen van maximaal 800 W in en op gebouwen te bevorderen. In dit verband heeft BRUGEL op 8 oktober 2024 de technische voorschriften C10/11 van Synergrid goedgekeurd, waardoor de aansluiting van gedecentraliseerde productie-eenheden of batterijen zonder vaste aansluiting (onder andere een aansluiting via een stopcontact met snoer) mogelijk wordt, waardoor de inzet van dergelijke installaties vanaf 17 april 2025 is toegestaan. BRUGEL acht het dan ook wenselijk dat een bepaling die uitdrukkelijk op deze installaties betrekking heeft, in de ordonnantie wordt opgenomen, aangezien deze installaties een grotere participatie van de burgers in de energietransitie bevorderen, met name voor mensen die niet over een geschikt dak voor klassieke installaties beschikken, en de administratieve lasten in verband met klassieke productie-installaties verminderen, aangezien het apparaat gebruiksvriendelijk, goedkoper en klein van omvang is. Dat gezegd zijnde, is er veel discussie over de veiligheid van dergelijke installaties en over hun economische rendabiliteit (ze zouden pas rendabel zijn vanaf 40 % eigen verbruik, en voor een installatie van 800 W zou het rendement op de investering pas na 7 tot 11 jaar worden gerealiseerd).

Ten slotte worden de regelgevende instanties in overweging (25) van de richtlijn verzocht een methode vast te stellen voor de berekening van de netwerktarieven voor de injectie van elektriciteit uit deze kant-en-klare mini-installaties, met dien verstande dat deze tarieven zeer laag of zelfs nul kunnen zijn, maar wel de kosten moeten weerspiegelen en transparant en niet-discriminerend moeten zijn: in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bedraagt het tarief voor de injectie op dit moment nul euro voor de lopende tariefperiode. Mocht de regulator zijn aanpak echter herzien, dan zal deze aanbeveling in zijn analyse in aanmerking worden genomen.

Ten slotte zou BRUGEL, buiten het nieuwe Europese wettelijke kader, ook graag zien dat het begrip "*overheidsinstantie*" in artikel 28sexies van de ordonnantie over lokale energiegemeenschappen ter wille van de duidelijkheid in de ordonnantie wordt gedefinieerd. Bij gebrek aan een duidelijke definitie in de ordonnantie werd tot nu toe doorgaans uitgegaan van de definitie in artikel

³⁴ Dit zou een overheidsinstantie bijvoorbeeld in staat stellen om deel te nemen aan een deelproject en dit daarmee te ondersteunen, op voorwaarde dat x % van de gedeelde energie wordt gedeeld met kwetsbare groepen.

³⁵ Het feit dat het Europese kader de nieuwe begrippen "*overheidsinstanties*" en "*overheidsorganen*" omvat, biedt inderdaad de gelegenheid om al deze begrippen duidelijk in de verordening te definiëren. , biedt de gelegenheid om al deze begrippen duidelijk te definiëren in de ordonnantie.

1.3.1, 4° van CoBrACE. Om de energietransitie te bevorderen, en met name gezien het nieuwe Europese kader dat de openstelling voor andere soorten profielen bevordert, beveelt BRUGEL aan om dit begrip "overheidsinstanties" ruim te definiëren: bijvoorbeeld door ook rekening te houden met publiekrechtelijke instellingen zoals gedefinieerd in artikel 2 van de wet op de ^{overheidsopdrachten}.

4.3.1.4 *Recht om meerdere deelovereenkomsten tegelijk te hebben*

Overweging (19) van Richtlijn 2024/1711 bepaalt met name het volgende: "[...] bepaalde intelligente meetsystemen kunnen rechtstreeks meer dan één meetpunt bestrijken en stellen klanten dus in staat om meer dan één elektriciteitsleveringscontract of energieverdelingsovereenkomst tegelijk te hebben [...]".

Bovendien is artikel 4 van Richtlijn 2019/944 bij artikel 2, lid 2, gewijzigd en luidt nu als volgt:

De lidstaten zorgen ervoor dat alle afnemers vrij zijn om elektriciteit te kopen bij leveranciers van hun keuze. De lidstaten zorgen ervoor dat alle afnemers vrij zijn om meer dan één elektriciteitsleveringscontract of energieverdelingsovereenkomst tegelijk te hebben en dat afnemers daartoe het recht hebben om over meer dan één meet- en factureringpunt te beschikken dat onder het enige aansluitpunt van hun gebouw valt. Wanneer dit technisch haalbaar is, kunnen de overeenkomstig artikel 19 geïnstalleerde intelligente meetsystemen worden gebruikt om klanten in staat te stellen meer dan één elektriciteitsleveringscontract of meer dan één energieverdelingsovereenkomst tegelijk te hebben.

Klanten zouden daarom vrij moeten zijn om meer dan één overeenkomst voor het delen van energie tegelijkertijd te hebben. Momenteel staat de ordonnantie niet uitdrukkelijk toe dat URD's meerdere overeenkomsten voor het delen van energie hebben voor hetzelfde toegangspunt, en artikel 4.4 van de geldende technische elektriciteitsverordening staat toe dat het toegangspunt slechts één dienstpunt voor het delen van elektriciteit heeft.

Het toestaan van meerdere deelovereenkomsten voor één toegangspunt voor URD's zou zowel op technisch als op functioneel vlak grote problemen kunnen opleveren (met name bij het bepalen van de prioriteit en de verdeelsleutels voor personen die bij meerdere deelactiviteiten betrokken zijn). Een mogelijke en functioneel haalbare oplossing zou zijn om extra meters te installeren, zodat er bijvoorbeeld voor elke productie-eenheid achter hetzelfde toegangspunt een aparte meting is, die dan in afzonderlijke deelovereenkomsten zou worden opgenomen en dus afzonderlijke, van elkaar onafhankelijke servicepunten zou vormen (of, aan de afnamekant, een afzonderlijke meter voor het opladen van het elektrische voertuig bijvoorbeeld, of voor de warmtepomp van een gebouw, enz.). Het is echter niet uitgesloten dat het in de toekomst technisch en functioneel mogelijk zal zijn om meerdere deelovereenkomsten te hebben zonder dat er extra meters moeten worden geïnstalleerd.

In deze context beveelt de toezichthouder aan om voorzichtig te zijn bij de omzetting van artikel 4 van bovengenoemde richtlijn in de ordonnantie, om te voorkomen dat aan de DNB onevenredige en functioneel onhaalbare verplichtingen worden opgelegd; bijvoorbeeld door te bepalen dat eenzelfde toegangspunt in meerdere deelovereenkomsten kan worden opgenomen "overeenkomstig de voorwaarden vastgelegd in het technisch reglement", waarbij het technisch reglement bepaalt dat meerdere deelovereenkomsten voor eenzelfde toegangspunt impliceren

³⁶ Wet van 17 juni 2016 betreffende overheidsopdrachten, art. 2, 1°, c).

de installatie van extra meters. Een dergelijke formulering in de ordonnantie zou de deur openhouden indien het in de toekomst niet langer nodig is om over meerdere meters te beschikken om meerdere deellovereenkomsten te hebben.

In dit verband wijst de regulator erop dat er binnen Synergrid³⁷ discussies gaande zijn over de mogelijkheid om meer dan één leveringscontract voor hetzelfde toegangspunt af te sluiten. Het thema van deelname aan meerdere deelactiviteiten voor hetzelfde toegangspunt zou dus ook in dit kader kunnen worden opgenomen.

Tot slot **beveelt BRUGEL aan om:**

Het recht op verdeling in de ordonnantie **opnemen**, waarbij duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen (1) peer-to-peer-uitwisseling, (2) actieve klanten die gezamenlijk optreden, (3) het recht op delen en (4) energiegemeenschappen.

- Het recht op delen beperken tot **het grondgebied** van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Het recht op delen uitbreiden **naar grote ondernemingen** (met dien verstande dat zij als producenten onderworpen blijven aan de verplichtingen die gelden voor leveranciers).
- De in de Europese richtlijn vastgestelde vermogensdrempels niet verhogen.
- Zoveel mogelijk, en met inachtneming van de regels inzake de verdeling van bevoegdheden, **kwetsbare groepen** betrekken bij de uitoefening van het recht op delen, en **de rol van de overheid** in dit verband versterken.
- Het recht op **meerdere deellovereenkomsten** integreren, voor zover dit **technisch mogelijk** is en met inachtneming van de voorwaarden die zijn vastgelegd in het technisch reglement.

³⁷Zie Synergrid: "Visie paper: Multiple supply contracten per Access Point"
https://www.synergrid.be/images/downloads/2022-12-15-synergrid_vision_paper_on_multiple_supply_contracts_per_access_point.pdf.

5 Richtlijn (EU) 2024/1788

5.1 Artikel 57 van de richtlijn en ontmantelingsplan

Richtlijn (EU) 2024/1788 biedt lidstaten de mogelijkheid om geleidelijk af te stappen van aardgas om klimaatneutraliteit te bereiken of om andere technische redenen. In die geest bepaalt de bovengenoemde richtlijn dat wanneer een daling van de vraag naar aardgas wordt verwacht en deze daling een ontmanteling van het aardgasdistributienet of een deel daarvan noodzakelijk maakt, de DNB verplicht is een plan voor de ontmanteling van het net op te stellen.

5.1.1 Noodzaak van een duidelijke politieke visie op de uitstap uit aardgas

BRUGEL is van mening dat er een duidelijke politieke visie nodig is met betrekking tot het afstappen van aardgas, gekoppeld aan een agenda, om de geleidelijke daling van de gasvraag die daaruit zou voortvloeien te kunnen inschatten. Deze visie zou de DNB in staat moeten stellen om waarschijnlijke trajecten voor de daling van de vraag per wijk uit te stippelen. Zij moet duidelijkheid verschaffen over de belangrijkste stappen in de afschaffing van fossiel gas voor bepaalde delen van het RBC op basis van technologische, stedenbouwkundige en sociaaleconomische overwegingen. Het gaat dus om een vertaling van het algemene regionale beleid (met name door afstemming op PACE 3 en het warmteplan) per wijk. De DNB zou namelijk bepaalde algemene richtsnoeren in aanmerking moeten kunnen nemen bij zijn planning van de ontmanteling.

BRUGEL wenst ook de aandacht te vestigen op het feit dat, om een herbestemming van het netwerk of delen daarvan te kunnen overwegen, duidelijkheid moet bestaan over het gebruik/de beschikbaarheid van biogas en/of waterstof in Brussel.

De verplichting om een ontmantelingsplan op te stellen dat aan alle eisen van de richtlijn voldoet, zou in de gasordonnantie moeten worden opgenomen, maar de uitvoering ervan zou kunnen worden uitgesteld totdat de politieke visie voldoende is verduidelijkt.

5.1.2 Overgangsregeling

Het is echter essentieel om op zijn minst een overgangsregeling in te voeren die voorschrijft dat vanaf nu rekening moet worden gehouden met het voornemen om in de PPI's af te stappen van aardgas. In dit verband bevat de tariefmethodologie reeds een specifiek kader voor nieuwe investeringen om ervoor te zorgen dat het investeringsbeleid van de DNB aansluit bij de visie op de energietransitie en om het risico op stranding tegen 2050 te beperken.

Vanaf de methodologie 2025-2029 zijn vier categorieën activa van toepassing op toekomstige investeringen : [Categorie 1]: Investeringsactiva die tegen 2050 kunnen worden afgeschreven (tegen de huidige afschrijvingspercentages) ; [Categorie 2]: Strategische investeringen in verband met de energietransitie die kunnen voorkomen dat een in 2050 niet-afgeschreven actief mislukt, bijvoorbeeld door het gebruik ervan aan te passen. Deze categorie omvat ook eventuele ontmantelingen om elders te herinvesteren; [Categorie 3]: Investeringsactiva die een risico op stranding inhouden en die geen verband houden met de energietransitie, maar waarvoor het legitiem is dat de DNB de kosten terugverdient, met name in het geval van investeringen die nodig zijn om de kwaliteit van de energievoorziening te waarborgen; [Categorie 4]: Investeringsactiva die een risico op stranding inhouden, die niet optimaal zijn in het licht van de politieke context en de energietransitie en waarvoor het niet gerechtvaardigd is dat de DNB de kosten terugverdient, bijvoorbeeld de invoering van slimme meters na een bepaalde datum.

³⁸ [BRUGEL-rapport-advies](#), blz. 107

De verdeling van de nieuwe investeringen over deze verschillende categorieën wordt vermeld in de ontwikkelingsplannen en geanalyseerd door BRUGEL. BRUGEL stelt de verdelingscriteria vast in overleg met de DNB en controleert de toepassing ervan. BRUGEL is van mening dat dit ook haar specifieke expertise in de verf zet en dat dit een reden zou zijn om haar vanaf nu de bevoegdheid te geven om de PDD's goed te keuren, of op zijn minst een bindend advies uit te brengen.

5.1.3 Goedkeuring van het ontmantelingsplan

Wat het ontmantelingsplan betreft, is BRUGEL van mening dat zij de autoriteit is die over de beste expertise beschikt om enerzijds dit plan goed te keuren, met name na een analyse van de conformiteit met de in de richtlijn genoemde beginselen, en anderzijds om de uitvoering van het plan te volgen. BRUGEL zou ook de door de DNB voorgestelde planning moeten controleren en ter discussie stellen in het licht van de technische en financiële uitdagingen, maar ook van de mogelijke gevolgen voor de gebruikers van het netwerk (delen van het netwerk die het minst hebben gekost/delen van het netwerk waarop de minste gebruikers zijn aangesloten/de oudste delen, enz.).

Dit is des te meer gerechtvaardigd gezien de versterkte samenwerking die door de richtlijn wordt opgelegd tussen infrastructuurbeheerders, die in België onder verschillende bestuursniveaus vallen. Het harmoniseren van de bevoegdheden tussen de regelgevers van elk bestuursniveau zorgt voor meer duidelijkheid en vergemakkelijkt de interacties.

Onder deze infrastructuurbeheerders bevinden zich met name een transmissienetbeheerder, distributienetbeheerders, beheerders van stadsverwarmingsinfrastructuur, waterstofnetbeheerders en elektriciteitsnetbeheerders. De problematiek van de uitstap uit gas heeft namelijk verschillende gevolgen voor de verschillende netten. Het is essentieel dat rekening wordt gehouden met de specifieke gevolgen voor elk net. Zo zal de uitstap uit gas leiden tot een intensievere elektrificatie van het gebruik, met name van verwarming, wat gevolgen zal hebben voor het elektriciteitsnet, dat moet worden versterkt om dit gebruik aan te kunnen: hiermee moet rekening worden gehouden bij de planning van investeringen in het elektriciteitsnet.

Indien BRUGEL zou worden aangewezen voor de goedkeuring van het ontmantelingsplan, zou kunnen worden bepaald dat de regering en/of het parlement BRUGEL verzoeken zich uit te spreken over de noodzaak om het ontmantelingsplan te herzien of aan te passen om ervoor te zorgen dat de politieke wil goed in aanmerking wordt genomen.

De richtlijn bepaalt dat deze plannen ten minste om de vier jaar moeten worden bijgewerkt en een periode van tien jaar moeten bestrijken. BRUGEL is van mening dat de ordonnantie een termijn voor bijwerking zou kunnen vaststellen, terwijl BRUGEL de DNB buiten deze termijn om een bijwerking zou kunnen vragen, om meer flexibiliteit te hebben om zich bijvoorbeeld aan te passen aan nieuwe doelstellingen die van kracht zouden worden.

5.1.4 Impact op de gebruikers van het netwerk

De goedkeuring van een plan voor de ontmanteling van het aardgasdistributienetwerk is een verplichte voorwaarde voordat de DNB de toegang tot of aansluiting op het netwerk kan weigeren of de levering van aardgas aan gebruikers kan stopzetten. Dit moet worden vastgelegd in een duidelijk wettelijk kader dat door de lidstaat wordt vastgesteld op basis van objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria, die op hun beurt door de toezichthouder worden vastgesteld.

³⁹ Artikel 38, lid 5: "5. Lidstaten die op grond van lid 4 van dit artikel toestaan dat netwerkgebruikers de toegang tot of aansluiting op het netwerk wordt geweigerd of dat de levering aan hen wordt onderbroken, voorzien in een regelgevingskader voor de weigering van toegang of aansluiting of de onderbreking van de levering dat is gebaseerd op objectieve, transparante criteria."

BRUGEL is van mening dat ook hier de visie door de politiek moet worden uitgewerkt (benadering per zone, op basis van de sociaaleconomische index, op basis van de penetratiegraad van nieuwe verwarmingstechnologieën, enz.).

In dit verband is het van essentieel belang dat bij de planning en vervolgens bij de uitvoering van de uitstap uit gas rekening wordt gehouden met de specifieke behoeften van kwetsbare klanten en klanten in een situatie van energiearmoede. De Europese Commissie zal richtsnoeren voor deze kwestie verstrekken (artikel 27 van de richtlijn). Er moeten ook specifieke beschermingsmaatregelen worden genomen voor alle gebruikers in geval van een onderbreking van de levering, en deze moeten in het wettelijk kader worden opgenomen.

BRUGEL dient daarom toe te zien op de naleving door de DNB van de technische en sociaaleconomische criteria die als leidraad dienen voor de buitengebruikstelling, maar ook op de verplichtingen die op hem rusten bij weigering van toegang, aansluiting op het net of stopzetting van de gaslevering, met name ten aanzien van de gebruikers.

Concluderend beveelt BRUGEL aan dat

- BRUGEL wordt aangewezen voor de goedkeuring van de PDD's voor elektriciteit en gas;
- de politieke visie op de uitstap uit aardgas, samen met een agenda, in de ordonnantie wordt opgenomen;
- een overgangsregeling wordt ingevoerd die voorschrijft dat in de PDD's rekening wordt gehouden met het voornemen om uit aardgas te stappen;
- BRUGEL wordt aangewezen voor de goedkeuring van het plan voor de ontmanteling van het netwerk van distributie van aardgas;
- Er worden richtlijnen opgesteld om de acties van de DNB bij de planning van de uitvoering van het ontmantelingsplan te sturen. Deze richtlijnen worden door BRUGEL uitgewerkt voor de effectieve uitvoering door de DNB;
- BRUGEL keurt het ontmantelingsplan goed en houdt toezicht op en controleert de uitvoering ervan.

en niet-discriminerende criteria, vastgesteld door de regulerende instantie, rekening houdend met de betrokken belangen, de bestaande eisen inzake vermindering of stopzetting van het aardgasverbruik en de relevante lokale warmte- en koudeplannen die zijn opgesteld overeenkomstig artikel 25, lid 6, van Richtlijn (EU) 2023/1791. De lidstaten nemen passende maatregelen om de netgebruikers te beschermen overeenkomstig artikel 13 van deze richtlijn wanneer zij toestemming geven voor onderbreking van de levering.

6 Richtlijn (EU) 2023/2413

6.1 Artikel 20 *bis*, leden 1 en 2, en versterking van de verplichtingen van de DNB op het gebied van gegevensbeheer en als marktfacilitator

6.1.1 Achtergrond

De afgelopen jaren is de rol van de DSO onder impuls van het Europese kader aanzienlijk geëvolueerd en versterkt wat betreft zijn verantwoordelijkheid voor het beheer van computergegevens over verbruik, productie en opslag. De DSO moet deze gegevens op een efficiënte en transparante manier beheren, verwerken en communiceren. Bovendien moet de DSO ook de integratie van hernieuwbare energie in het systeem vergemakkelijken en de ontwikkeling van energiegemeenschappen, aggregatiediensten en flexibiliteitsoplossingen mogelijk maken.

In dit verband is bij Richtlijn 2023/2413 van 18 oktober 2023 een **artikel 20 *bis*** toegevoegd aan Richtlijn 2018/2001, betreffende het vergemakkelijken van de integratie van hernieuwbare elektriciteit in het systeem. Volgens BRUGEL moeten § 1 en § 2 van dit artikel in het Brussels Gewest worden omgezet volgens de aanbevelingen die *hieronder* in punt 3.1.2.5.2 worden uiteengezet.

- Lid 1 van het artikel biedt lidstaten de mogelijkheid om van distributienetbeheerders te verlangen dat zij een reeks gegevens beschikbaar stellen, waaronder het aandeel hernieuwbare elektriciteit en de uitstoot van broeikasgassen van de elektriciteit die in elk gebied waar offertes worden ingediend, wordt geleverd, en, indien onder *meer* het aandeel van hernieuwbare elektriciteit en de uitstoot van broeikasgassen van de geleverde elektriciteit in elk biedingsgebied, en, indien technisch beschikbaar, geanonimiseerde en geaggregeerde gegevens over het potentieel voor actieve deelname van de vraag en over de hernieuwbare elektriciteit die door zelfverbruikers en hernieuwbare-energiegemeenschappen wordt geproduceerd en in het net wordt geïnjecteerd. Ten slotte bepaalt lid 1 ook dat "*de lidstaten stimulansen voorzien voor de modernisering van slimme netwerken om het evenwicht van het netwerk beter te kunnen bewaken en realtimegegevens beschikbaar te stellen*".
- In lid 2 van het artikel wordt van de lidstaten verlangd dat zij ervoor zorgen dat de gegevens in digitale vorm beschikbaar worden gesteld, zodat de interoperabiliteit van de gegevens op basis van geharmoniseerde gegevensformaten en gestandaardiseerde gegevensreeksen wordt gewaarborgd. Het doel van deze bepaling is ervoor te zorgen dat alle relevante actoren op de elektriciteitsmarkt gemakkelijk toegang hebben tot de gegevens en deze kunnen gebruiken.

In het Vlaamse Gewest voorziet het Vlaamse energiedecreet van 8 mei 2009 expliciet in een afdeling over de activiteiten van de DNB, met een specifieke onderafdeling over activiteiten op het gebied van gegevensbeheer (**artikelen 4.1.8/2 en volgende**). Daarin worden de taken die van de DNB op dit gebied worden verwacht, op een duidelijke en transparante manier uiteengezet. Dit artikel voorziet ook in de rol van marktfacilitator op het gebied van de integratie van hernieuwbare energie.

In Brussel stelt BRUGEL vast dat uit de lezing van de ordonnantie niet duidelijk en gedetailleerd blijkt, zoals bij de Vlaamse wetgever, wat de verplichtingen van de DNB zijn op het vlak van gegevensbeheer en in zijn hoedanigheid van marktfacilitator. **Artikel 7** van de ordonnantie elektriciteit lijkt dan ook meer gericht te zijn op het technische beheer van het net, maar voorziet toch in een bepaalde faciliterende rol (12° en 14°) en in de veilige, transparante en niet-discriminerende communicatie van gegevens aan eindafnemers/marktdeelnemers (7°bis, 7°ter, 11°, 17° lid 2).

Bovendien zijn de verplichtingen van de DNB op het gebied van gegevensbeheer ook vastgelegd in het technisch reglement van SIBELGA, dat op 1 april 2024 in werking is getreden, met name in titel VI. Gegevenscode (artikelen 6.1 en volgende), maar ook in andere artikelen.

verspreid die de technische processen voor gegevensuitwisseling definiëren (met name met betrekking tot het MIG).

Gezien het belang van de rol van SIBELGA als gegevensbeheerder in een steeds verder gedigitaliseerde energiesector, is BRUGEL van mening dat de verplichtingen van de DNB in de ordonnantie moeten worden aangescherpt en gedetailleerder moeten worden omschreven. De technische regelgeving heeft namelijk alleen een reglementaire waarde en er zouden wettelijk bindende garanties moeten worden vastgelegd.

Dit is met name gerechtvaardigd met het oog op:

- van Verordening (EU) 2023/1162 van 6 juni 2023 betreffende de interoperabiliteit van en de toegang tot energiegegevens. De daarin vastgestelde regels zijn bedoeld om de interoperabiliteit te vergemakkelijken (gegevens beschikbaar in een gestandaardiseerd formaat, voor iedereen toegankelijk zonder technische belemmeringen) en de efficiëntie te verbeteren van transacties waarbij marktdeelnemers toegang hebben tot gegevens en deze uitwisselen, en uiteindelijk de efficiëntie van energiediensten te verbeteren, de concurrentie op de detailhandelsmarkt te bevorderen en buitensporige administratieve kosten voor de in aanmerking komende partijen te voorkomen (overweging 2). Tijdens de besprekingen over het verslag van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest over de uitvoering van de verordening heeft de DNB officieel en publiekelijk bevestigd dat zij de beheerder is van de meetgegevens, zoals bedoeld in artikel 5, onder a), van deze verordening, waarop een hele reeks verplichtingen ter zake zijn gebaseerd.
- van artikel 23 van Richtlijn (EU) 2019/944 van 5 juni 2019 (elektriciteit) en artikel 22 van Richtlijn (EU) 2024/1788 van 13 juni 2024 (gas), die een veeleisend kader voor gegevensbeheer vastleggen: het vereist duidelijke, gelijktijdige en niet-discriminerende toegang tot gegevens over verbruik en leverancierswisselingen, garandeert een veilig beheer ervan in overeenstemming met de AVG en voorziet in certificering of toezicht op de verantwoordelijke entiteiten. Bovendien verbiedt het extra kosten voor eindklanten en stelt het strikte regels vast voor de vergoedingen die aan derden in rekening worden gebracht.
- de noodzaak om de bevoegdheden van de regulator te versterken om de DNB ertoe aan te zetten deze gegevens op transparante wijze te beheren, te verwerken en mee te delen, en de nodige middelen in te zetten om deze gegevens te verkrijgen en, indien dit niet het geval is, de DNB te kunnen sanctioneren op basis van duidelijke en voorspelbare wettelijke verplichtingen. BRUGEL heeft namelijk vastgesteld dat in het kader van verschillende dossiers (opstelling van technische voorschriften, onderzoeksmaatregelen, opvolging) de interpretatiemarge van bepaalde bepalingen groot was en rechtsonzekerheid creëerde. De bepalingen zouden nauwkeuriger moeten zijn en geen interpretatie mogelijk moeten maken die de verantwoordelijkheid van de DNB op dit gebied zou verminderen.

6.1.2 Aanbevelingen

BRUGEL beveelt aan om een nieuwe sectie op te nemen in de ordonnantie betreffende de verplichtingen van de DNB op het gebied van gegevensbeheer.

In dit hoofdstuk zou duidelijk moeten worden vastgelegd dat de DNB de daarin genoemde taken moet uitvoeren. Het woord 'taken' zou overigens moeten worden vervangen door 'opdrachten', om meer nadruk te leggen op een langetermijndoelstelling.

Het zou het volgende omvatten:

- 1) De taken die reeds in artikel 7, § 1, lid 2, ter zake zijn vastgelegd, en meer in het bijzonder:

- Punt 7°bis: "de mededeling aan eindklanten van de gegevens afkomstig van de meters, met inbegrip van slimme meters, die op hen betrekking hebben. Eindklanten kunnen door middel van een uitdrukkelijke overeenkomst toegang tot deze gegevens verlenen aan elke dienstverlener en elk elektriciteitsbedrijf. De beheerder van het distributienet is verplicht deze gegevens mee te delen aan de dienstverleners en elektriciteitsbedrijven die door de eindklant zijn aangewezen. Er worden geen extra kosten aangerekend aan eindklanten voor de toegang tot hun gegevens of voor hun verzoek om hun gegevens ter beschikking te stellen";
- Punt 7°ter: "het verstrekken van de nodige gegevens aan de overheid, instanties, de beheerder van het transmissienet, de beheerder van het regionale transmissienet, de evenwichtsverantwoordelijken, leveranciers, energiedienstverleners, flexibiliteitsdienstverleners, aggregators, energiegemeenschappen, actieve klanten en Brugel om hun taken, opdrachten en verplichtingen uit te voeren of de elektriciteitsmarkt te faciliteren";
- Punt 11°: "het verstrekken van de informatie die de gebruikers van het distributienet nodig hebben voor een efficiënte toegang tot dat net, met inbegrip van het gebruik ervan";
- Punt 12: "op het gebied van de ontwikkeling van flexibiliteits- en aggregatiediensten, een faciliterende rol vervullen om een concurrerende markt te bieden ten voordele van de eindklanten. Deze faciliterende rol omvat met name, uitsluitend voor eindklanten die zijn aangesloten op het distributienet, de volgende taken: a) het meten van de elektriciteitsstromen; b) het verzamelen en verwerken van meetgegevens die voortvloeien uit flexibiliteit en aggregatie, met inbegrip van de berekening en verzending van deze gegevens naar de betrokken elektriciteitsbedrijven; c) het beheer van het toegangsregister; d) het beheer van het register voor de activering van flexibiliteit. De regering kan de taken van de facilitator op het gebied van de ontwikkeling van flexibiliteits- en aggregatiediensten en de voorwaarden voor de uitoefening van deze taken nader omschrijven";

In dit verband acht de toezichthouder het wenselijk om de concrete reikwijdte van de verantwoordelijkheid van de DNB met betrekking tot "het verzamelen en verwerken van meetgegevens die voortvloeien uit flexibiliteit en aggregatie, met inbegrip van de berekening en verzending van deze gegevens naar de betrokken elektriciteitsbedrijven" verder te verduidelijken. In de huidige situatie is de bepaling van de ordonnantie in zeer algemene bewoordingen opgesteld en wordt noch de betrokken producten, noch het detailniveau van de gegevens die in dit kader in aanmerking moeten worden genomen, gespecificeerd. Dit gebrek aan precisie leidt tot onzekerheid over de exacte reikwijdte en de concrete inhoud van de verantwoordelijkheid van de DNB.

Om dit in context te plaatsen: momenteel worden meetgegevens met een granulariteit van vier seconden (dus kleiner dan de markteenheid van vijftien minuten) uitsluitend gebruikt door de TSO, met name bij het uitvoeren van zijn balanceringstaken. De LEB maakt momenteel geen gebruik van deze gegevens, noch in het kader van de werking van de markt, noch in het kader van het netbeheer. Aangezien de LEB van mening is dat deze gegevens momenteel niet nuttig zijn voor hem, beperkt hij zich tot het doorgeven ervan en fungeert hij dus louter als facilitator om ELIA in staat te stellen ervan gebruik te maken.

Gezien de zeer ruime formulering van artikel 7, § 1, 12°, van de ordonnantie elektriciteit, kan een strikte juridische interpretatie er echter toe leiden dat de DNB wettelijk verantwoordelijk wordt geacht voor de verwerking en de inhoud van alle infra-kwartiergegevens. In deze context acht de regulator het noodzakelijk om, met het oog op voldoende rechtszekerheid, de bepalingen van de ordonnantie te verduidelijken. Het is dan ook aangewezen om een evenwichtige en genuanceerde benadering te hanteren

evenwichtige en genuanceerde benadering te hanteren bij het definiëren van de verantwoordelijkheden, waarbij rekening moet worden gehouden met het feit dat deze gegevens op termijn nuttig kunnen zijn voor de DNB bij de uitvoering van zijn taken.

Een precisering zoals: "*De DNB is echter niet verantwoordelijk voor de inhoud van de gegevens die worden gebruikt in het kader van de balanceringsbehoeften van het net*" zou bijvoorbeeld de grenzen van zijn rol verduidelijken, terwijl de mogelijkheid openblijft voor een toekomstige betrokkenheid in een andere context, met name die van het beheer van lokale congestie of het beheer van de spanning.

- Punt 14: "*op het gebied van het delen en aankopen van zelf geproduceerde elektriciteit en de ontwikkeling van energiegemeenschappen, een faciliterende rol vervullen, met name door het meten van de elektriciteitsstromen, het beheer van de meetgegevens, het berekenen van de verdeling van de gedeelde volumes over eenzelfde kwartier volgens de door de betrokken netgebruikers vastgestelde modaliteiten, en het berekenen en factureren van het netwerktarief dat van toepassing is op de gedeelde volumes. In het kader van de uitoefening van zijn faciliterende taken werkt de distributienetbeheerder op niet-discriminerende en transparante wijze samen met de energiegemeenschappen en de actieve klanten*";
 - Punt 16: "*samenwerking met de transmissienetbeheerder en de regionale transmissienetbeheerder met het oog op de effectieve deelname van de aan zijn net aangesloten marktdeelnemers aan de detailhandels-, groothandels- en balanceringsmarkten*";
- 2) Artikel 7, lid 1, derde alinea, bepaalt dat de DNB "*de in lid 2, 7° bis en 7° ter bedoelde gegevens op een veilige, niet-discriminerende, transparante, gemakkelijke en gelijktijdige wijze meedeelt. In dit kader kan de distributienetbeheerder deze gegevens verstrekken via een tool en een platform die toegankelijk zijn voor de in lid 2, 7° bis en 7° ter bedoelde partijen. Na overleg met de betrokken actoren stelt de distributienetbeheerder de modaliteiten voor de presentatie van de gegevens en een procedure voor toegang tot de gegevens voor de in lid 2, 7° bis en 7° ter bedoelde partijen voor. **BRUGEL keurt dit voorstel goed** en ziet erop toe dat de kosten die de distributienetbeheerder eventueel aan de in lid 2, 7° ter bedoelde partijen aanrekent, redelijk en naar behoren gemotiveerd zijn.*

Deze alinea heeft geleid tot de goedkeuring van de technische verordening waarin de technische processen met betrekking tot het gegevensbeheer worden beschreven.

- 3) De belangrijkste verplichtingen die in de technische verordening zijn vastgelegd, zouden rechtstreeks in de ordonnantie moeten worden herhaald, versterkt en wettelijk aangevuld, of er zou op zijn minst in de ordonnantie naar de technische verordening moeten worden verwezen. Zo zou de elektriciteitsordonnantie de verplichting voor de DNB moeten bevatten om de volgende taken uit te voeren:
- het beheer van het toegangsregister en het beheer, de verwerking, de beveiliging en de bewaring van de technische en contractuele gegevens en de meetregelingen met betrekking tot de toegangspunten tot het distributienet, alsmede de garantie van de waarheidsgetrouwheid en de juistheid daarvan.
 - Bovendien moet de verplichting van SIGELGA om het toegangsregister binnen een redelijke termijn bij te werken, die in het technisch reglement moet worden vastgelegd, worden versterkt. Deze verplichting mag overigens niet alleen gekoppeld zijn aan een aanvraag.

⁴⁰ Hierbij moet worden geïnspireerd op artikel 4.1.8/2 2° en 3° van het Vlaamse decreet. De verplichtingen van de DNB met betrekking tot het beheer van het toegangsregister zijn opgenomen in Titel VI. Toegangscodes van het technisch reglement (artikelen 4.8. en volgende, alsook artikel 6.11).

van een leverancier in het kader van het MIG, maar ook in geval van initiatieven van de DNB, bijvoorbeeld naar aanleiding van een technische ingreep (vervanging van de meter, wijziging van het vermogen, enz.) of in geval van wijzigingen aan de installaties bij de klant (bijvoorbeeld de toevoeging van een productie-eenheid of een batterij). Het is logisch om deze verplichting in de ordonnantie op te nemen in het kader van de versterking van de verplichtingen van de DNB op het gebied van gegevensbeheer. Dit zou de DNB meer verantwoordelijkheid geven voor de verwerking van gegevens die door zijn eigen acties worden gegenereerd, en niet alleen voor gegevens die hij van buitenaf ontvangt. Het laatste punt over de waarheidsgetrouwheid en nauwkeurigheid van de gegevens is essentieel in termen van transparantie en veiligheid.

In dezelfde geest moet worden bepaald dat de netwerkbeheerder verantwoordelijk is voor het waarborgen van het recht op toegang en het recht op rectificatie met betrekking tot de gegevens die hij beheert, verwerkt, valideert en bewaart. Dit sluit namelijk aan bij het idee dat de gegevens in het toegangsregister te allen tijde ^{correct} moeten zijn.

- Het aflezen en uitlezen van klassieke en slimme meters op de toegangspunten tot het distributienetwerk voor: a) de toewijzing, afstemming en facturering bij de aankoop en verkoop van elektriciteit; b) het aanbieden van energiediensten door een derde partij na uitdrukkelijke en geïnformeerde toestemming van de klant; c) het beheer van het netwerk en de operationele veiligheid; d) betalingen in verband met de peer-to-peer-uitwisseling van groene elektriciteitsvolumes van een actieve klant naar een andere actieve klant, burgerenergie-uitwisselingen, hernieuwbare energiegemeenschappen of lokale energiegemeenschappen; e) boekhouding van de verkoop van groene elektriciteit en de productie van groene elektriciteit als basis voor de toekenning van ^{groene} certificaten.

Deze informatie is inderdaad essentieel voor de goede werking van de energiemarkt en de verwezenlijking van de Europese doelstellingen.
energiemarkt en de verwezenlijking van de Europese doelstellingen.

- Het vaststellen en valideren van de injectie en afname van producenten en klanten die zijn aangesloten op het distributienetwerk.

Deze gegevens zijn noodzakelijk omdat ze bekend moeten zijn bij de leveranciers voor de facturering, maar maken het ook mogelijk om de toewijzing te voorspellen.

- De verstrekking van de nodige gegevens aan andere netbeheerders, de transmissienetbeheerder, het transportbedrijf en de regionale netbeheerder in het kader van het netbeheer en de operationele veiligheid.

BRUGEL acht het van cruciaal belang om deze verplichting tot gegevensuitwisseling tussen ^{netbeheerders} te versterken, aangezien de ervaring van de afgelopen jaren heeft aangetoond dat een nauwere samenwerking tussen DNB's, TNB's en RNB's steeds belangrijker wordt. Deze eis is met name ingegeven door de goedkeuring van de codes voor

⁴¹ Dit is gebaseerd op artikel 4.1.8/2, lid 2, 2° en 3° van het Vlaamse decreet. Deze verplichting is momenteel opgenomen in artikel 5.80 van het technisch reglement.

⁴² Dit is geïnspireerd op artikel 4.1.8/2, lid 2, 1° van het Vlaamse decreet.

⁴³ Het betreft artikel 4.1.8/2 5° van het Vlaams Decreet. Deze verplichting is opgenomen in de Samenwerkingscode van het technisch reglement, artikel 7.11 en volgende.

⁴⁴ Reeds in zekere mate aanwezig in artikel 9ter van de ordonnantie, waarin de samenwerkingscode van het technisch reglement wordt vermeld.

Europese netwerken, die tot doel hebben de werking van de Europese elektriciteitsmarkt te verbeteren en die, elk binnen hun toepassingsgebied, technische en operationele verplichtingen vaststellen voor de verschillende actoren in de sector. In dit verband kan bijvoorbeeld worden verwezen naar Verordening (EU) 2017/1485 van de Commissie van 2 augustus ²⁰¹⁷, die aan de basis ligt van het iCAROS-project, dat tot doel heeft de operationele veiligheid van de transmissienetten te waarborgen (door congestie op het net te voorkomen, de beschikbaarheid van de productie te bewaken om aan de vraag te voldoen, de beschikbaarheid van ondersteunende diensten te garanderen, enz. Om deze doelstelling van operationele veiligheid te verwezenlijken, schrijft de verordening een doeltreffende coördinatie voor tussen de TSO's en de DSO's, waarvan de netwerken nauw met elkaar verbonden zijn. Volgens de toezichthouder rechtvaardigt deze toenemende noodzaak tot samenwerking tussen netbeheerders een expliciete consolidatie van de verplichting tot gegevensuitwisseling in het kader van de ordonnantie.

- Het faciliteren van de ontwikkeling van innovatieve diensten en producten, mits dit in overeenstemming is met de regelgeving inzake de verwerking van persoonsgegevens

Gezien de toenemende evolutie van de markt en met name van slimme meters, merkt BRUGEL op dat het belangrijk is om te voorzien in het beheer van gegevens met betrekking tot deze innovatieve producten, aangezien daaruit allerlei essentiële informatie kan worden gehaald voor de ontwikkeling van de markt en het aanbod van nieuwe producten. SIBELGA moet deze ontwikkeling dus kunnen faciliteren.

- 4) BRUGEL beveelt bovendien aan om de leden 1 en 2 van artikel 20 bis van de bovengenoemde richtlijn als volgt in deze nieuwe afdeling op te nemen, in overeenstemming met de aanbevelingen van de Europese Commissie ter ^{zake}:

Ten eerste biedt **artikel 20 bis, lid 1**, de lidstaten de mogelijkheid om van de DNB's te eisen

dat zij de consumenten gegevens verstrekken over het aandeel van hernieuwbare elektriciteit en de uitstoot van broeikasgassen van de elektriciteit die in elk gebied waar aanbiedingen worden gedaan, wordt geleverd;

- en dat zij deze gegevens zo nauwkeurig mogelijk beschikbaar stellen met tussenpozen die overeenkomen met de marktvereffeningsfrequentie van maximaal één uur (om de 15 minuten volgens de elektriciteitsverordening, tenzij er een afwijking geldt – art. 8, lid 4), met prognoses indien deze beschikbaar zijn;

- dat zij, indien technisch beschikbaar, de gegevens over het potentieel voor actieve deelname van de vraag en over

⁴⁵ Verordening (EU) 2017/1485 van de Commissie van 2 augustus 2017 tot vaststelling van een richtsnoer inzake het beheer van het elektriciteitstransportnet.

⁴⁶ Het betreft artikel 4.1.8/2 6° van het Vlaamse decreet. Deze verplichting is niet opgenomen in de technische verordening.

⁴⁷ Mededeling van de Europese Commissie, "Richtsnoeren inzake artikel 20 bis betreffende de integratie van hernieuwbare elektriciteit in het systeem, van Richtlijn (EU) 2018/2001 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, zoals gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2023/2413 (C/2025/3699), PB, 16 juli 2025.

hernieuwbare elektriciteit hernieuwbare opgewekt en in in het
netwerk door zelfverbruikers
zelfverbruikers en hernieuwbare energiegemeenschappen.

Het doel van dit artikel is om consumenten toegang te geven tot informatie over de hernieuwbare elektriciteit die in realtime op het netwerk beschikbaar is, zodat zij hun elektriciteitsverbruik kunnen verschuiven naar uren waarop het aandeel hernieuwbare elektriciteit hoog is.

De Europese Commissie beveelt aan:

- **Wat betreft de toegankelijkheid van gegevens:** dat de DNB toegang heeft tot de nodige informatie over de beschikbare hernieuwbare elektriciteit in hun elektriciteitsnet;

In Brussel

- heeft de DNB al in zekere mate toegang tot deze gegevens over het aandeel hernieuwbare elektriciteit dat op hun net beschikbaar is, door de plaatsing van slimme meters in de 11 gevallen waarin de ordonnantie voorziet, de kennisgeving van de installatie van gedecentraliseerde productie zoals bepaald in artikel 3.25 van het technisch reglement, en het mechanisme van groene certificaten zoals bepaald in het besluit inzake groene elektriciteit.

: de Brusselse DNB beschikt over gegevens over de uitstoot van broeikasgassen, maar publiceert deze nog niet. Het is noodzakelijk dat de DNB hierover contact opneemt met de TNB, aangezien het belangrijk is om te weten waar de elektriciteit die in het net terechtkomt vandaan komt. Zodra de DNB over deze informatie beschikt, kan zij de broeikasgasemissies in het netwerk bepalen.

Voor meer rechtszekerheid is het essentieel om een kader te voorzien waarin wordt bepaald hoe de DNB gegevens over de geproduceerde hernieuwbare elektriciteit kan verkrijgen van marktdeelnemers zoals aggregators, leveranciers, zelfverbruikers, energiegemeenschappen, meteropnemers, enz. Deze gegevens moeten bovendien worden verwerkt in overeenstemming met ^{de AVG}. BRUGEL merkt op dat deze verwerking reeds in zekere mate wordt gewaarborgd in artikel 26 *duodecies* van de ordonnantie elektriciteit.

- **Wat het delen van gegevens betreft:** dat de DNB deze informatie publiceert op het reeds bestaande gegevensplatform, dat ook nuttig kan zijn voor statistische doeleinden.

Dit houdt ook in dat dit platform toegankelijk moet zijn voor consumenten. Deze toegankelijkheid kan worden gegarandeerd door middel van een applicatieprogrammeerinterface (API) en door de interoperabiliteit van tools voor gegevensuitwisseling mogelijk te maken. Door het gebruik van API's kunnen deze gegevens bovendien vrijwel in realtime beschikbaar worden gesteld (waardoor consumenten en eindgebruikers de informatie rechtstreeks via één enkel toegangspunt kunnen opvragen en rechtstreeks op hun apparaten kunnen ontvangen).

Het ENTSO-E op Europees niveau is toegankelijk via een API. De lidstaten moeten de samenwerking tussen de DSO's op Europees niveau stimuleren. Als de DSO niet over gegevens via zijn platform beschikt, kan hij gebruikmaken van het bestaande gegevenscommunicatiesysteem in het kader van het transparantieplatform van het ENTSO-E.

Wat betreft de weergave van gegevens over het aandeel van hernieuwbare energie, dient dit te worden uitgedrukt als percentage van de geleverde elektriciteit, waarbij rekening wordt gehouden met de geïmporteerde en geëxporteerde elektriciteitsstromen. Wat de uitstoot van broeikasgassen betreft, zou deze moeten worden uitgedrukt in gram CO₂-equivalent per kWh, en zou de berekening moeten worden uitgevoerd op basis van het gewogen gemiddelde van de in het net geïnjecteerde elektriciteit, rekening houdend met de geïmporteerde en geëxporteerde elektriciteitsstromen.

In Brussel moet dus worden voorzien dat de DNB deze gegevens publiceert op een toegankelijk platform, bij voorkeur via een API, maar in ieder geval via een API. Deze gegevens moeten beschikbaar worden gesteld met een granulariteit die dicht bij realtime ligt, bij voorkeur om de 15 minuten, wat momenteel niet het geval is.

– Gegevens over het potentieel voor actieve deelname van de vraag en over de elektriciteit die wordt geproduceerd door zelfverbruikers en hernieuwbare-energiegemeenschappen:

Deze gegevens hebben betrekking op de vraag naar hernieuwbare energie op het net. Ze zijn essentieel om gedecentraliseerde energiebronnen zoals kleine opslaginstallaties, warmtepompen, elektrische voertuigen enz. te laten deelnemen aan flexibiliteitsdiensten.

In Brussel publiceert de DNB al gegevens over de gedecentraliseerde energieproductie, maar dan op jaarbasis.

Daardoor zou SIBELGA het potentieel van de actieve deelname van de consumentenvraag kunnen berekenen, die in grote mate afhangt van de beschikbaarheid van flexibele ladingen (batterijen, laadpalen enz.) waarvan het bestaan bekend is.

In de ordonnantie moet worden bepaald dat de DNB geanonimiseerde en geaggregeerde gegevens over dit onderwerp kan verstrekken.

Daartoe moet hij technisch over de nodige middelen beschikken. In de ordonnantie moet dus worden bepaald dat de DNB gegevens kan verzamelen over het potentieel van actieve deelname van de vraag en over de productie en injectie van hernieuwbare elektriciteit in het net, over de productie van hernieuwbare energie en over flexibele verbruiksactiva.

BRUGEL beveelt aan om in de ordonnantie een bepaling op te nemen die voorziet in de verplichting om de DNB in kennis te stellen van de aanwezigheid van elke nieuwe gedecentraliseerde productie-installatie en nieuwe opslageenheid, aangezien de kennisgevingsprocedure reeds is vastgelegd in het technisch reglement (artikel 3.25). door deze in de ordonnantie op te nemen, zou deze een grotere reikwijdte krijgen.

Aangezien artikel 16 van de ordonnantie reeds voorziet in een kennisgevingsplicht voor laadpalen, moet echter worden verduidelijkt dat deze kennisgeving voorafgaand aan de installatie van de laadpaal moet plaatsvinden.

Wat het gegevensbeheer betreft, beveelt de regulator ook aan dat er een bepaling wordt opgenomen die de regulator in staat stelt richtlijnen vast te stellen voor de DSO's met betrekking tot het verzamelen van deze geanonimiseerde en geaggregeerde gegevens en de wijze waarop deze digitaal ter beschikking worden gesteld aan de betrokken partijen.

BRUGEL zal er bovendien op toezien dat deze nieuwe gegevensbeheeractiviteiten in aanmerking worden genomen in de tarieflijnen, zodat de gemaakte kosten kunnen worden terugverdiend via de tarieven voor het gebruik van het netwerk.

Ten tweede vereist **artikel 20 bis, lid 2**, dat de lidstaten ervoor zorgen dat de gegevens in digitale vorm beschikbaar worden gesteld, waardoor de interoperabiliteit van de gegevens op basis van geharmoniseerde gegevensformaten en gestandaardiseerde gegevensreeksen wordt gewaarborgd. Het doel van deze bepaling is ervoor te zorgen dat alle marktdeelnemers (met inbegrip van consumenten en aggregators) op de elektriciteitsmarkt gemakkelijk toegang hebben tot de gegevens en deze kunnen gebruiken via hun elektronische communicatieapparatuur (slimme meters, oplaadpunten, verwarmings- en koelsystemen, energiebeheersystemen voor gebouwen).

BRUGEL beveelt aan om een bepaling op te nemen waarin wordt bepaald dat de DNB ervoor moet zorgen dat de gebruikte gegevens interoperabel zijn. De DNB moet de nodige middelen kunnen inzetten om ervoor te zorgen dat leveranciers, toegangsverantwoordelijken, aangesloten producenten, onafhankelijke aggregators, energiegemeenschappen en consumenten (alle marktdeelnemers zonder onderscheid) informatie over de beschikbare gegevens kunnen uitwisselen via een gemeenschappelijk platform.

Voor het overige bepaalt artikel 9ter van de ordonnantie reeds dat de samenwerkingscode van het technisch reglement de modaliteiten voor de uitwisseling van gegevens tussen de netbeheerders vaststelt.

Er zij overigens gewezen op Verordening (EU) 2023/1162 betreffende interoperabiliteit, die rechtstreeks van toepassing is.

Conclusie: BRUGEL beveelt aan om een nieuwe sectie in de ordonnantie op te nemen waarin **de DNB duidelijk wordt aangewezen als verantwoordelijke voor het beheer van de gegevens** over het distributienetwerk en waarin de verschillende verplichtingen die uit dit beheer voortvloeien, gedetailleerd worden beschreven, naar het voorbeeld van wat in het Vlaamse Gewest is voorzien. In die zin beveelt BRUGEL aan dat in dit nieuwe hoofdstuk alle gegevens worden opgesomd die onder de verantwoordelijkheid van de DNB als gegevensbeheerder vallen, of het nu gaat om gegevens die al in de ordonnantie elektriciteit zijn opgenomen – metergegevens, meetgegevens die voortvloeien uit flexibiliteit en aggregatie, enz. – of om gegevens die verband houden met de nieuwe Europese vereisten. Er moet ook voor worden gezorgd dat de verplichtingen die al gedeeltelijk in het technisch reglement zijn opgenomen of daarin ontbreken, rechtstreeks in de ordonnantie worden opgenomen, of dat er een algemene delegatie van de verplichtingen van de DNB, zoals voorzien en opgenomen in het technisch reglement, in de ordonnantie wordt opgenomen (een verwijzingsartikel dat een wettelijke basis biedt).

6.2 Artikel 20 bis, lid 4: verplichting om intelligente en, indien van toepassing, bidirectionele oplaadfunctionaliteiten te waarborgen

Artikel 20 bis, lid 4, van de bovengenoemde Richtlijn (EU) 2023/2413 legt de lidstaten of hun aangewezen bevoegde autoriteiten de verplichting op om ervoor te zorgen dat vanaf de datum van omzetting nieuwe en vervangen normale, niet voor het publiek toegankelijke elektrische oplaadpunten op hun grondgebied slimme oplaadfuncties ondersteunen. Artikel 14 van de PEB-richtlijn bevat dezelfde eis.

Het gaat hier om nieuwe of vervangen laadpunten die niet openbaar of toegankelijk zijn voor het publiek. publiek (laadstations in hotels, kantoren en ook bij particulieren).

De interface met intelligente meetsystemen en ook de bidirectionele oplaadfunctionaliteiten moeten worden ondersteund, overeenkomstig een beoordeling die voldoet aan artikel 15, leden 3 en 4, van de AFIR-verordening (Verordening (EU) 2023/1804).

Samengevat bepaalt artikel 15, leden 3 en 4, dat de lidstaten uiterlijk op 30 juni 2024 en vervolgens om de drie jaar beoordelen hoe de uitrol en exploitatie van oplaadpunten ervoor kunnen zorgen dat elektrische voertuigen een grotere bijdrage leveren aan de flexibiliteit van het energiesysteem, met inbegrip van hun deelname aan de balanceringsmarkt, en aan een betere opname van hernieuwbare elektriciteit; dat deze evaluatie met name wordt uitgevoerd op basis van gegevens die worden verstrekt door de transmissienetbeheerders en distributienetbeheerders, en wordt uitgevoerd door de regulerende instantie (d.w.z. BRUGEL op Brussels niveau).

Na deze evaluatie nemen de lidstaten, indien nodig, passende maatregelen om de beschikbaarheid en de geografische spreiding van bidirectionele oplaadpunten op privéterreinen aan te passen, en nemen zij deze op in het nationale voortgangsverslag. Dit nationale voortgangsverslag moet uiterlijk op 31 december 2027 (en vervolgens om de twee jaar) worden opgesteld en aan de Commissie worden voorgelegd, op basis van artikel 15, lid 1, van de bovengenoemde AFIR-verordening.

– Ondersteuning van slim laden

Door intelligent opladen te ondersteunen, kan de stroomsterkte die aan de accu wordt geleverd dynamisch worden aangepast op basis van informatie die via elektronische communicatie wordt ontvangen.

die aan de batterij wordt geleverd, op basis van informatie die via elektronische communicatie wordt ontvangen.

De Commissie beveelt aan om stimulansen in te voeren om de opkomst van slimme oplaadcontracten voor slim opladen op de markt te stimuleren en opladen tijdens daluren aan te moedigen. In die zin

beveelt de ^{Europese} Commissie⁴⁹ aan om:

⁴⁸Mededeling van de Europese Commissie, "Richtsnoeren inzake artikel 20 bis betreffende de integratie van hernieuwbare elektriciteit in het systeem, van Richtlijn (EU) 2018/2001 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, zoals gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2023/2413 (C/2025/3699), PB, 16 juli 2025, *op. cit.*, voetnoot 50.

⁴⁹ Mededeling van de Europese Commissie, "Richtsnoeren betreffende artikel 20 bis inzake de integratie van hernieuwbare elektriciteit in het systeem, van Richtlijn (EU) 2018/2001 betreffende de bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, zoals gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2023/2413 (C/2025/3699), PB, 16 juli 2025, *op. cit.*, voetnoot 50.

- de procedures voor het aanvragen van een aansluiting vereenvoudigen en de DNB verplichten om binnen een redelijke termijn te reageren op aanvragen voor aansluiting op het netwerk van nieuwe gebruikers;
- ervoor zorgen dat de DNB's en TNB's regelmatig ruimtelijke en temporele informatie over de opslagcapaciteit en de vraagreservoirs van het netwerk beschikbaar stellen, zodat potentiële gebruikers correct kunnen plannen en investeren;
- een verplichting tot voorafgaande kennisgeving van toekomstige infrastructuurprojecten op te nemen
elektrisch opladen van gemeenten, vervoersautoriteiten, particuliere entiteiten, bij de GRD.

Wat de eerste twee punten betreft, wordt verwezen naar de hierboven uiteengezette standpunten van de regulator. Wat betreft de verplichting tot voorafgaande kennisgeving van toekomstige projecten, voorziet artikel 16 van de ordonnantie reeds in de verplichting voor de consument om laadpalen aan te melden. Bovendien behandelt de DNB momenteel aanvragen voor de aansluiting van laadpalen als een normale aansluitingsaanvraag (behandeld volgens een klassiek marktscenario in het toegangsregister), zonder specifieke kenmerken met betrekking tot de laadpaal, zowel wat het technische aspect als de antwoordtermijnen betreft (plaatsing van een nieuwe slimme meter bij installatie van een laadpaal binnen twee maanden, aanvraag voor een nieuwe aansluiting zonder plaatsing van een slimme meter binnen veertig dagen, enz. – zie specifieke bepalingen in de ordonnantie en het technisch reglement).

Het is duidelijk dat SIBELGA op dit moment de specifieke aansluitingen van laadpalen niet actief controleert. BRUGEL wijst erop dat het de taak van de DNB is om proactief deze informatie te verzamelen, voorafgaand aan elke aansluitingsaanvraag, en dat deze de ontwikkeling van laadpalen naar behoren moet controleren. **De wettelijke basis moet worden aangevuld zodat de DNB proactiever kan zijn in het verzamelen van informatie en het inventariseren van de punten waar een laadpaal staat.**

BRUGEL beveelt aan om de ordonnantie aan te vullen om de verplichting van de DNB om proactief informatie over laadpalen te verzamelen, te versterken. Bovendien moet de kennisgeving voorafgaand aan de installatie van de laadpaal plaatsvinden.

Kortom, er moet duidelijkheid worden verschaft over de verplichtingen van zowel de DNB (proactief verzamelen) als de URD's (directe kennisgeving voorafgaand aan de installatie, zowel in geval van een nieuwe aansluitingsaanvraag als in geval van een bestaande aansluiting met een nieuwe laadpaal).

- Ondersteuning van interfaces met slimme meters

Wanneer slimme meters systematisch worden ingezet, moeten zij eindgebruikers nauwkeurige informatie kunnen verstrekken over het werkelijke verbruik en het moment waarop de energie daadwerkelijk is verbruikt. Klanten moeten toegang hebben tot gevalideerde gegevens over het verbruik in het verleden en tot niet-gevalideerde gegevens over het verbruik in bijna realtime. Niet-gevalideerde gegevens moeten toegankelijk zijn via een gestandaardiseerde interface of via toegang op afstand, om geautomatiseerde programma's voor energie-efficiëntieverbetering, actieve vraagrespons en andere diensten (bijvoorbeeld slim opladen) te bevorderen.

Dit element is voornamelijk bedoeld voor fabrikanten van laadpalen, aangezien SIBELGA al beschikt over slimme meters die voldoen aan de specifieke normen met betrekking tot interfaces en interoperabiliteit van gegevens. In het kader van de omzetting van Verordening 2023/1162 betreffende de interoperabiliteit van de toegang tot meet- en verbruiksgegevens heeft de DNB namelijk bevestigd dat zijn slimme meters voldoen aan het referentiemodel voor de eisen inzake gegevensinteroperabiliteit. De interface met de slimme meter bestaat dus al aan de kant van de DNB. De

slimme meters die voor de laadpalen zijn geplaatst, werken overigens nog steeds in R3-modus en de P1-poort maakt het mogelijk om elke laadpaal aan te sluiten.

BRUGEL beveelt daarom aan om in de ordonnantie te bepalen dat alle fabrikanten van laadpalen ervoor moeten zorgen dat hun laadinterfaces compatibel zijn met de slimme meters van Sibelga, overeenkomstig de normen inzake interoperabiliteit. Fabrikanten mogen dus geen IT-oplossingen verhinderen die conform zijn met die van de slimme meters van de DNB.

– **Wat betreft bidirectioneel laden**

Bidirectioneel laden is een intelligente oplaadoplossing waarmee de richting van de stroom kan worden omgekeerd en elektriciteit van de accu van het voertuig naar het oplaadpunt kan worden geleid waarop het voertuig is aangesloten.

Het is aan de lidstaten om te bepalen in welke gevallen particuliere laadpunten bidirectioneel laden moeten ondersteunen. Om deze gevallen te bepalen, moeten de lidstaten uiterlijk in juni 2024 en vervolgens om de drie jaar specifieke evaluaties uitvoeren op basis van artikel 15, leden 3 en 4, van de bovengenoemde AFIR-verordening.

Momenteel heeft deze evaluatie in Brussel (noch op federaal niveau, noch in andere gewesten) nog niet plaatsgevonden. Het is dan ook voorbarig om aanbevelingen in de ordonnantie op te nemen, aangezien BRUGEL niet over de gegevens van deze evaluaties beschikt.

– **Wat betreft het roamen van elektrisch laden**

Overweging 56 van Richtlijn (EU) 2023/2413 benadrukt het belang van roaming voor het opladen van elektrische voertuigen, waardoor gebruikers van elektrische voertuigen hun abonnement bij verschillende oplaadpunten kunnen gebruiken. Deze praktijk, die al op grote schaal beschikbaar is bij openbare oplaadpunten in de EU, maakt het leven van consumenten gemakkelijker en vergroot hun keuzevrijheid. De uitbreiding ervan naar gedeelde privéladestations (parkeerplaatsen van hotels, kantoren, enz.) zou extra voordelen opleveren: vereenvoudiging van de toegang via één enkel abonnement, minder behoefte aan meerdere kaarten of applicaties. De lidstaten worden daarom verzocht deze roaming in de privésector (behalve voor strikt persoonlijk gebruik) te bevorderen, overeenkomstig Verordening (EU) 2023/1804.

Dit element is bedoeld voor CPO's (charging point operators) of MSP's (mobility service providers): exploitanten van laadpalen moeten de interoperabiliteit van de levering bevorderen. Dit is vaak al het geval, aangezien elke CPO toegang heeft tot alle leveranciers die aan elke specifieke laadpaal zijn gekoppeld. Zo is bijvoorbeeld de CPO van een laadpunt X leverancier A. Maar de gebruiker van dit laadpunt zou met zijn abonnement bij leverancier A zijn auto ook kunnen opladen bij een laadpunt van leverancier B of C. Vervolgens vinden er terugkoopsystemen plaats tussen CPO's en leveranciers.

BRUGEL heeft geen specifieke aanbeveling op dit punt.

6.3 Artikel 20bis, lid 5: verplichting om de deelname van kleine opslagactiva of mobiele opslagactiva aan de elektriciteitsmarkten te bevorderen

Artikel 20bis, § 5, verplicht de lidstaten ervoor te zorgen dat kleine of mobiele systemen (zoals huishoudelijke batterijen, elektrische voertuigen, maar ook warmtepompen, elektrische fietsen, enz.) kunnen deelnemen aan de elektriciteitsmarkten, met inbegrip van congestiebeheer en de levering van flexibiliteitsdiensten. In die zin wordt in overweging (57) gepreciseerd dat de regelgeving inzake de aansluiting en exploitatie van deze opslagactiva

(met name tarieven, verbintenistermijnen en aansluitspecificaties) moeten zodanig worden ontworpen dat het potentieel van deze opslagactiva niet wordt belemmerd.

Deze paragraaf heeft tot doel een niet-discriminerende deelname van kleine systemen aan de elektriciteitsmarkt te waarborgen, met name door technische vereisten vast te stellen voor de deelname van deze systemen. Een toekomstige netcode inzake actieve deelname van de vraag zou binnenkort door de Commissie moeten worden goedgekeurd, maar in afwachting daarvan wordt aanbevolen dat de lidstaten nu al bepaalde maatregelen nemen om belemmeringen en obstakels voor hun deelname weg te nemen en de prekwificatieprocedures te vereenvoudigen. Het doel is de rol van deze gedecentraliseerde middelen te versterken met het oog op meer flexibiliteit en een evenwicht tussen vraag en aanbod.

Volgens de Europese Commissie zou het met name raadzaam zijn om:

- Deelname aan de capaciteitsmarkt mogelijk maken door het minimumvolume van de offertes te verlagen (zodat meer spelers kunnen deelnemen), de minimumtermijnen tussen de afronding van het toewijzingsproces en de levering te verkorten en langetermijncontracten voor conventionele bronnen te beperken.

Hoewel de federale overheid traditioneel bevoegd is voor het beheer van de capaciteitsmarkt, gezien haar bevoegdheid op het gebied van balanceren en ^{voorzieningszekerheid}, heeft de op federaal niveau georganiseerde capaciteitsmarkt niettemin niet te verwaarlozen gevolgen voor de "*regionale aspecten van energie*", die overeenkomstig artikel 6, § 1er, lid 1, van bovengenoemde bijzondere wet onder de exclusieve bevoegdheid van de gewesten vallen; De integratie van gedecentraliseerde middelen in de capaciteitsmarkten biedt de gewesten namelijk een uiterst belangrijke bron van flexibiliteit voor het beheer van de distributienetten, de preventie en het beheer van congestie, en de planning van de te realiseren investeringen, elementen die ongetwijfeld onder de bevoegdheid van de gewesten vallen, zodat wat op federaal niveau wordt beslist, rechtstreekse gevolgen heeft voor het beheer van de regionale distributienetten. Dit geldt des te meer omdat in Brussel een zeer groot deel van de activa klein en gefragmenteerd is vanwege het stedelijke karakter van de regio (elektrische voertuigen, warmtepompen, kleine batterijen, enz.). In dergelijke omstandigheden is het van fundamenteel belang dat de federale en regionale autoriteiten op dit gebied nauw blijven samenwerken. Inhoudelijk is BRUGEL er voorstander van dat deze gedecentraliseerde middelen worden aangemoedigd om deel te nemen aan de capaciteitsmarkt, gezien het voordeel dat ze bieden voor het beheer van congestie en het distributienetwerk.

- Een platform voor congestiebeheer creëren dat aanbiedingen voor *herverdeling* en ontlasting van de ^{belasting} controleert;
- Ervoor zorgen dat de prijs de flexibiliteit van kleine/mobiele activa weerspiegelt, zodat het beschikbare flexibiliteitspotentieel beschikbaar is voor aggregators.

In Brussel zijn er in de ordonnantie of in de technische voorschriften geen belemmeringen die kleine en mobiele systemen verhinderen om deel te nemen aan de energiemarkt, met name wat betreft flexibiliteits-/balanceringsdiensten en congestiebeheer.

Integendeel, in de technische regeling zijn er verschillende bepalingen (waaronder met name de artikelen 1.53 § 3, 2.28 §2) die de klant reeds in staat stellen om deel te nemen aan flexibiliteit of aggregatie, of om

⁵⁰ Bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot instelling van een institutionele hervorming, artikel 6, § 1er, VII, lid 2, a) en c).

⁵¹ Deze doelstelling wordt met name verwezenlijkt door het iCAROS-project.

GRD van flexibiliteitsdiensten voor het beheer van lokale congestie, al dan niet via een leverancier van flexibiliteitsdiensten.

Een gevoelig punt betreft de overeengekomen definities van kleine systemen, batterijen (huishoudelijk of industrieel) die niet in de ordonnantie zijn opgenomen, maar waarvan de definitie moet worden verduidelijkt om in overeenstemming te zijn met die van het Europese recht.

Er dient echter te worden opgemerkt dat de analyse van de invoering van handelsflexibiliteit op dit moment nog gaande is, en wel om twee belangrijke redenen:

- de toestand van het distributienetwerk leek geen groot risico op congestie te vertonen;
- er moest een gedetailleerd overzicht van het netwerk worden opgesteld, met name wat het laagspanningsnetwerk betreft.

Aangezien deze situatie sterk is veranderd, moeten er strengere maatregelen worden genomen (zie bovenstaande punten).

6.4 Garanties van oorsprong

Richtlijn (EU) 2023/2413 brengt belangrijke wijzigingen aan in het huidige stelsel van garanties van oorsprong. In dit hoofdstuk worden deze wijzigingen geanalyseerd, eerst in het licht van de bepalingen van de gas- en elektriciteitsordonnanties en vervolgens in het licht van de bepalingen van het besluit inzake groene energie.

6.4.1 Wijzigingen die in de gas- en elektriciteitsordonnanties moeten worden opgenomen

6.4.1.1 Nominale waarde van een garantie van oorsprong

Artikel 27, § 2bis van de ordonnantie elektriciteit en artikel 22ter, § 4, van de gasverordening bepalen momenteel dat "een garantie van oorsprong overeenkomt met een standaardvolume van 1 MWh".

Richtlijn (EU) 2023/2413 van het Europees Parlement en de Raad van 18 oktober 2023 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2018/2001, Verordening (EU) 2018/1999 en Richtlijn 98/70/EG met betrekking tot de bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen, en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2015/652 van de Raad, hierna "Richtlijn EU 2023/2413" genoemd, opent in artikel 16 septies, punt 9), onder a), i), de mogelijkheid dat garanties van oorsprong een lagere nominale waarde hebben, die kan oplopen tot 1 Wh:

De garantie van oorsprong komt overeen met een standaardvolume van 1 MWh. Indien van toepassing kan dit standaardvolume worden gesplitst, op voorwaarde dat deze splitsing een veelvoud van 1 Wh is. worden opgesplitst, op voorwaarde dat deze fractie een veelvoud van 1 Wh is."

BRUGEL beveelt dan ook aan:

- BRUGEL de mogelijkheid te bieden om garanties van oorsprong te aanvaarden die overeenkomen met volumes van minder dan 1 MWh, op voorwaarde dat het een veelvoud van 1 Wh betreft;

- BRUGEL toe te staan regelmatig te analyseren of de aanvaarding van dergelijke garanties van oorsprong relevant is voor de Brusselse markt en, indien nodig, de praktische voorwaarden en modaliteiten voor de aanvaarding en verwerking ervan vast te stellen.

6.4.1.2 Vergoeding

Artikel 27, § 2 van de ordonnantie stelt BRUGEL toe om "een vergoeding vast te stellen die moet worden betaald in geval van overdracht of annulering van garanties van oorsprong. Deze vergoeding is afhankelijk van het aantal betrokken garanties van oorsprong en is verschuldigd door de persoon aan wie de garantie van oorsprong wordt overgedragen of die om de annulering ervan verzoekt". Hetzelfde geldt voor artikel 22ter, § 1, lid 5, van de ordonnantie.

Garanties van oorsprong kunnen echter ook het voorwerp uitmaken van andere soorten transacties (toekenning, export, verval, intrekking) en het algemene beheer van garanties van oorsprong vereist aanzienlijke personele en informatica-middelen. Het is dan ook wenselijk om BRUGEL de vrijheid te laten om het voorwerp van de vergoeding te bepalen. Bovendien beperkt een dergelijke uitgebreide vergoeding, met name voor het beheer van de rekening, het risico op fraude, en dan vooral btw-carrouselfraude, aanzienlijk.

BRUGEL beveelt daarom aan deze paragraaf als volgt te herformuleren:

Het gebruik van de centrale databank van BRUGEL voor de registratie van een transactie van een garantie van oorsprong (aankoop, verkoop, toekenning, annulering, verval, intrekking) kan aanleiding geven tot de betaling van een vergoeding aan BRUGEL. In dat geval is de vergoeding verschuldigd door de houder van de rekening van garanties van oorsprong in de databank van BRUGEL.

BRUGEL kan ook een vergoeding vaststellen die moet worden betaald voor alle transacties en annuleringen van garanties van oorsprong, afhankelijk van het aantal betrokken garanties van oorsprong. Deze vergoeding is verschuldigd door de persoon aan wie de garantie van oorsprong wordt overgedragen of die de garantie van oorsprong overdraagt of om de annulering ervan verzoekt.

BRUGEL kan ook een vergoeding vaststellen voor de behandeling van de aanvraag, de opvolging van de rapporten en de berekening van het aantal toe te kennen garanties van oorsprong. BRUGEL bepaalt de betalingsvoorwaarden voor deze vergoeding.

6.4.1.3 Restmix

Het begrip "groene rapportage" wordt geïntroduceerd in de ordonnantie Elektriziteit in artikel 27, § 2bis. laatste alinea, en in de ordonnantie gas in artikel 22ter, § 6:

"Om zijn groene levering te staven, bezorgt elke leverancier periodiek een quotum van garanties van oorsprong aan Brugel. De regering stelt de modaliteiten ter zake vast."

Het begrip "resterende mix", dat in de verschillende Europese richtlijnen inzake de bevordering van hernieuwbare energie wordt gedefinieerd als "de totale jaarlijkse energiemix van een lidstaat, met uitzondering van het deel dat wordt gedekt door geannuleerde garanties van oorsprong", komt echter nergens voor in de Brusselse wetgeving. Het is daarom van belang dat dit begrip in de ordonnantie wordt opgenomen en dat de berekeningswijze ervan in het besluit wordt gespecificeerd. Dit is des te belangrijker omdat Richtlijn (EU) 2023/2413 in artikel 16 *septies*, punt 9), onder b), de verplichting oplegt om de residuele mix vanaf mei 2025 te publiceren.

Bovendien voorziet de wetgeving niet in sancties bij niet-naleving van de groene rapportageverplichting. Het is daarom noodzakelijk om administratieve sancties in te voeren wanneer leveranciers opzettelijk deze verplichting niet nakomen.

BRUGEL beveelt dan ook aan om:

- De restmix als volgt te definiëren: *"de totale jaarlijkse energiemix van een lidstaat, met uitzondering van het deel dat wordt gedekt door geannuleerde garanties van oorsprong"*;
- Voeg aan artikel 27 2bis de volgende paragraaf toe: *"Elke elektriciteitsleverancier deelt periodiek alle informatie mee die nodig is om de energiemix te bepalen, en minimaal het aandeel van elke energiebron in de totale energiemix die de leverancier het voorgaande jaar in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft gebruikt. De regering stelt de modaliteiten hiervoor vast."*
- Aan artikel 27, § 2bis, wordt de volgende paragraaf toegevoegd: *"Bij niet-naleving van de hierboven omschreven rapportageverplichtingen kunnen administratieve sancties worden opgelegd. De regering stelt de modaliteiten ter zake vast."*

6.4.2 Wijzigingen die moeten worden opgenomen in het besluit inzake groene energie

6.4.2.1 Controle van groengasinstallaties

Momenteel voorziet artikel 11quinquies, §1, van het besluit inzake groene energie in een controle van installaties voor de productie van gas uit hernieuwbare energiebronnen om de vijf jaar. De norm CEN-160325 voorziet in punt 5.3.6.2 in een jaarlijkse controle/audit; deze controle moet minimaal documentair zijn (productie- en verbruiksverklaringen, enz.). Richtlijn EU 2018/2001 legt in artikel 19, punt 6, de naleving van deze CEN-norm op. Het besluit moet dus worden gewijzigd om aan de norm te voldoen.

BRUGEL beveelt dan ook aan om artikel 11quinquies §1 als volgt te wijzigen:

"Er is een jaarlijkse periodieke inspectie verplicht om minimaal de aangiften van verbruik en productie van hernieuwbaar gas in verband met een aanvraag voor garanties van oorsprong te controleren. De resultaten moeten aan BRUGEL worden meegedeeld. BRUGEL bepaalt en publiceert de modaliteiten van deze controle."

6.4.2.2 Toekenning van garanties van oorsprong voor elektriciteit – artikel 12, § 1

De toekenning van garanties van oorsprong gebeurt op basis van de injectiegegevens (en de productiegegevens in het geval van hoogrendementwarmtekoppelingsseenheden). Deze gegevens moeten worden doorgegeven aan de distributie- of transmissienetbeheerders, op basis van de aansluiting op het net. In de huidige formulering van het artikel wordt alleen de distributienetbeheerder vermeld, maar het zou nuttig zijn om ook de transmissienetbeheerder te vermelden.

BRUGEL beveelt daarom aan om een verwijzing naar de transmissienetbeheerder op te nemen door door de formulering als volgt te wijzigen:

De gegevens die worden geregistreerd door de meetinstrumenten van de gecertificeerde installaties voor de productie van groene elektriciteit worden meegedeeld aan BRUGEL en/of, onder de voorwaarden bedoeld in artikel 11, § 2, aan

netbeheerder (distributie of transport), in de maand volgend op de productieperiode, volgens de door BRUGEL vastgestelde modaliteiten.

6.4.2.3 Toekenning van garanties van oorsprong voor de productie van groene stroom die in het net wordt geïnjecteerd - artikel 12, § 2

Artikel 12, lid 2, voorziet momenteel in de toekenning van overdraagbare garanties van oorsprong aan gecertificeerde installaties voor de productie van groene elektriciteit met een totaal elektrisch vermogen van meer dan 5 kWp. Het blijkt echter dat de meeste installaties met een laag vermogen maandelijks zeer weinig elektriciteit in het openbare net injecteren en dat de injectie vaak ver onder de drempel van 1 MWh blijft die recht geeft op garanties van oorsprong (ter herinnering: een garantie van oorsprong komt overeen met 1 MWh). BRUGEL stelt daarom voor om de vermogensdrempel voor installaties die garanties van oorsprong kunnen krijgen, te verhogen tot 36 kW. Dit zou het aantal te verwerken installaties beperken en de invoering van een maandelijks toekenning vergemakkelijken, zoals voorgeschreven door de CEN-norm 16325.

Bovendien zou de toekenning van garanties van oorsprong alleen mogelijk zijn voor productie-installaties met één technologie en één energiebron, en één eigenaar. Dit is noodzakelijk omdat het type technologie en de bron op de garantie van oorsprong moeten worden vermeld, maar het onmogelijk is om onderscheid te maken tussen verschillende bronnen en/of technologieën als deze op één enkel injectiepunt zijn aangesloten. Het is ook noodzakelijk dat er één enkele, duidelijk identificeerbare eigenaar is, aangezien de toekenning van garanties van oorsprong ten goede komt aan de eigenaar van de installatie.

BRUGEL beveelt dan ook aan om artikel 12, § 2, als volgt te wijzigen:

"Op voorwaarde dat een uitdrukkelijk verzoek daartoe is ingediend en aanvaard overeenkomstig de bepalingen van lid 5, verleent BRUGEL garanties van oorsprong voor de groene stroom die tijdens de betrokken productieperiode is geproduceerd aan de houder van de installatie voor de productie van gecertificeerde groene stroom overeenkomstig hoofdstuk II, met een totaal elektrisch vermogen van meer dan 36 kWp, uitgerust met één enkele hernieuwbare energiebron en één enkele technologie

6.4.2.4 Artikel 12, § 3

In deze paragraaf moet het woord "en" worden toegevoegd tussen "niet-overdraagbaar" en "direct geannuleerd".

Elke door BRUGEL verleende garantie van oorsprong met betrekking tot zelfverbruikte elektriciteit [2] of die het voorwerp heeft uitgemaakt van een verdeling[2] is [1 niet-overdraagbaar]1 en wordt onmiddellijk geannuleerd.

6.4.2.5 Artikel 12 § 6

BRUGEL beveelt aan deze paragraaf te herformuleren om deze te verduidelijken.

BRUGEL stelt de volgende wijziging voor: *"Indien de productie van groene elektriciteit het resultaat is van de omzetting van een andere energiedrager waarvoor garanties van oorsprong zijn toegekend, annuleert BRUGEL deze garanties van oorsprong. BRUGEL kent nieuwe garanties van oorsprong toe voor de aldus geproduceerde groene elektriciteit, hetzij op basis van de werkelijke productie- en injectiegegevens, hetzij op basis van een omzettingfactor. BRUGEL bepaalt de precieze modaliteiten van de toekenningsprocedure in geval van omzetting van de ene energiedrager in een andere."*

6.4.2.6 Artikel 12, § 7

De periode waarin de verbrandingsinstallatie in aanmerking komt voor groene certificaten loopt af in februari 2026. Na die datum zullen er nog steeds garanties van oorsprong worden toegekend voor elektriciteit die wordt geproduceerd uit de organische fractie van verbrand afval, zolang de aanvraag voor toekenning actief blijft en de installatie aan de normen blijft voldoen. Momenteel wordt dit deel bepaald "op basis van de meting van het aandeel kooldioxide van organische oorsprong in de rookgassen volgens de 'koolstof 14'-methode, overeenkomstig de geldende normen". Deze methode is echter omslachtig en ingewikkeld, vereist talrijke metingen en brengt financiële kosten met zich mee die niet te rechtvaardigen zijn gezien de doorgaans zeer lage prijs van de garanties van oorsprong (momenteel minder dan 1 euro/MWh). Het zou relevanter zijn om een referentiewaarde vast te stellen op basis van de literatuur, de geldende normen en de metingen die de afgelopen tien jaar zijn uitgevoerd. Dit zou de verwerking van de toekenning van garanties van oorsprong vergemakkelijken en de daarmee gepaard gaande financiële kosten beperken.

BRUGEL beveelt dan ook aan om artikel 16, § 7 te wijzigen om te bepalen dat het organische aandeel van het verbrande afval door de regering wordt vastgesteld. Het is ook noodzakelijk dat dit percentage in de loop van de tijd degressief wordt om rekening te houden met de daling van de hoeveelheid verbrand organisch afval als gevolg van de invoering van afvalscheiding. Dit percentage moet worden bepaald op basis van de praktijken in de andere lidstaten, de geldende normen en de analyses die in de periode 2015-2025 bij de verbrandingsinstallatie worden uitgevoerd.

6.4.2.7 Artikel 12bis § 1

De toekenning van garanties van oorsprong gebeurt op basis van de injectiegegevens. Deze gegevens moeten ter verificatie worden doorgegeven aan de distributienetbeheerders, die ze op hun beurt doorgeven aan de instantie die belast is met het beheer van de garanties van oorsprong.

BRUGEL beveelt aan deze paragraaf als volgt te wijzigen:

"De gegevens die worden geregistreerd door de meetinstrumenten van de installaties voor de productie van gecertificeerde thermische energie uit hernieuwbare bronnen worden in de maand volgend op de productieperiode aan de distributienetbeheerder en/of BRUGEL meegedeeld, volgens de door BRUGEL vastgestelde modaliteiten."

6.4.2.8 Omzetting van een energiedrager - artikel 12bis § 6

BRUGEL beveelt aan deze paragraaf te herformuleren om hem te verduidelijken.

BRUGEL stelt de volgende wijziging voor:

Indien de productie van thermische energie uit hernieuwbare bronnen het resultaat is van de omzetting van een andere energiedrager waarvoor garanties van oorsprong zijn toegekend, annuleert BRUGEL deze garanties van oorsprong. BRUGEL kent nieuwe garanties van oorsprong toe voor de aldus geproduceerde thermische energie, hetzij op basis van de werkelijke productie- en injectiegegevens, hetzij op basis van een omzettingfactor. BRUGEL bepaalt de precieze modaliteiten van de toekenningsprocedure in geval van omzetting van de ene energiedrager in een andere."

6.4.2.9 Toekenning van garanties van oorsprong voor gas – artikel 12ter, § 1

De toekenning van garanties van oorsprong gebeurt op basis van de injectiegegevens. Deze gegevens moeten worden doorgegeven aan de beheerders van het distributie- of transportnet, op basis van de aansluiting op het net. De huidige formulering van het artikel vermeldt alleen de beheerder

distributienetbeheerder, maar het zou nuttig zijn om ook de transmissienetbeheerder te vermelden.

BRUGEL beveelt daarom aan deze paragraaf als volgt te wijzigen: *"De gegevens die worden geregistreerd door de meetinstrumenten van de installaties voor de productie van thermische energie uit hernieuwbare bronnen worden in de maand volgend op de productieperiode meegedeeld aan de netbeheerder (distributie of transport) en/of BRUGEL, volgens de door BRUGEL vastgestelde modaliteiten."*

6.4.2.10 Artikel 13, § 2

Om deze bepaling te verduidelijken, beveelt BRUGEL ten eerste aan om deze paragraaf als volgt te wijzigen:

"De garanties van oorsprong zijn geldig voor transacties gedurende twaalf maanden na de productie van de betrokken energie-eenheid. De lidstaten zorgen ervoor dat alle nog niet geannuleerde garanties van oorsprong uiterlijk achttien maanden na de productie van de betrokken energie-eenheid vervallen. De lidstaten nemen de vervallen garanties van oorsprong mee in de berekening van hun residuele mix."

6.4.2.11 Artikel 13, lid 3

BRUGEL beveelt aan om het woord "de" in te voegen tussen "dat" en "informatie":

"BRUGEL zet de nodige mechanismen op om te garanderen dat de informatie over garanties van oorsprong in de databank nauwkeurig, betrouwbaar en fraudebestendig is."

6.4.2.12 Verplichtingen voor leveranciers – groene rapportage – artikel 16ter

Artikel 16ter behandelt de verplichtingen van leveranciers op het gebied van groene rapportage. Momenteel is bepaald dat leveranciers maandelijks garanties van oorsprong moeten indienen om aan te tonen dat zij hun contractuele verplichtingen inzake de levering van groene energie nakomen. Deze bepaling is echter zeer restrictief en belastend voor zowel BRUGEL als voor bepaalde leveranciers. Het is dan ook noodzakelijk om deze bepaling algemener te maken, zodat BRUGEL de meest relevante periodiciteit kan bepalen om te voldoen aan haar verplichtingen inzake de openbaarmaking van de bronnen van de in Brussel verbruikte energie. Bovendien zou dit een snellere en gemakkelijkere aanpassing aan toekomstige ontwikkelingen mogelijk maken, met name aan de CEN 16325-norm.

Daarom beveelt BRUGEL aan om in artikel 16ter §2 "Maandelijks" te vervangen door "Periodiek".

6.4.2.13 Groene rapportage voor gas uit SER

BRUGEL beveelt aan om in artikel 16ter een lid 8 in te voegen om de bepaling van RED III in art. 1, punt 9, d) om te zetten:

"Wanneer een klant gas verbruikt dat afkomstig is uit een waterstof- of aardgasnet, met inbegrip van hernieuwbare gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en biomethaan, zoals aangetoond in het commerciële aanbod van de leverancier, zorgen de lidstaten ervoor dat de geannuleerde garanties van oorsprong overeenkomen met de relevante kenmerken van het net."

6.4.2.14 Restmix

Naast de bepaling van het aandeel van energie uit hernieuwbare bronnen in de energiemix van elke leverancier, schrijft Richtlijn EU 2023/2413 voortaan voor dat vanaf 21 mei 2025 de restmix moet worden gepubliceerd.

Het is daarom noodzakelijk om de Brusselse leveranciers te verplichten om regelmatig aan BRUGEL mee te delen welk aandeel elke energiebron heeft in de totale energiemix die de leverancier het voorgaande jaar in het Gewest heeft gebruikt.

BRUGEL beveelt dan ook aan: BRUGEL te belasten met het vaststellen van de praktische modaliteiten voor deze communicatie over de energiemix en toe te zien op de naleving van deze verplichtingen; een artikel 16quater in te voegen dat als volgt luidt:

"§1 Elke elektriciteitsleverancier deelt BRUGEL periodiek alle informatie mee die nodig is om de energiemix te bepalen, en minimaal:

- het aandeel van elke energiebron in de totale energiemix die de leverancier het voorgaande jaar in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft gebruikt;*
- een verwijzing naar bestaande officiële bronnen waar voor het publiek toegankelijke informatie beschikbaar is over de milieu-impact, ten minste wat betreft de CO₂-uitstoot en het radioactief afval van de energie die in het voorgaande jaar door de leverancier uit verschillende energiebronnen is geproduceerd;*
- een verklaring dat er garanties van oorsprong zijn ingediend voor de energie die is geleverd uit hernieuwbare bronnen of uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling.*

§2 BRUGEL controleert de betrouwbaarheid van de informatie die de leverancier aan zijn klanten verstrekt en publiceert op zijn website de jaarlijkse energiemix van elke leverancier in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

§3 BRUGEL specificeert en publiceert de procedure en de praktische modaliteiten voor de mededeling van de gegevens met betrekking tot de berekening van de resterende energiemix overeenkomstig de hieronder gespecificeerde verplichtingen.

7 Richtlijn (EU) 2023/1791

7.1 Integratie van het beginsel van energie-efficiëntie als prioriteit en artikel 27 van de richtlijn

Richtlijn 2023/1791 introduceert het beginsel van het primaat van energie-efficiëntie en erkent dit als een essentieel en prioritair element in de strategie van de Europese Unie met betrekking tot beslissingen over investeringen in energie-infrastructuur.

7.1.1 Het beginsel

Artikel 2, lid 2, van Richtlijn 2023/1791 definieert het beginsel van energie-efficiëntie als volgt: "*het beginsel van energie-efficiëntie in de zin van artikel 2, punt 18, van Verordening (EU) 2018/1999*".

Verordening (EU) 2018/1999 definieert energie-efficiëntie als volgt: "*het bij de energieplanning en bij beslissingen over energiebeleid en -investeringen zoveel mogelijk rekening houden met kosteneffectieve alternatieve energie-efficiëntiemaatregelen om het energieaanbod en de energievraag efficiënter te maken, met name door middel van kosteneffectieve energiebesparingen in de eindfase, initiatieven voor actieve participatie van de vraag en een efficiëntere omzetting, transport en distributie van energie, waardoor de doelstellingen van deze beslissingen toch kunnen worden bereikt*". In de ordonnantie wordt energie-efficiëntie gedefinieerd als "*de verhouding tussen de resultaten, de dienst, de goederen of de energie die worden verkregen en de energie die daarvoor wordt gebruikt*"⁵³.

Op basis van de definitie op Europees niveau wordt dit beginsel dus voornamelijk beoordeeld in het licht van de kosten, waarbij de voorkeur wordt gegeven aan energie-efficiënte maatregelen die kosteneffectief zijn en rechtstreeks leiden tot energiebesparingen. De Europese wetgeving roept echter op om ook rekening te houden met de bredere implicaties van het beginsel vanuit maatschappelijk oogpunt, en het beginsel niet alleen vanuit het oogpunt van de investeerder of de gebruiker te bekijken. De Europese Unie nodigt de lidstaten uit om bij de toepassing van het beginsel een globale en systemische benadering te hanteren, waarbij ook rekening wordt gehouden met het totale rendement van het geïntegreerde energiesysteem, de voorzieningszekerheid en de kostenefficiëntie. Bovendien verzoekt de Europese Unie de lidstaten ook om de meest efficiënte oplossingen op het gebied van klimaatneutraliteit te bevorderen en ervoor te zorgen dat in de relevante kosten-batenanalyses rekening wordt gehouden met de milieueffecten op dit gebied.

Wat de toepassing van het beginsel betreft, pleit de Europese Unie voor een holistische visie holistische visie te verdedigen, door zowel de vermindering van de vraag als de verandering van

⁵² Aanbevelingen (EU) 2021/1749 van de Commissie van 28 september 2021 over het beginsel van energie-efficiëntie als prioriteit: van beginselen naar praktijk – richtsnoeren en voorbeelden voor de toepassing ervan in de besluitvorming in de energiesector en daarbuiten.

⁵³ de ordonnantie elektriciteit, artikel 2, 75°.

⁵⁴ Richtlijn (EU) 2023/1791, overweging (17); Aanbeveling (EU) 2021/1749 van de Commissie.

⁵⁵ Aanbeveling (EU) 2024/2413 van de Commissie van 29 juli 2024 tot vaststelling van richtsnoeren voor de interpretatie van artikel 3 van Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft het beginsel van energie-efficiëntie als prioriteit; Onder de sociale en milieuvoordelen noemt de Commissie: de afname van energiearmoede, de verbetering van het binnencomfort, de vermindering van broeikasgasemissies, lucht- en waterverontreiniging, afvalproductie, de vermindering van de behoefte aan grond en daarmee het behoud van ecosystemen, enz.

gedrag van burgers, isolatie en energiebesparende maatregelen in gebouwen, flexibiliteit van de vraag, energieopslag en efficiënte omzetting, transport en distributie van energie. In de aanbevelingen van de Commissie wordt sterk benadrukt dat prioriteit moet worden gegeven aan flexibiliteit en oplossingen aan de vraagzijde, in plaats van aan investeringen in infrastructuur.

7.1.2 Vereisten van artikel 27

7.1.2.1 Wat betreft de taken van de regulerende instantie

Artikel 27, lid 1, bepaalt het volgende:

De nationale energieregelgevende instanties passen het beginsel van energie-efficiëntie als prioriteit toe, overeenkomstig artikel 3 van deze richtlijn, bij de uitoefening van de regulerings taken waarin de Richtlijnen 2009/73/EG en (EU) 2019/944 voorzien met betrekking tot hun beslissingen inzake de exploitatie van gas- en elektriciteitsinfrastructuur, met inbegrip van hun beslissingen inzake netwerktarieven. Naast het beginsel van energie-efficiëntie als prioriteit kunnen de nationale energieregelgevende instanties rekening houden met kostenefficiëntie, systeemefficiëntie en voorzieningszekerheid, alsook met marktintegratie, met inachtneming van de klimaatdoelstellingen van de Unie en duurzaamheid, overeenkomstig artikel 18 van Verordening (EU) 2019/943 en artikel 13 van Verordening (EG) nr. 715/2009.

Artikel 27, § 1, verwijst dus naar artikel 3 van Richtlijn (EU) 2023/1791 en bepaalt dat de regulerende instanties het beginsel "overeenkomstig artikel 3 van deze richtlijn" toepassen. Artikel 3, § 1 bepaalt dat, overeenkomstig het beginsel van voorrang voor energie-efficiëntie, energie-efficiëntieoplossingen moeten worden beoordeeld in beslissingen over planning, beleid en grote investeringen met een waarde van meer dan 100 000 000 EUR per stuk of meer dan 175 000 000 EUR voor vervoersinfrastructuurprojecten. Paragraaf 4 bepaalt dat de bevoegde autoriteiten toezien op de toepassing van dit beginsel wanneer beslissingen op het gebied van beleid, planning en investeringen onderworpen zijn aan vergunnings- en monitoringvereisten.

In dergelijke omstandigheden is de vraag of de rol van de regelgevende instantie al dan niet beperkt is tot projecten die de bovengenoemde drempels overschrijden, naar onze mening relatief cryptisch. In haar aanbeveling (EU) 2024/2143 benadrukt de Commissie echter uitdrukkelijk dat:

Wat betreft beslissingen over grote investeringen met een waarde onder de drempels, bevat Richtlijn (EU) 2023/1791 geen expliciete wettelijke verplichting om energie-efficiëntieoplossingen te beoordelen. De lidstaten worden echter aangemoedigd om dit te doen wanneer dergelijke beslissingen een aanzienlijk energieverbruik met zich meebringen⁵⁸.

In dergelijke omstandigheden acht de toezichthouder het van essentieel belang dat deze laatste het beginsel van energie-efficiëntie vooropstelt bij zijn beslissingen over infrastructuur en netwerktarieven, die een niet te verwaarlozen impact hebben op het energieverbruik. In deze context dient het beginsel van energie-efficiëntie voorop te worden gesteld in de verschillende bepalingen van de ordonnantie die een bepaalde

⁵⁶ Aanbeveling (EU) 2021/1749 van de Commissie, blz. 17.

⁵⁷ Aanbeveling (EU) 2021/1749 van de Commissie, punt 3; Aanbeveling (EU) 2024/2143 van de Commissie, overweging (7).

⁵⁸ Aanbeveling (EU) 2024/2143 van de Commissie, punt 4.3, blz. 9.

bevoegdheid aan de toezichthouder op het gebied van investeringen in het netwerk of tarieven (voor de specifieke kwestie van het ontwikkelingsplan, zie hieronder).

Wat de rol van de regulerende instantie betreft, bepaalt de elektriciteitsordonnantie momenteel het volgende:

- Artikel 30bis, § 2, 32°: de prestaties van de DNB controleren en evalueren met betrekking tot de ontwikkeling van een intelligent netwerk dat energie-efficiëntie en de integratie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen bevordert, op basis van een beperkt aantal indicatoren, en om de twee jaar een rapport met aanbevelingen publiceren.
- Artikel 30octies, 3°: de geschiktheid van de netwerken en, in overeenstemming met de algemene doelstellingen van het Europese beleid, de energie-efficiëntie bevorderen.
- Artikel 30 octies, 5°: ervoor zorgen dat de DNB's en RDU's voldoende stimulansen krijgen om de prestaties van de netwerken te verbeteren, met name op het gebied van energie-efficiëntie.

De regulator beveelt dan ook aan om het beginsel van het primaat van energie-efficiëntie in deze bepalingen op te nemen.

Wat de tarieven betreft, bepaalt artikel 9quinquies, 16° van de ordonnantie elektriciteit in dit stadium dat: *"16° de tarieven moedigen de beheerder van het distributienet aan om de prestaties te verbeteren, de marktintegratie en de bevoorradingszekerheid te bevorderen en het voor zijn activiteiten noodzakelijke onderzoek en ontwikkeling te verrichten, met name rekening houdend met zijn [4 ontwikkelingsplannen]4 en energie-efficiëntiecriteria".*

Dit artikel zou dus moeten worden gewijzigd door het begrip *"beginsel van voorrang van energie-efficiëntie"*.

7.1.2.2 Wat betreft de beslissingen over de planning en ontwikkeling van de netwerken

Artikel 27, § 2, bepaalt het volgende:

De lidstaten zorgen ervoor dat de beheerders van gas- en elektriciteitstransport- en distributienetwerken het beginsel van energie-efficiëntie als prioriteit toepassen, overeenkomstig artikel 3 van deze richtlijn, bij hun beslissingen inzake netwerkplanning en -ontwikkeling en bij hun investeringsbeslissingen. De nationale regulerende instanties of andere aangewezen nationale instanties controleren of de door de transmissie- en distributienetbeheerders gebruikte methoden de mogelijke opties in het kader van een kosten-batenanalyse beoordelen en rekening houden met de bredere voordelen van oplossingen op het gebied van energie-efficiëntie, de flexibiliteit van de vraag en de uitvoering van investeringen in activa die bijdragen tot de beperking van de klimaatverandering. De nationale regulerende instanties en andere aangewezen nationale instanties controleren ook of de transmissienetbeheerders en distributienetbeheerders het beginsel van energie-efficiëntie als prioriteit toepassen bij de goedkeuring, verificatie of monitoring van hun netontwikkelingsplannen en -projecten overeenkomstig artikel 22 van Richtlijn 2009/73/EG en artikel 32, lid 3, en artikel 51 van Richtlijn (EU) 2019/944. De nationale regulerende instanties kunnen methoden en richtsnoeren verstrekken voor de beoordeling van alternatieve oplossingen in het kader van de kosten-batenanalyse, in nauwe samenwerking met de transmissiesysteembeheerders en de distributiesysteembeheerders, die hun essentiële technische expertise kunnen delen.

Een dergelijke paragraaf introduceert verschillende belangrijke elementen:

1° Het uitvoeren van een **kosten-batenanalyse** door de netbeheerders, waarbij de verschillende mogelijke opties worden geëvalueerd wanneer zij beslissingen moeten nemen op het gebied van planning, netontwikkeling en investeringen.

In dit stadium bepaalt artikel 7, § 1, 9°, van de ordonnantie dat de DNB belast is met *"bij de planning en ontwikkeling van het distributienetwerk voorzien in de maatregelen en de aankoop van diensten die nodig zijn om de efficiëntie van het beheer en de ontwikkeling van het distributienetwerk te verbeteren en die het mogelijk maken om op kostenefficiënte wijze de noodzaak om elektriciteitscapaciteit te moderniseren of te vervangen te verminderen. De aankoop van deze diensten, met inbegrip van flexibilitiediensten, gebeurt volgens transparante, niet-discriminerende en op markregels gebaseerde procedures, tenzij Brugel heeft vastgesteld dat de aankoop van deze diensten niet kostenefficiënt kan gebeuren of ernstige marktverstoringen of grotere congestie kan veroorzaken."*

Artikel 12, § 1, 11°, van de ordonnantie bepaalt dat het ontwikkelingsplan *"informatie bevat over de diensten, met inbegrip van de flexibilitiediensten op middellange en lange termijn, die de netbeheerder moet aanbieden als alternatief voor de uitbreiding van het net, met inbegrip van een kosten-batenanalyse"*.

2° De mogelijkheid voor de regulerende instantie **om methoden en richtsnoeren te verstrekken voor de** beoordeling van andere oplossingen in het kader van de kosten-batenanalyse.

In dit stadium voorziet de elektriciteitsordonnantie niet in de mogelijkheid voor de regulerende instantie om een specifieke methode of richtsnoeren te verstrekken. In dit kader zou deze mogelijkheid in de ordonnantie moeten worden opgenomen.

Het zou echter relevant kunnen zijn dat de ordonnantie elektriciteit rechtstreeks bepaalde basisprincipes vastlegt die bij de kosten-batenanalyse in acht moeten worden genomen. In dit verband somt Aanbeveling (EU) 2024/2143 relevante elementen op die in de ^{kosten-batenanalyse} aan bod moeten komen:

- Technische analyse: identificatie en evaluatie van de technische vereisten op het gebied van haalbaarheid, prestaties en uitvoering van mogelijke oplossingen op het gebied van energie-efficiëntie.
- Financiële analyse: onderzoek van de investering vanuit het oogpunt van de besluitvormer, met de nadruk op de directe financiële kosten en baten.
- Economische analyse: rekening houden met alle economische kosten vanuit een breder maatschappelijk perspectief, waarbij rekening wordt gehouden met het voordeel voor de samenleving als geheel (met inbegrip van de gevolgen voor het milieu en de gezondheid, de gevolgen voor energiearmoede, de gevolgen voor de klimaatomstandigheden, enz.).

De aanbeveling van de commissie legt ook de nadruk op de kwaliteit van de gebruikte gegevens en de indicatoren die door de netbeheerders worden gehanteerd.

3° De toepassing door de DNB's en de TSO's van het voorrangsbeginsel in hun ontwikkelingsprojecten en -plannen, alsook de controle op de naleving daarvan.

⁵⁹ De aanbeveling is hoofdzakelijk gebaseerd op artikel 3 van bovengenoemde richtlijn; artikel 3, lid 5, a) van de richtlijn verwijst naar de gevallen waarin *"kosten-batenanalyses vereist zijn"*, wat het geval is het geval is in het kader van artikel 27 van de richtlijn.

door de regelgevende instanties bij de goedkeuring, controle of follow-up van ontwikkelingsplannen. Artikel 12 van de ordonnantie, dat betrekking heeft op ontwikkelingsplannen, moet daarom dienovereenkomstig worden gewijzigd door daarin uitdrukkelijk het beginsel van **voorrang** voor energie-efficiëntie op te nemen.

De regulator is van mening dat deze verificatie- en controleopdracht efficiënter zou worden uitgevoerd indien hij over een echte bindende bevoegdheid zou beschikken met betrekking tot de ontwikkelingsplannen van de DNB. De toepassing van het beginsel van energie-efficiëntie vereist namelijk gespecialiseerde expertise en kennis om specifieke energieoplossingen zorgvuldig te kunnen beoordelen als mogelijke alternatieven, om haalbare energie-efficiëntieoplossingen volgens de nieuwste stand van de techniek te kunnen identificeren, enz. De toezichthouder beschikt echter over de kennis, de juridische bevoegdheden en de administratieve capaciteit die nodig zijn om de ontwikkeling van een energiezuinig elektriciteitsnet te bevorderen, zoals wordt bevestigd in de overwegingen van Richtlijn (EU) 2023/1791 (zie overweging (72) van de richtlijn). De toezichthouder is namelijk al nauw betrokken bij de opstelling van de ontwikkelingsplannen, door de gebruikers te raadplegen over het ontwikkelingsplan, dit te onderzoeken, de uitvoering ervan te controleren en te evalueren, waardoor hij over de nodige expertise beschikt om het plan goed te keuren. Bovendien versterkt artikel 27 van bovengenoemde richtlijn deze expertise nog meer, met name op het gebied van energie-efficiëntie, door hem in staat te stellen de door de DNB gebruikte methoden in het kader van de kosten-batenanalyse te beoordelen (artikel 27, lid 2), door in kennis te worden gesteld van het totale volume van de netverliezen en de maatregelen die de DNB heeft genomen om deze verliezen te beperken (artikel 27, lid 3), door in haar jaarverslag de vooruitgang op het gebied van energie-efficiëntie te behandelen (artikel 27, lid 4), enz.

In dit stadium in dit stadium bepaalt artikel 12 van de ordonnantie dat BRUGEL de DNB op de hoogte brengt van zijn eventuele opmerkingen en verzoeken tot wijziging van het ontwerpontwikkelingsplan, die vervolgens al dan niet in aanmerking worden genomen – met een gemotiveerd antwoord –, voordat BRUGEL het definitieve ontwerpplan ter goedkeuring aan de regering voorlegt, vergezeld van het advies van de regulator. Een dergelijke opzet biedt BRUGEL echter niet de nodige onafhankelijkheid om de in artikel 27 van bovengenoemde richtlijn vastgestelde doelstellingen te verwezenlijken. BRUGEL pleit er dan ook voor om de logica om te draaien en de exercitie in omgekeerde richting uit te voeren: BRUGEL zou de bevoegdheid hebben om het ontwikkelingsplan goed te keuren, maar het algemene beleid van het ontwikkelingsplan zou kunnen voortvloeien uit de politieke koers van de regering. Bovendien zou de regering, indien zij een probleem in het ontwikkelingsplan zou vaststellen, uiteraard haar bezorgdheid aan BRUGEL kunnen kenbaar maken. Deze aanpak zou de onafhankelijkheid van de regulator garanderen, maar vooral ook de competenties en expertise van iedereen optimaal benutten. De uitwerking van het ontwikkelingsplan vereist een bijzonder gespecialiseerde en technische expertise, waardoor de tussenkomst van BRUGEL onmisbaar is en een echte meerwaarde biedt.

⁶⁰ Aanbeveling van bovengenoemde commissie, punt 3.2 "Te volgen aanpak", blz. 17.

⁶¹ Zie artikel 51 van Richtlijn (EU) 2019/944.

⁶²In dit verband benadrukt BRUGEL dat dit de aanpak is die in andere regio's wordt gehanteerd. In Wallonië dient de DNB een ontwerpontwikkelingsplan in bij de CWaPE; de regulerende instantie onderzoekt dit en kan om aanvullende informatie vragen en de DNB verplichten zijn plan te herzien. Vervolgens past de DNB zijn plan eventueel aan, waarna de CWaPE het goedkeurt. In Vlaanderen wordt het investeringsplan ook ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Nutsregulator, die de DNB kan verplichten zijn investeringsplan binnen een redelijke termijn aan te passen (zie artikel 4.1.19, § 3, van het decreet van 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen inzake het energiebeleid).

7.1.2.3 Diversen

Artikel 27, lid 3, van bovengenoemde richtlijn voert de verplichting in voor TSO's en DSO's om het totale volume van de netverliezen te monitoren en te kwantificeren en, wanneer dit technisch en financieel haalbaar is, de netten te optimaliseren en de energie-efficiëntie ervan te verbeteren. Het lid bepaalt ook dat de LNB en de TNB deze maatregelen en de verwachte energiebesparingen als gevolg van de vermindering van de netverliezen aan de regulerende instantie moeten melden.

8 Conclusies

De goedkeuring van het wetgevingspakket "*Aanpassing aan doelstelling 55*" op Europees niveau past in een ambitieus traject van decarbonisatie, versnelde energietransitie en modernisering van de energie-infrastructuur in een context van toenemende elektrificatie van het energieverbruik. Dit strategisch kader vereist ingrijpende aanpassingen om de veiligheid, veerkracht en efficiëntie van de energienetwerken in een snel veranderend landschap te waarborgen.

In deze context heeft dit advies tot doel de overheid te informeren over bepaalde aspecten die door de toezichthouder als prioritair worden beschouwd, namelijk: in de ordonnantie een robuust juridisch kader garanderen om de veiligheid van de netwerken te waarborgen, rekening houdend met de toenemende elektrificatie van het gebruik, de geleidelijke overgang naar een afbouw van gasgebruik voorbereiden, de burger via delen een echte rolspeler op de energiemarkt maken, de uitdagingen van de digitalisering van het energiesysteem en de explosieve groei van gegevens aanpakken en de bevoegdheden van de toezichthouder als belangrijke speler in de transitie versterken.

In deze context van hervorming van het Europese regelgevingskader krijgt de regulator nu nieuwe verplichtingen en verantwoordelijkheden. Deze ontwikkelingen vereisen niet alleen grondig conceptueel werk, maar ook de herziening van de geldende technische voorschriften, de goedkeuring van diverse methodologieën, de evaluatie van rapporten opgesteld door de DNB, het nemen van beslissingen door de toezichthouder, enz. De omvang en de technische aard van deze taken vereisen een aanzienlijke versterking van de middelen die ter beschikking staan van de toezichthoudende autoriteit.

De correcte uitvoering van deze taken, die essentieel is om de naleving van de Europese vereisten te waarborgen, kan alleen worden gegarandeerd als de toezichthouder over voldoende personele en financiële middelen beschikt. Het is dan ook van cruciaal belang dat deze over deze middelen beschikt, overeenkomstig artikel 57, lid 5, onder b), van Richtlijn (EU) 2019/944, dat de lidstaten verplicht ervoor te zorgen dat de regelgevende instanties over de nodige middelen beschikken om hun taken doeltreffend uit te voeren.

* *

*